КӘСІПТІК БІЛІМ ҚАУҚАРЫ ҚАНДАЙ?

6-БЕТ | ҚАЛА МЕН САЛА

ӨЛЕҢІМ – ӨМІРБАЯНЫМ

8-БЕТ | РУХАНИЯТ

КҮЛДІРЕМ ДЕП БҮЛДІРМЕ!

9-БЕТ | ҚОҒАМ

Қасым-Жомарт ТОҚАЕВ,
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПРЕЗИДЕНТІ:

ҮКІМЕТ ҚАНШАЛЫҚТЫ ҚИЫН БОЛСА ДА, ЖАППАЙ ҮНЕМДЕУГЕ КӨШІП, БЮДЖЕТ ҚАРЖЫСЫН ТЕК ҚАНА АСА ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРДІ ШЕШУГЕ ЖҰМСАУЫ КЕРЕК. КӨРПЕГЕ ҚАРАЙ КӨСІЛЕТІН УАҚЫТ КЕЛДІ. ОРЫНСЫЗ ШЫҒЫНДЫ ТОҚТАТЫП, АЯҒЫМЫЗДЫ ТАРТЫП БАСУЫМЫЗ КЕРЕК.

№11
(4755)
Бейсенбі
30 қаңтар
2025 жыл

ASTANA AQSHAMY

ELORDA AQPARAT
МЕДИА ХОЛДИНГІ

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ГАЗЕТ

1990 ЖЫЛҒЫ 13 ҚАЗАННАН БАСТАП ШЫҒАДЫ

Сұлтан СЕЙІТ

2-4

БАСТЫ БАҒЫТТАР АЙҚЫНДАЛДЫ

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Үкімет жұмысының басты бағыттарын айқындады. Президенттің төрағалығымен өткен Үкіметтің кеңейтілген отырысында елдің әлеуметтік-экономикалық дамуы жолындағы міндеттерді жүзеге асыру тұтас мемлекеттік аппараттың тиімді жұмыс істеуіне байланысты болатыны айтылды. Жиында Премьер-министр Олжас Бектенов Үкіметтің өткен кезеңдегі көрсеткіштері мен биылғы жылға арналған жоспарлары туралы баяндады. Әрі Астана қаласының әкімі Жеңіс Қасымбек елорданың әлеуметтік-экономикалық дамуының негізгі нәтижелерін жария етті.

HARBIN 2025
ASIAN WINTER GAMES

«Қазақстан» ұлттық телеарнасы 2025 жылы 7-14 ақпан аралығында өтетін қысқы Азия ойындарынан тікелей трансляция беру құқықтарын сатып алды.

Қазақстандық жанкүйерлер бұл ойындарды Qazsport арнасынан тікелей эфирде көре алады. Қытайдың Харбин қаласында өтетін Азия ойындарына Қазақстан атынан 137 спортшы қатысады.

Азия ойындарының салтанатты ашылу рәсімінде Қазақстанның мемлекеттік туын хоккейші Әділ Бекетаев пен шорт-трекші Ольга Тихонова көтеріп шығады.

Астана – Щучинск бағыты бойынша 3.24 «Ең жоғары жылдамдықты сағатына 60 шақырымға шектеу» жол белгілері қойылды, деп хабарлайды Polisia.kz.

Ауа райының өзгеруі жолдағы қауіпсіздікке айтарлықтай әсер етуі мүмкін. Сондықтан белгіленген нормалар мен қағидаларды сақтау өте маңызды. Сондықтан азаматтардың өмірі мен денсаулығына қауіп төндірмеу үшін көлік ағыны көп жол учаскелерінде жылдамдықты шектеу туралы шешім қабылданды. Атап айтқанда, Астана – Щучинск және Астана – Қарағанды бағыттары бойынша 3.24 «Ең жоғары жылдамдықты сағатына 60 шақырымға шектеу» жол белгілері қойылды.

МӘМС-тің МӘНІСІ КЕТТІ МЕ?

Елімізде 3 миллионнан астам адам МӘМС (міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру) жүйесінен тыс қалып, медициналық қызметтерге қол жеткізе алмай отыр. КТ, МРТ секілді компьютерлік зерттеулер жүргізуге шамадан тыс жүктеме көп. Бүгінгі таңда халық арасында МӘМС жүйесіне сенімсіздік көбейіп, оны жетілдіруге қатысты ұсыныстар айтылуда.

7

1-2 АҚПАН
АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ
ЖӘРМЕҢКЕСІ
Ақмола, Абай, Шығыс Қазақстан және Қызылорда облыстары
Н.Тілендиев даңғылы, 12 а
«Koktal» сауда-ойын-сауық орталығында өтеді

КӨРПЕГЕ ҚАРАЙ КӨСІЛЕТІН КЕЗ КЕЛДІ

Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың төрағалығымен Үкіметтің кеңейтілген отырысы өтті. Жиынға Премьер-министр Олжас Бектенов, Үкімет мүшелері, Ұлттық банк төрағасы, облыстар мен Астана, Алматы және Шымкент қалаларының әкімдері, орталық мемлекеттік органдар мен ұлттық компаниялардың жетекшілері қатысты.

Төлен ТІЛЕУБАЙ

Мемлекет басшысы жиын барысында Үкімет жұмысының басты бағыттарын айқындады. Атап айтқанда, Қасым-Жомарт Тоқаев экономиканы әртараптандыру, инфрақұрылымды дамыту ісін жаңа деңгейге көтеру, цифрлық технологияны жан-жақты енгізу, энергетиканы дамыту және ядролық кластер құру, агроөнеркәсіп кешенінің әлеуетін арттыру, салық-бюджет саясатын реформалау, маңызды жобаларды қаржы көздерімен қамтамасыз ету, сондай-ақ әлеуметтік қолдау ісін реттеп, денсаулық сақтау, білім беру және ғылым саласын одан әрі дамыту жөніндегі нақты міндеттер мен жоспарларға тоқталды.

Президенттің пікірінше, алға қойған міндеттерді жүзеге асыру үшін тұтас мемлекеттік аппарат тиімді жұмыс істеуі керек. «Жаңа дәуірдің сын-қатерлері аз емес. Оны еңсеру үшін бізге тиісті стратегия керек. Мен реформалардың нақты бағыты мен оны жүзеге асыру жолдары туралы осыған дейін де айттым. Үкімет ел экономикасын тұралап қалудан сақтап, орнықты дамуды қамтамасыз ету үшін күрделі шешімдер қабылдауы керек және ең бастысы сол шешімдерді іске асыруға тиіс. Бұл – жоғары білікті әрі жауапкершілік алуға дайын мемлекеттік қызметшілердің қолынан келетін жұмыс. Әлемдік тәжірибеге қарасақ, мемлекеттік аппараттың тиімділігі осындай күрделі кезеңдерде айқын көрінеді. Үкімет қаншалықты қиын болса да, жаппай үнемдеуге көшіп, бюджет қаржысын тек қана аса өзекті мәселелерді шешуге жұмсауы керек. Көрпеге қарай көсілетін уақыт келді. Орынсыз шығынды тоқтатып, аяғымызды тартып басу қажет» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Жиында Премьер-министр Олжас Бектенов еліміздің өткен кезеңдегі әлеуметтік-экономикалық дамуы мен Үкіметтің биылға арналған жоспарлары туралы баяндады. Премьер-министрдің орынбасары – Ұлттық экономика министрі Серік Жұманғарин еліміздің фискалдық жүйесін, яғни салық және бюджет саласын реформалауға қатысты ұстанымдарды таныстырды. Ақша-несие саясатына қатысты мәселелер бойынша Ұлттық банк төрағасы Тимур Сүлейменов сөз сөйледі. «Самұрық-Қазына» қорының басқарма төрағасы Нұрлан Жақыпов қордың қызметі туралы есеп берді. Бұдан бөлек, Астана қаласының әкімі Жеңіс Қасымбек, Шымкент қаласының әкімі Ғабит Сыздықбеков және Қызылорда облысының әкімі Нұрлыбек Нәлібаев баяндама жасады.

ҚҚС 20 ПАЙЫЗҒА ДЕЙІН КӨТЕРІЛЕ МЕ?

Премьер-министр Олжас Бектенов қосымша құн салығы 20 пайызға дейін көтерілетінін мәлімдеді. Премьер-министрдің орынбасары Серік Жұманғарин қосымша құн салығы бойынша тіркеу шегін 78 миллион теңгеден 15 миллион теңгеге дейін төмендетуді ұсынды.

«2,3 миллион кәсіпкерлік субъектілерінің тек 6 пайызы, яғни 137,7 мыңы ғана қосылған құн салығын төлеушілер санатында. Оның 88 мыңы ғана ҚҚС төлейді. Оның бір себебі – ҚҚС бойынша тіркеу шегінің жоғары болуы. Қазір бұл 78 миллион теңге» деді ол.

Қосылған құн салығы өтелетін салыққа айналады. Қосымша 300 мың жаңа салық төлеуші пайда болады дейді. Сондай-ақ ол әлеуметтік салық пен жұмыс берушілердің зейнетақы жарналары алынып тасталатынын, олардың шығыны бюджет есебінен жабылатынын жеткізді. Серік Жұманғариннің сөзінше, банктер мен ойын бизнесі үшін салықтар көтеріледі. Мемлекет басшысы Үкіметтің Қосылған құн салығы мөлшерлемесін көтеру туралы ұсынысын қолдады. «Жалпы, реформа қажет. Бұл бастаманы құптаймын. Бірақ барлығын жан-жақты талқылап, зерделеу керек. 2025 жылы бірінші кезекте салық және бюджет кодекстеріне назар аудару қажет. Бірақ қазір Ұлттық қордан түсетін трансферттерді азайтып, оның жинақтау функциясын күшейту керек. Қорда жинақталған қаражатты ірі инфрақұрылымдық жобаларды қаржыландыруға пайдалануға болады» деді Президент.

ШЕШІМІН ТАППАҒАН ТҮЙТКІЛДЕР КӨП

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев еліміздегі ең өзекті мәселелерге тоқталып, олардың шешу жолдарын ұсынды. «Сырттағы ахуал күрделі болса да, елімізде жақсы нәтижелер бар. Ел экономикасы өсіп жатыр. Бірақ шешімін таппаған түйткілдер әлі де көп. Қазіргі таңдағы басты мәселе мынадай. Әлем экономикасында болып жатқан тарифтік тартыстар мен санкциялық текетірестер қалыпты жағдайға айналды. Бұл үдерістің салдары жойқын болуы мүмкін. Климатқа байланысты ұстанымдар да үлкен өзгеріске ұшырайтын болды. Мұндай жағдайда «жасыл энергетиканы» дамыту тәсілдерін қайта қарауға тура келеді. Бір жағынан, дәстүрлі қуат көздеріне деген сұраныс сақталады. Екінші жағынан, бұл мұнай, газ және көмір бағасының тұрақсыздығына әкеп соқтырады. Қаржы саласында криптовалюталар мен басқа да цифрлық активтер кеңінен қолданыла бастады.

Жасанды интеллектіні дамыту алдыңғы қатарға шықты, соған байланысты технологиясы дамыған алып елдер арасында бәсеке қыза түспек. Жаңа дәуірдің сын-қатерлері аз емес. Оны еңсеру үшін бізге тиісті стратегия керек» деді Президент.

Қасым-Жомарт Тоқаев реформалардың нақты бағыты мен оны жүзеге асыру жолдары туралы бұған дейін де айтқанына тоқталды. Үкімет ел экономикасын тұралап қалудан сақтап, орнықты дамуды қамтамасыз ету үшін күрделі шешімдер қабылдауы керектігін мәлім етті. «Бұл – жоғары білікті әрі жауапкершілік алуға дайын мемлекеттік қызметшілердің қолынан келетін жұмыс. Әлемдік тәжірибеге қарасақ, мемлекеттік аппараттың тиімділігі осындай күрделі кезеңдерде айқын көрінеді. Үкімет қаншалықты қиын болса да, жаппай үнемдеуге көшіп, бюджет қаржысын тек қана аса өзекті мәселелерді шешуге жұмсауы керек. Көрпеге қарай көсілетін уақыт келді. Орынсыз шығынды тоқтатып, аяғымызды тартып басу қажет» деді ол.

САПАЛЫ ИНВЕСТИЦИЯ БЮДЖЕТТІ ТОЛТЫРАДЫ

Одан әрі Президент Үкіметтің және басқа да құзырлы органдардың жақын арадағы негізгі міндеттеріне тоқталды. Мемлекет басшысы атап айтқандай, былтыр өңдеу өнеркәсібі саласында 180 инвестициялық жоба жүзеге асырылды. Жобалардың жалпы құны – 1,3 триллион теңге. Соның нәтижесінде осы саладағы өсім 6 пайызға жуықтады. Бұл – соңғы он жылдағы ең жоғары көрсеткіш. Осы жақсы үрдісті біржола орнықтырып, сақтап қалу керек.

«Тағы бір аса маңызды мәселе – экономикаға инвестиция тарту. БҰҰ мәліметтеріне сәйкес, Қазақстан бұл көрсеткіш бойынша айтарлықтай табысқа қол жеткізген. Дегенмен тоқмейілсуге негіз жоқ. Инвесторлардың мәселесін шұғыл шешу үшін Инвестиция штабы құрылды. Соның арқасында бюрократиялық кедергілер мен құқықтық қарама-қайшылықтар жойылып, кейбір жобаларды тезірек жүзеге асыруға жол ашылды. Алайда басты мақсат – «жекелеген» проблемаларды ғана шешпей, елдегі тұтас инвестициялық ахуалды жақсарту. Инвестициялық жобаларды әзірлеу барысында ведомствоаралық үйлестіруге әлі де көп уақыт кетеді. Үкімет басы артық бюрократиядан арылып, жедел жұмыс істеуі керек. Мемлекеттік қызметшілердің құлықсыздығы және жауапкершілік алудан тайсалуы келісу рәсімдері мен шешім қабылдаудың тым ұзаққа созылуына себеп болып отыр. Мұны ашық айтқан абзал» деді ел Президенті.

Мемлекет басшысы былтырғы 9 айда елімізге 12,7 миллиард доллар тікелей шетел инвестициясы тартылғанын мысалға келтірді. Көрсеткішке көңіл толғанымен, бұл 2023 жылдың есепті кезеңімен салыстырғанда 36 пайызға кем. «Ақтөбе, Алматы, Атырау, Шығыс Қазақстан, Жамбыл, Павлодар, Солтүстік Қазақстан облыстарында және Алматы қаласында тікелей шетел инвестициясын тарту қарқыны төмендеген. Ал жеке инвестицияның азаюы бюджет есебінен өтеліп жатыр. Бірақ бүгін ғана даму бюджеті шектеулі екені айтылды. Ол ішкі жалпы өнім көлемінің небары 8 пайызын құрайды. Инвестициялық жобаларды бюджет есебінен өтеу тек қысқа мерзімдік нәтиже бере алады. Біз мұны түсінуіміз керек. Қазір бюджет тапшылығы бар екенін білесіздер. Сондықтан сапалы инвестиция әкелетін жауапкершілігі жоғары инвесторларға қосымша жеңілдіктер беру мәселесін қарастырған жөн. Мұндай саясат менің ел экономикасын ырықтандыру туралы стратегияма толық сай келеді» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

ТУРИЗМ ЭКОНОМИКАҒА СЕРПІН БЕРУІ КЕРЕК

Мемлекет басшысының пайымдауынша, туризм экономиканың өсуіне жаңаша серпін беретін сала болуы қажет. Бұл бағытта біз артта қалып барамыз, жұмыс мардымсыз жүріп жатыр.

«Еліміздің әр аймағында көрікті жерлер бар. Шетелден және ел ішінен келген туристер біздің қайталанбас қорықтарымызды аралап көргісі келеді. Бірақ белсенді және ауқымды туризмді дамыту үшін жағдайымыз жеткілікті емес. Сондықтан жеке инвесторларды да тарта отырып, қажетті инфрақұрылым салу жұмысын дереу бастау қажет. Туризм саласының инвестициялық әлеуетін күшейтуге арналған кез келген бастамаға қарсы шығатын адамдардың жетегінде кетпеу керек. Маңғыстауда әйгілі Бозжыраға байланысты сондай жағдай болғанын білесіздер» деді ел Президенті. Сондай-ақ Мемлекет басшысы Үкімет пен жергілікті мекеме өкілдері іскерлік ахуалды жақсарту үшін неғұрлым батыл іс-шаралар қабылдауға тиістігін айтты.

ТАРИФТЕР НАРЫҚ ТАЛАБЫНА САЙ БОЛУЫ ТИІС

Мемлекет басшысы жылу стансаларындағы апаттар елімізге абырой әпермейтінін, беделіне нұқсан келтіретінін және бұл мемлекеттік қызметшілердің жауапсыздығы мен біліксіздігін көрсететінін қадап айтты. Аймақтарда коммуналдық шаруашылықтағы басшылық орындарда кәсіби мамандар емес, заңгерлер мен басқа да гуманитарлық сала өкілдері отырғанын мәлім етті.

«Энергетикалық және коммуналдық нысандардың жұмысын жаңа стандарттарға жедел түрде көшіру керек. Үкімет жаңа тариф саясатын жүзеге асыруды жалғастыруға тиіс. Тарифтер нарық талаптарына сай болмаса, электр энергиясымен, жылумен және сумен үздіксіз қамтамасыз ету мүмкін емес. ТМД елдерінің бәрінде дерлік электр энергиясының, газдың және мұнай өнімдерінің бағасы Қазақстанға қарағанда қымбат. Бұл жағдай экономика балансының бұзылып, шатқаяқтауына әкеп соғады. Ақиқаты осы, оның несін жасырамыз?! Көршілес елдерге контрабандалық жолмен жанар-жағармай тасылатынын жұрттың бәрі көріп отыр. Өз кезегінде бұл ел ішінде қылмыстың етек алуына негіз болады» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

«Біз қоғамда ресурстарды үнемдеп пайдалану мәдениетін қалыптастыру маңызды екенін талай жылдан бері айтып келеміз. Бірақ азаматтарға үндеу тастау жеткіліксіз. Бұдан бөлек, ресурстарды тұтынудың әлеуметтік нормаларын енгізу қажет. Үлгі етуге болатын жақсы мысалдар бар. Мысалы, дәл осындай ұстаним ай сайын суды сегіз пайызға жуық үнемдеуге мүмкіндік берді. Бұл – аса маңызды. Себебі Қазақстанда ғана емес, бүкіл Орталық Азияда су тапшылығы күшейіп тұр. Сондықтан суды үнемдейтін технологияларды пайдалану мәселесі өте өзекті. Көрші Қытай елінде әлемдік деңгейдегі озық технологиялар бар, олар тәжірибесін бөлісуге дайын. Бірақ біздің жақ – құлықсыз, оның үстіне батыл шешімдер жоқ. Үкіметке осы шаруамен белсенді айналысып, 1 маусымға қарай жұмыс барысы туралы есеп беруді тапсырамын» деді Қазақстан Президенті.

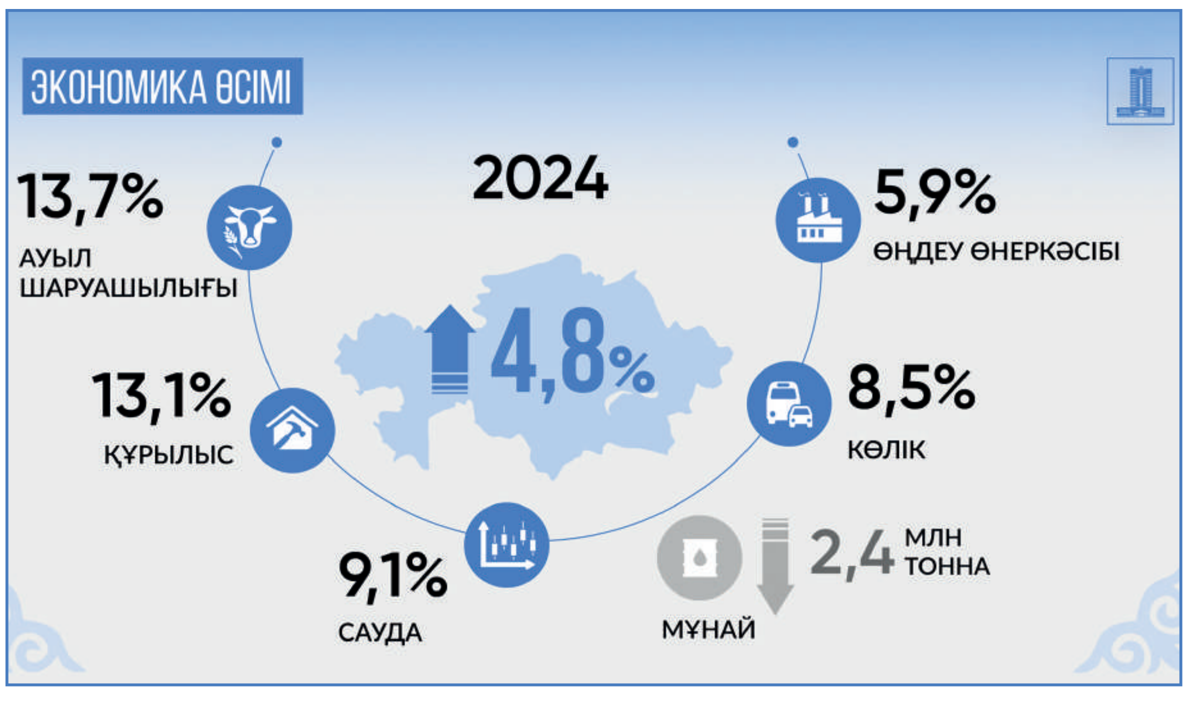

АРАНДАТУШЫЛАРДЫ ЖАУАПҚА ТАРТУДЫ ЗАҢМЕН БЕКІТЕЙІК

Қасым-Жомарт Тоқаев елімізде жасанды интеллект технологиясын қарқынды дамыту керектігіне кеңінен тоқталды. Жыл соңына дейін оның кейбір тұстарын Электронды үкімет жүйесіне енгізу қажеттігін мәлім етті. Бұл технологияны «Smart City» жобаларында кеңінен қолдану мәселесіне айрықша назар аударған жөн.

«Қазір жасанды интеллект нарығында не болып жатқанына қараңыздар. Қытайлық компания 6,5 миллион долларға DeepSeek платформасын жасап шығарды. Оның тиімділігі миллиардтаған доллар жұмсалған платформалардан асып түсті. Жуырда Қытай тарапының цифрландыру мәселесімен, жасанды интеллектіні ойлап табумен айналысатын өкілімен кездестік. Бізге Қытай тәжірибесін міндетті түрде қолдану керек» деді Президент.

Ол Үкіметке мемлекеттік органдар мен ұлттық компанияларға жасанды интеллект технологиясын енгізу жұмысын қолға алуды тапсырды. Жаппай цифрландыру мемлекеттің азаматтармен және бизнес өкілдерімен қарым-қатынасын айтарлықтай жеңілдететінін қадап айтты. Сондай-ақ бюрократияны және сыбайлас жемқорлық қатерлерін азайтатынын атап өтті. «Алайда таяқтың екі ұшы бар, цифрландыру дамыған сайын алаяқтық көбейіп барады. Қоғамдық пікірге теріс ықпал ету, биліктің беделін түсіру және ел ішінде алауыздық тудыру үшін жалған мәлімет таратып, ақпараттық шабуыл жасау белең алуда. Мұндай әрекеттер азаматтардың қауіпсіздігіне және елдегі тұрақтылыққа үлкен қатер төндіреді. Сондықтан интернет-платформаларда арандатушылық сипаттағы ақпарат таратқаны үшін жауапкершілікке тартуды заңмен бекіту мәселесін ойластыру керек. Бірақ киберқауіпсіздікті күшейту шаралары цифрландыру үдерісіне тосқауыл болмауға тиіс» деді Мемлекет басшысы. Үкімет құқық қорғау органдарымен және қаржы саласын реттеушілермен бірге азаматтардың жеке деректерін қорғауды мейлінше қамтамасыз етуі керектігін тапсырды.

ҚАЗАҚСТАНҒА ЯДРОЛЫҚ ҚУАТ КЕРЕК

Мемлекет басшысы өз сөзінде еліміз өзін-өзі электр энергиясымен толық қамтамасыз етіп, 15-20 пайыз шамасында резерв қалыптастыруға тиістігін тілге тиек етті. Бұл – Үкіметтің алдында тұрған міндет. «Сондықтан алдағы екі жылда кемінде 3 гигаваттық жаңа қуат көздерін іске қосу қажет. Бұл – алдыңғы жылдардың көрсеткішінен 2,5 еседей артық меже (1,3 ГВт). Біз қолда бар табиғи байлықтарымыз бен мүмкіндіктерімізді ұтымды пайдалануымыз қажет. Сондықтан әлдеқашан ескірген технологиялар бойынша салынған ЖЭС-терді инновациялық көмір стансалары алмастыруы керек» деп түсіндірді Президент.

Қасым-Жомарт Тоқаев энергия тапшылығы артып келе жатқанын, сол себептен алғашқы Атом электр стансасының құрылысын тездету қажеттігін мәлім етті. Президенттің айтуынша, жалпы елімізде ядролық кластер құру ісін қолға алу керек. Бұл еліміздің болашақта ойдағыдай дамуына қатысты аса маңызды міндет.

«Үкіметке «Самұрық-Қазына» қорымен бірлесіп, атом саласын дамытудың ұзақ мерзімге арналған жоспарын әзірлеуді тапсырдым. Нақты нәтиже керек. Жан-жақты талдау жүргізіп, атом электр стансаларын салуға барынша қолайлы жерлерді, сондай-ақ заманауи және қауіпсіз технологияларды анықтау қажет. Үкімет пен Парламент екінші ядролық стансаны қай аймақта салу қажет екені жөнінде маған ұсыныс беруі керек. Бірақ атап өткім келеді: елімізге ядролық қуат керек, онсыз Қазақстан келешекте ойдағыдай дами алмайды. Қуат дегеніміз – бүкіл экономиканың дамуы деген сөз. Екіншіден, қуат жеткілікті болса, барлық аймақтар гүлденіп, өркендей түседі, халықтың тұрмысы жақсарады» деді Мемлекет басшысы.

Президент Үкімет 2027 жылы Батыс аймақтағы электр желісін еліміздің Бірыңғай электрэнергетикалық жүйесімен біріктіруі керектігін айтты.

«Сондай-ақ Оңтүстік аймақтағы электр желілерін күшейту жобасын жеделдеткен жөн. Оңтүстік өңірлердегі энергия тапшылығын жою үшін «жасыл» энергетика саласында ірі жобалар мен бу-газ қондырғылары іске қосылды. Сондықтан 2026 жылы «Бейнеу – Бозой – Шымкент» газ құбырына қарасты екінші тармақтың алғашқы кезеңін аяқтауымыз керек. Жалпы газ саласын дамыту елдің орнықты әлеуметтік-экономикалық өрлеуінің негізгі факторына айналып келеді. Былтыр тоғыз өңірдегі 107 елді мекенге газ жеткізіліп, 300 мың халықтың тұрмысы жеңілдеді» деді Президент.

МАЛШЫЛАРҒА АРЗАН НЕСИЕ БЕРІЛЕ МЕ?

Мемлекет басшысы былтыр экономиканың басқа салаларына қарағанда ауыл шаруашылығы даму қарқыны бойынша алға шыққанын мәлім етті. «Бұған көктемгі егіс науқанына берілетін арзан несие көлемін едәуір арттырудың арқасында қол жеткіздік. Биыл осы науқанға кемінде 700 миллиард теңге бөлу керек. Арзан несиені малшыларға және ауыл шаруашылығы өнімін өңдеушілерге берген жөн. Тиімділігі төмен субсидиялау тәсілінен жеңілдікпен несие беру тәсіліне көшу қажет. Мен бұл мәселе жөнінде осыған дейін де айттым. Осы міндетті орындау керек» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Президент өз сөзінде малдың жұқпалы ауруларына қатысты ахуалды, соның ішінде екпе егу мәселесін ерекше бақылауда ұстауды тапсырды. Өйткені мал шаруашылығының экспорттық әлеуеті осыған байланысты. «Ауылды дамытуға арналған негізгі міндеттерге арнайы тоқталғым келеді. Бұл жерде инфрақұрылымды жаңғыртуға және бизнесті қолдауға басымдық берілуі керек. Ауылдық аймақтарды жан-жақты дамытуға арналған мемлекеттік қолдау шараларының бәрін бір бағдарламаға біріктіру дұрыс шешім болмақ, яғни «Ауыл аманаты», «Ауыл – ел бесігі» және тағы басқа бағдарламалар. Үкімет пен әкімдерден жаңа, жүйелі әрі тың тәсілдер күтемін. Жалпы, ауыл шаруашылығында шешілмеген мәселелер аз емес. Фермерлер, сарапшылар түрлі түйткілдер туралы жазып жатыр. Мысалы, бордақылау орындары малсыз, жартылай бос тұр, себебі, мал көрші елдерге төмен бағамен сатылып жатыр. Ауылдағы ағайынның тұрмыс сапасына ықпал ететін барлық мәселеге баса мән беру қажет. Ауыл халқы қаржылық және мемлекеттік қызметтерден қол үзіп қалмауы керек. Қазір бұл міндет, негізінен, «Қазпошта» арқылы орындалып жатыр. Үкіметке әкімдіктермен бірлесіп, пошта бөлімшелерінің шалғай елді мекендерде үздіксіз жұмыс істеуін қамтамасыз етуді тапсырамын» деді ел Президенті.

МЕМЛЕКЕТТІҢ АҚШАСЫН ҚАЙТАРУҒА АСЫҚПАЙДЫ

Мемлекет басшысы екінші деңгейдегі банктердің ресурстарын үкіметтік бағдарламаларға, атап айтқанда, ірі инфрақұрылымдық жобалардың құрылысы мен жаңғырту жұмысына тарту керек деген мәселені тағы қайталап айтты. Президенттің пайымдауынша, мемлекет бөлетін қаражатты кезең-кезеңімен несие мөлшерлемесін субсидиялауға қарай бағыттау керек. Бұл қаржыландыру көлемін бірнеше есе ұлғайтып, банктердің ақшасын экономикалық айналымға қосуға мүмкіндік береді.

«2017 жылдан бастап 2020 жылға дейін бірқатар ірі банкке мемлекет тарапынан, соның ішінде Ұлттық қор есебінен 15 жыл мерзімге қаржылай қолдау көрсетілгенін білесіздер. Бұл көмек банк акционерлері де ортақ жауапкершілікке ие болады деген талаппен берілді. Кейбір банктер өз шығындарын әлдеқашан өтеген. Бірақ мемлекеттің иелігіндегі қаржыны қайтаруға асықпайды. Тіпті оны жоғары пайызбен тәуекелі аз мемлекеттік қаржы құралдарына салып, кепілді табыс тауып отыр. Үкімет пен Ұлттық банкке шара қабылдауды тапсырамын. Бір нәрсені атап өткім келеді: банктер Үкіметтің, соның ішінде халықтың жауы емес. Бірақ диалог негізіндегі әділ серіктестік орнауға тиіс. Кезінде сіздерге көмектестік, енді сіздердің кезектеріңіз келді. Қомақты қаражат бергеніміз рас» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Мемлекет басшысының айтуынша, Үкімет салалық даму институттарымен бірлесіп, кепілдік қорын құру мәселесін пысықтауы керек. Банктердің, корпорациялардың, орталық және жергілікті билік органдарының жыл сайынғы жарнасы есебінен қаржыландырылатын мұндай қорлар бірқатар елде өз тиімділігін көрсетті. Сондай-ақ экономикалық қайтарымы жоғары стратегиялық жобаларды жүзеге асырған кезде Бірыңғай зейнетақы жинақтаушы қорынан нарық шарттарына сай «ұзақмерзімге берілетін» қаржыны анағұрлым белсенді тартуға болады.

БҰЛ МӘСЕЛЕНІ ДЕРЕУ ШЕШІҢІЗДЕР!

Мемлекет басшысы өз сөзінде әлеуметтік қолдау ісін реттеп, денсаулық сақтау, білім беру және ғылым саласын одан әрі дамыту қажеттігін мәлімдеді.

«Мен мемлекеттің әлеуметтік бағдарламаларын мейлінше әділ қаржыландыру туралы тапсырма бердім. Үкімет бұл жұмысты бастады. Былтыр денсаулық сақтау саласының өзінде 140 миллиардтан астам теңге орынсыз шығын анықталып, тиімді жұмсалды. Демек жауапкершілікпен қараған кезде қосымша қаражат көзін де табуға болады» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Президент Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесін реформалауды жалғастыру керектігін айтты. «Сонымен қатар бірқатар заңнамалық шара қабылдау қажет. Үкімет Парламентпен бірге міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесін жетілдіру туралы заң жобасын жедел пысықтауы керек. Құжат осы сессияның соңына дейін қабылдануға тиіс. «Ауылдағы денсаулық сақтау жүйесін жаңғырту» ұлттық жобасы аясында екі жылдың ішінде халыққа алғашқы дәрігерлік көмек көрсететін 460 нысан пайдалануға берілді. Тағы 195 нысан жыл соңына дейін салынып бітеді. Ауқымды жұмыс. Алайда көпбейінді орталық аудандық ауруханаларды жаңғырту жұмысы өте баяу жүріп жатыр. Жоспар бойынша биыл 32 ауруханаға жөндеу жүргізілуге тиіс. Бірақ оның тең жартысының жобалық-сметалық құжаты енді ғана әзірленіп, сараптама жасалып жатыр. Жұмыс созылып кетті. Бұл мекемелерді медициналық құралдармен жабдықтау мәселесі де шешімін тапқан жоқ. Аталған мәселені дереу шешіңіздер» деді ел Президенті.

Үкімет пен әкімдер алғашқы көмек көрсету нысандарының барлығын жыл соңына дейін түгел іске қосуы керек. Ал көпбейінді орталық аудандық ауруханаларды жаңғырту жұмыстары келесі жылдың соңына дейін аяқталуы тиіс.

ҚАРҚЫН МЕН САПАНЫ САҚТАЙЫҚ!

Мемлекет басшысы мектепке дейінгі және орта білім беру саласында әділ бәсеке болуы қажеттігіне назар аударды. «Бюджет қаржысын үнемдеп, қаражаттың ашық жұмсалуын қамтамасыз ету маңызды. Бұған жол ашатын тәсілдерді енгізу жұмыстарын жалғастыру керек. Осы орайда мектепке дейінгі мекемелерді ваучерлік тәсілмен қаржыландыратын пилоттық жобаны атап өткен жөн. Мемлекеттік тапсырыс белгілі бір білім беру мекемесіне байланбайтын болды. Соның нәтижесінде, ата-аналар балабақшаны өздері таңдауға мүмкіндік алды. Аталған жоба қаншалықты тиімді, орынды екенін қарау керек. Егер талапқа сай болса, бұл тәжірибені орта білім беру саласына енгізуге болады. Тұрғылықты жеріне қарамастан, әрбір баланың білім алуына қолайлы жағдай жасау – мемлекеттің міндеті» деді ол.

Президент биыл «Жайлы мектеп» ұлттық жобасы аяқталатынын жеткізді. «Барлық аймақта заман талабына сай тірек мектептер желісі құрылып жатыр. Менің тапсырмаммен үш жыл ішінде тағы 1300 мектеп жаңғыртудан өтеді. Бұдан бөлек, Үкімет заманауи мектептер салуға қолайлы жағдай жасап, орта білім беру саласына жеке инвестиция тартуы қажет» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Президент Жұмысшы мамандықтар жылына орай, маңызды іс-шаралар мен жобалар жүзеге асырылатынын мәлім етті. «Еңбек адамының абырой-беделін арттыру үшін нақты жұмыс жүргізіледі. Техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін түбегейлі жаңғырту ісін бастау керек. Жауапты мекеменің бәрі және ең бастысы, жеке сектор бұл іске белсене араласуға тиіс. Бизнес бұл салаға көбірек келуі үшін техникалық және кәсіптік білім беретін ұйымдарға арналған мемлекеттік тапсырыс көлемі артады. Оның мөлшері де біркелкі болады. Бұған биыл бюджеттен қосымша 22 миллиард теңге бөлінеді. Бұл ретте әкімдерге зор жауапкершілік жүктеледі. Олар кәсіпкерлермен бірлесіп, аймаққа қажетті мамандықтар тізімін анықтауы керек. Сондай-ақ сұранысқа ие кадрлар даярлау үшін колледждерге бағыт-бағдар беруі қажет. Ғылым және жоғары білім саласындағы реформалардың қарқыны мен сапасын сақтау маңызды. Білім беру тапсырысын оқу орындарының рейтингіне қарай бөлу жұмысы Үкіметтің бақылауында болуға тиіс. Соңғы жылдары мемлекет ғылымға бөлінетін қаражат көлемін едәуір арттырды. Әлі де арттыра береді. Бірақ бұл қаржы нақты мақсатқа сай жұмсалуы қажет. Бюджет қаржысын сапалы әрі сұранысқа ие зерттеулер жүргізетін университеттер, институттар мен ғалымдар ғана алуы керек» деді Мемлекет басшысы.

ӘКІМДЕРДІ ОҚЫТУДЫ ТАПСЫРДЫ

Қасым-Жомарт Тоқаев алға қойылған міндеттерді жүзеге асыру үшін тұтас мемлекеттік аппарат тиімді жұмыс істеуі керектігіне екпін түсірді.

«Әкімдерді тікелей сайлаудың нәтижесінде мемлекеттік қызметшілердің жаңа санаты – сайланатын басшылар пайда болды. Бұл – екі жарым мыңнан астам басшы лауазымындағы қызметкер деген сөз. Олардың арасында бұрын мемлекеттік қызметте жұмыс істемеген азаматтар, соның ішінде жастар көп. Сол себепті сайланған әкімдер мен түрлі деңгейдегі басшыларды кешенді дайындықтан өткізу мәселесі өте өзекті болып тұр. Үкіметке Мемлекеттік қызмет істері агенттігімен бірлесіп, «Әкімдер мектебі» оқыту жобасын іске қосуды тапсырамын. Бұл ретте осындай жұмысты жүргізіп жатқан Amanat партиясының тәжірибесін ескерген жөн» деді Президент.

Мемлекет басшысы өз сөзінде кейбір азаматтар елімізді мазақ қылуға әуестеніп бара жатқанын мысалға келтірді. «Мысалы, өзге елдердің өкілдері жоқ жерден «керемет жетістіктерді, табыстарды» тауып алып, оны шетелге жан-жақты насихаттап жатады. Ал біздің азаматтар, олардың ішінде шоу-бизнес өкілдері, өзін өзі «қоғам белсендісі» санайтын жастар, тіпті, депутаттар да бар, Қазақстанға неше түрлі лақап ат қоятын болды. Бұл енді мүлдем түсініксіз, ақылға сыймайтын нәрсе» деп сөзін түйіндеді Қасым-Жомарт Тоқаев.

№11 (4755) 30/01/2025 Бейсенбі

ӨСУ МЕН ДАМУ ЖОЛЫНДАҒЫ АСТАНА

2024 жылдың қорытындысы бойынша өңірлер арасында ең жоғары экономикалық өсім көрсеткіші тіркелген 6 аймақтың бірі – Астана. Бұл туралы 28 қаңтарда Мемлекет басшысының қатысуымен өткен Үкіметтің кеңейтілген отырысында Премьер-министр Олжас Бектенов мәлім етті. Осы жиында баяндама жасаған елорда әкімі Жеңіс Қасымбек бас қаланың әлеуметтік-экономикалық дамуының негізгі нәтижелерін жария етті.

Төлен ТІЛЕУБАЙ

ӨНІМ ӨСТІ, БИЗНЕС ДАМЫДЫ

Қала басшысы 2024 жылдың қорытындысы бойынша Астана қаласының қысқа мерзімді экономикалық индикаторы 111,5 пайызды құрағанын мәлімдеді (2023 жылы – 106,5 пайыз). Өткен жылдың қорытындысы бойынша жалпы өңірлік өнім көлемі 15 трлн теңгеден асқан, бұл көрсеткіш 6,5-7 пайыз деңгейінде өсімді қамтамасыз етеді. 2024 жылдың 9 айындағы жалпы өңірлік өнім көлемі – 9,2 трлн теңге, өсім – 6,8 пайыз.

Өткен жылы қала экономикасына 1,9 трлн теңге инвестиция тартылған, бұл 2023 жылғы көрсеткіштен 13 пайызға жоғары. Соның ішінде, жеке инвестициялардың үлесі 70 пайызды құрап, 7,2 пайызға өскен (1,3 трлн теңге).

«Қала экономикасының негізі шағын және орта бизнес болып қала береді. Елорданың жалпы өңірлік өнім құрылымындағы шағын және орта бизнес үлесі 72 пайызды құрайды, бұл республикалық орташа деңгейден 2 есе жоғары. Өткен жылы жұмыс істеп тұрған шағын және орта бизнес субъектілерінің саны 9,2 пайызға өсті. Мұндай нәтиже, ең алдымен, жүйелі мемлекеттік қолдау мен қолайлы салық режимінің арқасында мүмкін болды» деп түсіндірді әкім.

Жеңіс Қасымбек елордадағы өнеркәсіп өндірісінің өсімі 6,7 пайызды көрсетіп, 2,5 трлн теңгеге жеткенін, соның ішінде өңдеу өнеркәсібінде 9,8 пайыздық өсім тіркелгенін мәлім етті. Оның айтуынша, елорданың негізгі өнеркәсіптік әлеуеті №1 Индустриалды паркте шоғырланған. Оның үлесі елдегі барлық арнайы экономикалық аймақтардың жалпы өндіріс көлемінің 73 пайызын құрайды. Қала басшысы даму динамикасын сақтау үшін №2 Индустриалды парктің құрылысын жобалау жұмыстары жүргізіліп жатқанын, оның бірінші кезеңін 2027 жылы іске қосу жоспарланғанын жеткізді.

ЖҰМЫССЫЗДЫҚ АЗАЙДЫ, ХАЛЫҚ САНЫ КӨБЕЙДІ

Елорданың өндірістік әлеуетін дамыту үшін білікті кадрлар қажет. Бұл сұранысты қанағаттандыру мақсатымен Жұмысшы мамандықтар жылы аясында Астананың 25 колледжінде мемлекеттік тапсырыс 2 есеге өсіп, 10 мың студентті қамтыған. Мұндай іс-шаралар сұранысқа ие жұмысшы мамандықтар бойынша білім алуға мүмкіндік беріп отыр. «Халықты жұмыспен қамтудың Өңірлік картасы аясында 2024 жылы 68 мың жаңа жұмыс орны құрылды, оның 58 мыңы немесе 85 пайызы – тұрақты жұмыс орындары. Бас қалада жұмыссыздық деңгейі 4,4 пайызды құрап, республикалық орташа көрсеткіштен (4,6%) 0,2 пайызға төмен болды» деді Ж.Қасымбек.

Елорда әкімі Астана – халық саны қарқынды өсіп келе жатқан өңірдің бірі екенін мәлімдеді (6,8%). 2024 жылы елорда тұрғындарының саны 90 мың адамға немесе 7 пайызға өсіпті. Қазір қала халқының саны – 1 млн 520 мың 756 адам. «Сіздің тапсырмаңызға сәйкес, Үкімет Астана қаласының жаңа Бас жоспарын бекітті. 2035 жылға қарай қала халқының саны 2,5 миллион адамға дейін артады деп болжануда» деді әкім.

Қала басшысы қолайлы мегаполис қалыптастыру мақсатында Бас жоспарға сәйкес алдағы 10 жыл ішінде 120-дан астам мектеп, 170-тен астам балабақша және 50-ден аса денсаулық сақтау нысанының құрылысы жоспарланғанын мәлім етті. (Бас жоспарға сәйкес жаңа жылу көздерін, Қаныш Сәтпаев атындағы каналдан су құбыры желісімен бірге сорғы-сүзгі станциясы және кәріздік тазарту құрылғыларын, электр желілеріне жүктемені төмендететін кіші станцияларды салу қарастырылған. Алдағы екі жыл ішінде жеке секторды толық газдандыруды аяқтауды жоспарлап отырмыз. Аталған әрбір бағыт бойынша белсенді жұмыс жүргізіліп, жобалардың басым бөлігі алдағы 3-5 жылда іске асырылады. Бұл қалаға инженерлік және әлеуметтік инфрақұрылымның тұрақты қорын 2035-2040 жылдарға дейін қамтамасыз етуге мүмкіндік береді» деп түсіндірді Ж.Қасымбек. Оның айтуынша, қазіргі таңда елорданың барлық өмірлік маңызды нысандары тұрақты жұмыс істеп тұр, коммуналдық қызметтердің қуаты бойынша тапшылық жоқ. Жылыту маусымы штаттық режимде өтіп жатыр.

ЭКОНОМИКАНЫҢ ДРАЙВЕРІ – ҚҰРЫЛЫС

Құрылыс – қала экономикасының негізгі драйверінің бірі болып қала береді. «2024 жылы құрылыс жұмыстарының көлемі 22,3 пайызға өсті (1,1 трлн теңге). Тұрғын үйді пайдалануға беру өсімі 12,7 пайызды құрады. 4 млн 400 мың шаршы метр тұрғын үй пайдалануға берілді, бұл республика бойынша тапсырылған жалпы көлемнің 23 пайызын құрайды. Ескі және апатты тұрғын үйлерді Жаңарту бағдарламасын іске асыру жалғасуда. 2030 жылға дейін 206 апатты үйді көшіру жоспарланған, өткен жылы 37 үйдің тұрғындары жаңа пәтерлерге қоныстанды. Сіздің тікелей қолдауыңыздың арқасында екінші толқынға жататын 16 мың үлескердің мәселесі толық шешілді, бұл 150 проблемалық үй» деді Астана әкімі.

АВТОБУС КӨБЕЙІП, ЛРТ ЖҮРЕДІ

Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес, Smart City тұжырымдамасы аясында Астана әкімдігі G42 халықаралық холдингімен бірлесіп, бас қалада қоғамдық қауіпсіздік пен қалалық ортаны басқару салысында жасанды интеллект технологияларын енгізу жобасын жүзеге асыруға кіріседі. 2025 жылдың соңына дейін жоба іске қосылады.

Жеңіс Қасымбек атап айтқандай, 2024 жылдың желтоқсан айында елорданың көлік жүйесін дамытудың кешенді бағдарламасы бекітілді. Қалада автокөлік қозғалысының ауқымының өсуіне орай, ең алдымен, қоғамдық көлікті дамытуға, тас жолдардың көлік өткізу мүмкіндіктерін кеңейтуге, жаңа көпірлер салуға, автокөлік тұрағы кеңістіктерінің жұмысын жетілдіруге, қауіпсіз және жайлы жаяу жүргіншілер өткелін құруға назар аударылуда. Әкім күн сайын қалалық бағыттарға 1600-ден астам автобус шығатынын айтты. Соңғы екі жылда елорданың қоғамдық көлік паркі 45 пайызға жаңартылғанын жеткізді. Бұл бағыттағы жұмыс жалғаса бермек.

Қала басшысы ЛРТ жобасы соңғы кезеңге жетіп, құрылыс жұмыстары аяқталуға жақын екенін мәлімдеді. «Биыл қыркүйек айында алғашқы пойыздар келіп, тестілік сынақтар басталады» деді Жеңіс Қасымбек.

ҚАНША МЕКТЕП САЛЫНАДЫ?

Елордада халық санының тез өсуі әлеуметтік саланы жедел дамыту қажеттілігін алға қойып отыр. Бұл орайда мектеп салудан да көштің басында тұрмыз. Мәселен, өткен жылы 24 мектеп пайдалануға берілсе, биыл тағы жаңа 16 мектеп ашылады. «2024 жылы 24 мектеп пайдалануға берілді, соның ішінде 16-сы – «Жайлы мектеп» жобасы аясында салынған. 31 мың жаңа оқушы орындар пайда болды. Бұл 4 үш ауысымды және 6 шамадан тыс жүктелген мектептің мәселесін шешуге мүмкіндік берді. Қазіргі таңда 4 үш ауысымды және 12 шамадан тыс жүктелген мектеп қалды. Биыл қаладағы оқушы орындарының тапшылығы мәселесін 16 жаңа мектепті пайдалануға беру арқылы шешуді жоспарлап отырмыз. Соның ішінде 7-уі – «Жайлы мектеп» деп түсіндірді мәселенің шешімін әкім.

Сондай-ақ мектепке дейінгі және қосымша білім беру нысандарының құрылысы да қарқынды жүргізілуде. Денсаулық сақтау саласында қаланың өсуі мен Астана агломерациясының дамуына байланысты медициналық мекемелердегі төсек-орнын санын көбейту қажеттілігі бар (1 400 төсек-орын).

> 2024 жылы 24 мектеп пайдалануға берілді, соның ішінде 16-сы – «Жайлы мектеп» жобасы аясында салынған. 31 мың жаңа оқушы орындар пайда болды. Бұл 4 үш ауысымды және 6 шамадан тыс жүктелген мектептің мәселесін шешуге мүмкіндік берді. Қазіргі таңда 4 үш ауысымды және 12 шамадан тыс жүктелген мектеп қалды

«Өткен жылдың маусым айында, Сіз, Ұлттық шұғыл медицина үйлестіру орталығы мен Ұлттық ғылыми онкологиялық орталығының жаңа корпусына барып, таныстыңыз. Сіздің тапсырмаңызға сәйкес, биыл жаңа көпсалалы қалалық аурухананың және жаңа перинаталдық орталықтың құрылысы басталады. Бұл нысандарды пайдалануға беру медициналық инфрақұрылымды айтарлықтай нығайтады» деді Ж.Қасымбек.

ҚАЛА – ТАЗА, ОРТАҚ КЕЛБЕТІ БАР

Астанада Президенттің «Таза Қазақстан» атты бастамасының аясында заманауи, жайлы және экологиялық орта қалыптастыру бағытындағы жұмыстар сәтімен жүзеге асырылып келеді. Қоғамдық кеңістіктерді дамыту және көгалдандыру жоспары қабылданды. Бір жыл ішінде 170 қоғамдық кеңістік пен аула абаттандырылды. 1 млн-нан аса жасыл көшеттер отырғызылды. Парк кластері сәтті қалыптасып келеді.

«Қасбеттердің, жарнамалық конструкциялардың, сәулеттік жарықтардың, көшедегі жарық пен декордың ортақ келбетін реттейтін дизайн-код бар. Арнайы қаулыға сәйкес, үй салатын компаниялар үйдің жанынан үш жыл бойы күтіп-бағатын дендропарктерді қоса салуға міндеттелген. Қаладағы санитарлық ахуалға айрықша көңіл бөлеміз. Өткен жылы рұқсат етілмеген қоқыс-үйінділердің 90 пайызы жойылды (404 из 414). Қалған күл-қоқыс үйінділері көктемде толық тазартылып, жойылады. Бұл орайда «Таза Қазақстан» атты бастама қоршаған ортаны таза ұстауға, табиғатқа жанашырлықпен қарауға ғана емес, сондай-ақ жас ұрпақтың бойында экологиялық мәдениеттің қалыптасуына, тұрғындардың мәдени-рухани жағынан өсіп-жетілуіне ерекше ықпал ететінін айтып айту ләзім» деді әкім.

Сөзін қорытындылай келе, Жеңіс Қасымбек елорда әкімдігі, қаланың тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамуына қол жеткізуге бағытталған Президенттің тапсырмаларын іске асыру бойынша жұмыстарды жалғастырып, экономиканың негізгі салаларындағы өсу қарқынын сақтау үшін тиісті іс-шараларды одан әрі жүзеге асыратынын айтты.

КЕПТЕЛІС МӘСЕЛЕСІН ШЕШІҢІЗ!

Қала әкімінің баяндамасын тыңдап отырған Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев қордаланған мәселелерді шешуді тапсырды.

«Жалпы, қала әкімінің тиісті қабілеті бар, тиянақты жұмыс істеп отыр. Дегенмен, Астанада көлік кептелісі мәселесі өте өзекті болып тұр. Сондықтан осы бағытта шұғыл шаралар мен шешімдер қабылдау қажет» деді Президент.

Сонымен қатар Қасым-Жомарт Тоқаев тағы бір маңызды міндет ретінде тұрмыстық қалдықтарды өңдейтін кәсіпорындар салу керек екенін атап өтті.

«Бұл мәселе тек елордаға емес, барлық облыстардың басты қалаларына қатысты. Салынып жатқан тұрғын үйлердің сапасы, жерасты коммуникацияларының құрылысы және жөндеу жұмыстары басты назарда болуы қажет» деді Мемлекет басшысы.

Бауыржан СМАИЛОВ,
Астана қалалық мәслихатының депутаты:

ЖҮЙЕЛІ ТӘСІЛДІ ТАЛАП ЕТЕДІ

– Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың төрағалығымен өткен Үкіметтің кеңейтілген отырысында алдағы кезеңге арналған негізгі міндеттер тұжырымдалды.

Оның ішінде бюрократияны жою бойынша шаралар қабылдауды жалғастыра отырып, елдегі инвестициялық ахуалды жақсарту, өнеркәсіп, көлік пен логистика, IT-сектор, АӨК-те және шетелдік әріптестермен басқа да салаларда өзара тиімді байланыстарды дамыту бойынша нақты шаралар кешенін әзірлеуді тапсырды. Жыл соңына дейін қала құрылысын жоспарлаудан бастап объектілерді пайдалануға беруге дейінгі барлық процесті толық цифрландыруды қамтамасыз ететін құрылыс саласының бірыңғай ақпараттық жүйесін әзірлеу керектігі айтылды. Сонымен қатар киберқылмыстар үшін жауапкершіліктің заңнамалық шараларын қабылдау, азаматтардың дербес деректерін барынша қорғауды қамтамасыз ету бүгінгі күннің өзекті мәселесі екені сөзсіз.

Президент Үкіметке нарықтық жағдайға толық сәйкес келетін тарифтік саясаттың жаңа стандарттарын әзірлеу жөніндегі жұмысты жалғастыру қажеттігін мәлімдеді. Әйтпесе электр энергиясын, жылу мен суды үздіксіз беру мүмкін болмайтынын ескертті. Оның айтуынша, ТМД елдерінің барлығында электр энергиясына, газға және мұнай өнімдеріне тарифтер мен бағалар Қазақстанға қарағанда жоғары, бұл экономикадағы теңгерімсіздікке әкеліп соғады. Электр энергиясын, жылу мен суды үнемдеу туралы ғана емес, оларды тұтыну мәдениеті мен үздіксіз жеткізуді қамтамасыз ету туралы да сөз болды. Әрбір азамат өзіне қажет мөлшерден көп су жұмсамау керектігін дұрыс түсінуі керек.

Мемлекет басшысы атап өткен негізгі мәселелердің бірі – салық-бюджет саясатын реформалау, ел экономикасын трансформациялау бойынша жүйелі шаралар қабылдау, сондай-ақ инфляцияға қарсы іс-қимыл бойынша инновациялық және тиімді жолдарды қарастыру.

Осылайша, Президенттің Үкімет алдына қойған міндеттері, біз көріп отырғанымыздай, жүйелі тәсілді талап етеді. Әрбір қадам елдің жаһандық экономиканың сенімді қатысушысы ретіндегі ұстанымын нығайтуға бағытталуы өте маңызды. Бұл сайып келгенде, біздің азаматтарымыздың өмір сүру сапасын жақсартуға бағытталуы тиіс.

Төлеген КҮНӘДІЛОВ,
Астана қаласы Кәсіподақтар орталығының төрағасы, қалалық Қоғамдық кеңес мүшесі:

ЗАҢҒА БАҒЫНУ – БАРШАҒА МІНДЕТ

– Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың төрағалығымен өткен Үкіметтің кеңейтілген отырысында айтылған маңызды дүние көп. Талқыланған мәселелер жайында көпшілік көптеп пікір білдіруде. Әртүрлі ой айтылып, жан-жақты сараптаулар да жеткілікті. Жақтайтындар да, жақтамайтындар да бар. Әрине, екі жақты пікірлердің айтылуы бұрыннан бар, әлі де бола беретіні анық.

Жиында өзіме ұнаған көп мәселені түртіп алдым. Ол – заң талабы. Жалпы заңға бағыну – баршамызға міндет. Бұл – аксиома. Қай кезде де солай болған. Президент те бұған қатысты мәжбүрлеу шаралары болмаса, тәртіп орнату мүмкін емес екенін әлемдік тәжірибе көрсетіп отырғанын ашық айтты.

«Сондықтан мемлекеттің іс-әрекеттеріне түсіністікпен қараған жөн. Бұл орайда диалог арқылы қоғамдық келісімге келу керек. Қалай десек те, мемлекет заң тәртібін қамтамасыз ету үшін қабылдайтын шаралар өз елін күстәналауға себеп болмауға тиіс» деді Мемлекет басшысы Үкімет.

Мұның бәрі – рас дүние. Жақында бір құрылыс нысанында өткен кездесуде мынадай шағым естідік. Сөздерінше, бас мердігер компанияның инженері техника қауіпсіздігін бұзғаны үшін қосалқы мердігерлерге айыппұл салған. «Бірден айыппұл салмай, жай ескертсе болмай ма екен?» деп шағымданды қарсы тараптағы бір топ жігіт. Мен «егер заңсыз салынса, оны шешуге болады, біз бұған көмектесейік» дегенде, олар айыппұлдың заңды түрде салынғанын мойындады. Бағамдақ қарасақ, өздері қауіпсіздік ережесін сақтамай, жұмысты тез аяқтау үшін сондай шараларға барған. Өздерінің де, басқа әріптестерінің өмірі мен денсаулығына қауіп төндірген.

Өкінішке қарай, өмірде осындай оқиғалар көпшілік. Сондықтан заң нормалары мен ережелерін сақтау мәдениетінде өзгелерді кінә артпас бұрын өзіміздің іс-әрекетімізге жауап берген дұрыс.

Ерлан ДӘКЕНОВ,
Астана қаласы мәслихатының депутаты:

НАҚТЫ ҚАДАМДАРДЫ БЕЛГІЛЕДІ

– Үкіметтің кеңейтілген отырысында Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың ел болашағы үшін нақты қадамдарды белгілеп бергені көп көңілінен шықты.

Жаһандық жарыста цифрландыру мен жасанды интеллект жұмысына бейімделіп, жастарымыздың заман көшінен қалмауына басымдық берген Мемлекет басшысы білікті басшыны кемеңгер кадрлар арасынан таңдап алу керектігін және отаншыл кадрларға мүмкіндіктер беріп, басшылыққа тартуды да назардан тыс қалдырған жоқ. Ірі инфрақұрылымдық жобаларды қолға алып, инвесторлар тартудың ел экономикасында айтарлықтай орны барын да атап көрсетті. Ұлттың ұлықтаған алтын бесігі ауылдарды дамыту, оның ішінде агроөнеркәсіп кешенін, ауылшаруашылық секторын дамыту да басымдыққа ие мәселе болып қойылды.

Қалталылардың қайғысына айналған ұлттық экономиканың құнсыздануы салдарынан тарифтер мен бағалар күн санап көтеріліп жатқан шақта әлеуметтік аз қамтылған қоғамның осал топтарын қорғайтын, әлеуметтік төлемдер мен жәрдемақыларды қайта қарауды тапсырды. Осындай қадау-қадау мәселелердің күн тәртібіне шығып, Үкімет отырысында талқылануы, оның президентіміз Қасым-Жомарт Кемелұлының өз аузынан айтылуы көңілге үміт, келешекке үлкен сенім берді.

ДЕПУТАТТАР ПОЛИЦИЯ БЕКЕТТЕРІН АРАЛАДЫ

Тұрақты комиссияның заңдылық, құқықтық тәртіп және жұртшылықпен жұмыс жөніндегі отырысы алдында мәслихат депутаттары Алматы және Байқоңыр аудандарындағы полиция бекеттерін аралап шықты.

«Анықталғандай, көптеген бекеттерге не күрделі жөндеу қажет, не жаңа ғимарат салу мәселесі өзекті болып отыр. Кейбір бекеттерде бірден үш полиция учаскесі орналасқан, бұл қызметкерлердің тиімді жұмыс істеуіне және тұрғындарға сапалы қызмет көрсетуіне кедергі келтіреді. Сондықтан оларды тұрғындарға жақын орналасқан жаңа ғимараттарға көшіру қажеттігі туындап отыр» деді Астана қаласы мәслихатының төрағасы Зейнұлқабден Табиғат.

Сонымен қатар депутаттар шетелдік стандарттарға сәйкес салынған заманауи полиция бекетін де аралап көрді. Бұл нысан құқық қорғау органдарының жұмысын жетілдіру мен қауіпсіздік деңгейін арттыруда үлгі бола алады.

ОҚУШЫЛАР ЗАУЫТҚА БАРДЫ

Елордалық оқушылар мен волонтерлер №1 Индустриалдық паркте орналасқан Metal Former шатыр және қаптау материалдарын шығаратын зауытқа барып, кәсіпорын жұмысымен танысты.

Экскурсия оқушыларды еңбек нарығында сұранысқа ие өзекті мамандықтармен таныстыру және техникалық мамандықтарға деген қызығушылықты қалыптастыру мақсатында ұйымдастырылды.

Metal Former зауытының өндіріс директоры Әділет Беркінбаевтің сөзінше, зауыт «Жайлы мектеп» ұлттық жобасын іске асыруға атсалысып жатыр.

«Біздің зауыт – республикадағы қасбет материалдарын өндіретін алғашқы кәсіпорын. 2023 жылдың желтоқсан айында Мемлекет басшысының қатысуымен ашылу салтанаты өтті. Қазіргі таңда зауытта 110 адам жұмыс істейді. Біздің басты бағытымыз – үйлердің сыртын қаптайтын және төбесін жабатын құрылыс материалдарын өндіру. Сонымен қатар біз «Жайлы мектеп» жобасы бойынша жұмыс істеп жатырмыз. Атап айтқанда, еліміз бойынша құрылысы жоспарланған 82 мектептің сыртын қаптайтын материал дайындаудамыз» деді Әділет Беркінбаев.

Экскурсия барысында оқушылар мен волонтерлер зауыттың заманауи технологиялық процестерімен танысып, кәсіпорын мамандарына сұрақ қоюға мүмкіндік алды.

ЖҰМЫССЫЗДЫҚПЕН КҮРЕС ЖАЛҒАСУДА

Астанада Жұмысшы мамандықтары жылының аясында Алматы ауданы әкімдігінің ұйымдастыруымен әл-Фараби атындағы Оқушылар сарайында бос жұмыс орындарына арналған жәрмеңке өтті.

Шапағат ӘБДІР

Жәрмеңкеде түрлі саладағы 90 ұйымнан 2 мыңнан астам бос жұмыс орны ұсынылды.

«Қоғамдағы жұмыссыздықты жою мақсатында бүгін осындай жәрмеңке ұйымдастырып отырмыз. Дәл қазір мұнда өндірістік кәсіпорындар, қызмет көрсету компаниялары және білім беру мекемелері өз ұсыныстарын таныстырып жатыр. Сонымен қатар JOLTAP бағдарламасының, Жұмыспен қамту және әлеуметтік қорғау басқармасының және қаржы ұйымдарының өкілдері жұмысқа орналасу мүмкіндіктері мен әлеуметтік қолдау шаралары туралы ақпарат берді. Жәрмеңке алдағы уақытта да өз жалғасын табатын болады» деді Астана қаласы Алматы ауданы әкімдігінің ішкі саясат бөлімінің басшысы Айбын Айдынұлы.

Ал жұмыс іздеушілер мұндай жәрмеңкелер жұмыссыз жүргендер үшін өте пайдалы екендігін айтады.

«Әрине, мұнда біз үшін бір жерде бірнеше жұмыс берушімен тікелей сөйлесуге, бос жұмыс орындары туралы толық ақпарат алуға мүмкіндік туады. Бұл мен сияқты жұмыс іздеп жүрген адамдар үшін уақытты үнемдейді және сенімді жұмыс табудың ең тиімді жолы деп санаймын» деді қала тұрғыны Арайлым Мұстафа.

№11 (4755) 30/01/2025 Бейсенбі

АЗЫҚ-ТҮЛІК БЕЛДЕУІ – ҚАУІПСІЗДІК КЕПІЛІ

Мемлекет басшысы Астана қаласын дамыту мәселелері жөнінде кеңес өткізгенде Астана азық-түлікті Алматыдан 4 есе, ал Шымкенттен 2 есе аз өндіретінін атай келіп, «Жалпы барлық өңірмен салыстырғанда қала бұл көрсеткіш бойынша соңғы орында тұр. Кейінгі 8 жылда елордаға әкелінген азық-түлік импорты 3 есеге артты. Негізінен, осы жерде шығаруға болатын өнімдер туралы сөз болып отыр. Бұл ретте жергілікті қайта өңдеу кәсіпорындары тек жарым-жартылай жұмыс істеп тұр» деген болатын.

Қалиакбар **ҮСЕМХАНҰЛЫ**

Сонымен қатар Президент жағдайдың жақсармауына көкөніс сақтайтын қойманың жетіспеуі себеп болғанын алға тартып, 2025 жылға дейін қалада 13 мың тоннадан астам көкөніс сақтайтын қойма салуды, Ауыл шаруашылығы министрлігіне Астана қаласы мен Ақмола облысы әкімдіктерімен бірлесіп, елорданың айналасында азық-түлік белдеуін қалыптастыру жөнінде пәрменді шаралар қабылдауды тапсырған еді.

Елорданың іргесі жыл сайын кеңейіп, тұрғылықты халқы көбейіп келеді. Жан санының артуына ілесіп қаланың инфрақұрылымы мен азық-түлікпен қамтамасыз ету ісіне түсетін салмақ та артқаны белгілі. Әсіресе бас қала тұрғындарын сапалы әрі қолжетімді азық-түлікпен қамтамасыз ету елорда Есілдің жағасына ірге тепкен күннен бастап маңызды мәселеге айналған. Сол себепті «Елорданың азық-түлік белдеуі» құрылып, оған мемлекет тарапынан қыруар қаржы да бөлінген-тұғын. Алайда бұл жобаның атқарылуымен елорданың азық-түлік мәселесі түбегейлі шешіліп кеткен жоқ. Атап айтқанда, Арқа төсіне астана салғанымызға 30 жылдан асқанмен, бас қаланың басты азық-түлігін әлі күнге дейін алыс аймақтардан, керек десеңіз, шетелден тасимыз. Өйткені астананың төңірегіндегі ауыл, аудандарда өндіріс әлі ойдағыдай өркендемей тұр.

Жалпы Астананы азық-түлікпен қамтамасыз етуде Ақмола облысының мүмкіндігі мол. Былайша айтқанда, аграрлы облыс елорданы табиғи сапалы ауыл шаруашылығы өнімдерімен қамтамасыз етуде көш бастап тұр деуге болады. Облыстық ауыл шаруашылығы басқармасының мәліметі бойынша соңғы жылдары өңірде, егіншілікпен қоса, мал және құс шаруашылығының дамуына зор көңіл бөлінуде.

Облыста қазір жылдық өндіріс қуатты 87,5 мың тонна ет өңдейтін 15 кәсіпорын; жылына 137 мың тонна сүт өнімдерін өндіретін 14 кәсіпорын; жылына 794,8 мың тонна ұн дайындайтын 36 зауыт; жылына 101,4 мың тонна майлы дақылдарды өңдейтін 8 кәсіпорын бар. Бұдан бөлек, шағын көлемде азық-түлік өндірісімен айналысатын серіктестіктер де аз емес. Осы өндіріс орындары өнімдерінің дені бас қаланың базарында сатылымға шығады. Ақмола облысының Ауыл шаруашылығы және жер қатынастары басқармасының мәліметі бойынша қазіргі таңда облыста 130-ға жуық өндіріс ошағы Астананы азық-түлікпен қамтамасыз етуге атсалысып, «Магнум», «Астықжан», «Смолл», «Еуразия», «Әлем», «Шапағат» базарлары сынды 44 ірі сауда орындарына өз өнімдерін жеткізуде. Мұның ішінде 70-ке жуық кәсіпорын мал шаруашылығы өнімдерін (ет және ет өнімдері, сүт және сүт өнімдері), 8 кәсіпорын құс өнімдерін (құс еті, жұмыртқа), 50-ден астам кәсіпорын өсімдік өнімдерін (ұн, картоп, көкөніс, өсімдік майы және т.б.) жеткізеді.

Сондай-ақ қазіргі уақытта Астана өз тұрғындарын сапалы әрі арзан азық-түлікпен қамтамасыз ету үшін агроөнеркәсіп кешені мен сауда инфрақұрылымын дамытуға баса назар аударып отыр. Мәселен, қаладағы агроөнеркәсіп кешенінде Әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарлары өнімін шығаратын 40-қа жуық кәсіпорын жұмыс істеп тұр.

Мемлекеттің тапсырмасына сәйкес, елдегі базарларды жаңғырту жұмыстары 2025 жылдың соңына дейін толықтай аяқталуы тиіс. 2026 жылдан бастап сауда заңнамасында көрсетілген заманауи форматқа сай келмейтін сауда базарларының иелері әкімшілік жауапкершілікке тартылады. Жалпы Ұлттық даму жоспарына сай 2029 жылға дейінгі заманауи сауда форматының үлесін 70% жеткізу жоспарланған. Астанада 9 мамандандырылған базар бар. Базарларды жаңғыртудың Жол картасына сай 2025 жылдың соңына дейін Астанада 7 базарды жаңғырту жоспарланып отыр. 2025 жылы жеке инвестициялар есебінен жалпы ауданы 16,7 мың шаршы метрді құрайтын көпфункционалды фермерлік базар (ТОО «Farmers Mart») іске қосылады деп жоспарланған, жобаның құны – 6 миллиард теңге. Сондай-ақ 8 мың тонна сақтау қуатына ие көкөніс сақтайтын қойма (ТОО «Asian Fruits Market») құрылысы бойынша инвестициялық жоба жүзеге асырылуда, оның жалпы инвестиция көлемі – шамамен 1,3 миллиард теңге. Құрылыс 2026 жылы аяқталып, пайдалануға берілмек.

– Қала нарығында жергілікті өнімдердің үлесі көбейеді. Бұл тек қаланың азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етіп қана қоймай, сонымен қатар отандық өнім өндірушілерді қолдауға мүмкіндік береді. Қала тұрғындары сапалы әрі арзан өнімдерді қолжетімді бағада сатып ала алады. Азық-түлік белдеуінің арқасында қалаға азық-түлік жеткізу жолдары қысқарады. Жергілікті өнімдерді тасымалдау шығындары төмендейді, бұл өз кезегінде өнім бағасының тұрақтылығын сақтауға мүмкіндік береді. Астананың азық-түлік белдеуі аграрлық сала кәсіпорындарына жаңа мүмкіндіктер туғызады. Ауылшаруашылығы өнімдерінің саудасы мен өндірісі ұлғаяды, бұл жұмыс орындарын ашып, ауылды жерлердің экономикалық дамуына ықпал етеді. Экологиялық қауіпсіздік тұрғысынан, қала маңында орналасқан аграрлық аймақтар экологиялық таза өнімдер өндіруге мүмкіндік береді. Бұл қала тұрғындарының денсаулығына да оң әсерін тигізеді, – деді Астанада Әйелдер істері және отбасылық-демографиялық саясат жөніндегі комиссияның мүшесі Сания Ирсалиева.

Қазіргі таңда Астана маңында агроөнеркәсіп кешеніне негізделген жобалар іске асырылып жатыр. Әсіресе, фермерлік нарықтар мен көкөніс сақтайтын қоймалар сияқты инфрақұрылымдар көптеп салынуда. Бұл жобалар қала тұрғындарына сапалы әрі қолжетімді азық-түлікті жеткізуге ықпал етеді.

Қысқасы, Астана қаласының азық-түлік белдеуі – бұл тек азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз ету ғана емес, сонымен қатар қаланың аграрлық секторын дамыту, жергілікті өнімдерді қолдау және экологиялық тұрғыдан таза өнімдерді нарыққа ұсыну мақсатында маңызды стратегиялық қадам болмақ.

КӘСІПТІК БІЛІМ ҚАУҚАРЫ ҚАНДАЙ?

Республика бойынша кәсіпорындарда 130 мыңға жуық білікті маман тапшы. Мұны Еңбек және әлеуметтік қорғау министрлігі растап отыр. «Атамекен» Ұлттық кәсіпкерлер палатасы жүргізген сауалнама қорытындысы бойынша нарыққа ең қажеті – техникалық және кәсіптік білімі бар мамандар. Кәсіптік білім беруді арттырып, жастарды осы салаға тарту мақсатында биыл «Жұмысшы мамандықтарының жылы» жарияланды. Себебі еңбек нарығында жұмыс ұсынылғанымен, саланы жетік меңгерген техник, механик, инженерлер жоқ. Өкінішке қарай, колледж бітірген студенттердің басым бөлігі мамандығы бойынша жұмыс істегеннен гөрі, таксист не курьер болғанды құп көреді.

Индира **БЕРЖАНОВА**

РЕФОРМАЛАУ САЛАНЫ ІЛГЕРІЛЕТЕ МЕ?

Бүгінде елімізде кәсіптік-техникалық білім беру жүйесінде 772 колледж жұмыс істейді, онда 565 мың студент оқиды. Ал Астана қаласында техникалық және кәсіптік білім беру кадрларын даярлайтын 32 колледж (мемлекеттік – 9, жекеменшік – 23) бар. Мұнда 73 мамандық және 121 біліктілік қарастырылған. Елорда колледжерінде 36 360 студент оқиды, оның ішінде 24 546 студент (68%) ақысыз негізде білім алады.

Ұлттық статистика бюросының мәліметі бойынша, 2024-2025 оқу жылында колледжге түскен студенттердің 73%-ы бюджеттік негізде білім алуда. Бұл – соңғы 14 жылдағы рекордтық көрсеткіш. Колледждердің тартымдылығын арттыру мақсатында грант саны артқаннан бөлек, шәкіртақы мөлшері де 50%-ға өсті. Десе де, елімізде студенттердің тек 57%-ы техникалық мамандық бойынша оқыса, қалған 43%-ы жұмысшы мамандықтан гөрі, денсаулық сақтау, құқық, білім беру және ақпараттық технологиялар салаларын таңдаған. Жұмысшы мамандықтарының үлесін арттыру үшін техникалық және кәсіптік білім беру жүйесін реформалаудың қажеті туып отыр.

Осы мақсатта, Оқу-ағарту министрлігі Кәсіптік-техникалық білім беруді трансформациялаудың 2025-2027 жылдарға арналған Жол картасын бекітті.

Астана қаласы техникалық колледжінің директоры Абай Құрманқұловтың айтуынша, атаулы жыл еліміздің өркендеуіне ықпал ететін жұмысшы резервін қалыптастыруға тікелей ықпал етпек.

– Техникалық және кәсіптік білім беру саласын және жұмыс берушілермен арадағы байланысты арттыру бағытындағы реформалар еліміздегі экономиканың жалпы өсімін арттыруға септеседі. Техникалық колледж бірнеше рет трансформацияланып даму жолынан өтті, соңғы жылдары оқу процесін жоспарлау жетілдіріліп, колледждің материалдық-техникалық базасы айтарлықтай нығайтылды. Сәйкесінше, мектеп оқушыларының колледжге түсуге деген қызығушылығы жылдан-жылға артып отыр. Былтыр колледж 320 студентті қабылдады, қабылдау көрсеткіш өткен жылдармен салыстырғанда 2 есеге артқан, – деді А.Барманқұлұлы.

ТЕХНИКАНЫҢ ТІЛІН БІЛЕТІН МАМАН ТАПШЫ

Дегенмен, колледжге түскендердің өз мамандығы бойынша жұмысқа орналаспауы алаңдатып отыр. Жастар саладағы жалақының аздығынан әлдеқайда көп табыс табатын мобилограф, официант, тамақ өнімдерін жеткізуші секілді жұмыстарға орналасып жатады. Айлықтағы айырмашылықтан кәсіптік білімін растайтын дипломның да құны қалмайды. Елордалық техникалық колледжінің директоры Абай Құрманқұлов бұған жұмысшы мамандықтарына төленетін айлық мөлшерінің төмен болуы әсерін тигізіп отырғанын айтады. Мәселен, қызметін енді бастаған сантехниктің орташа жалақысы 100-150 мың теңге шамасын құрайды. Салдарынан өндіріс-өнеркәсіптегі жұмыс үрдісі жастарға қызықсыз. Десе де, директордың сөзінше, локомотив машинисінің көмекшісі, электр монтері, кең бейінді станокшы, лифт және эскалатор электр механигі секілді мамандықтар бойынша колледждің былтырғы түлектерінің 98 пайызы жұмысқа орналасқан.

Техникалық мамандарды арттыру мақсатында 2012 жылы дуалды оқыту жүйесі жүзеге енгізілді. Техникалық колледждің тәжірибесінде дуалды оқытумен студенттердің 60 пайызы қамтылып отыр. Алайда дуалды оқыту болғанның өзінде, түлектер тәжірибеден өткен кәсіпорындарға барып жұмыс істемейді. Мұны растаған «Қазақстан Республикасының лифт компаниялары қауымдастығы» ЗТБ төрағасы Нұрлан Құттыбаев нарыққа жас әрі білікті жұмысшы мамандар қажет екенін айтады.

– Бас қаланың «Астаналифт» ЖШС мекемесінде электромеханик, лифт жабдығын реттеуші, диспетчерлік байланысқа қызмет көрсету жөніндегі техник, лифт бойынша диспетчер секілді мамандарға қажеттілік өте жоғары. Лифтіге қызмет көрсету бойынша жоғары білікті маман болу үшін білім мен тәжірибе жинақтау керек, заманауи әдістер мен технологияларды мақсатты түрде үйрену керек, бірақ жастар бұған жасқаншақ келеді. Себебі нарықта жоғары табысы бар ұсыныстар тұрғанда, олар үшін техникалық мамандықтар тартымсыз. Десе де, мекемеде қазіргі уақытта колледжді бітірген және мамандығы бойынша жұмыс істейтін студенттер бар. Алайда олардың саны өте аз, – деді Н.Құттыбаев.

БІЛІМ АЛУҒА БАР ЖАҒДАЙ ЖАСАЛҒАН БА?

Колледждердегі білім сапасына әсер ететін тағы бір фактор – заманауи жабдықтардың жетіспеуі. Бүгінде еліміз бойынша 180 колледж ғана «Жас маман» жобасы аясында заманауи жабдықтармен қамтамасыз етілген. Мемлекеттік грантты ұтып алған студенттер оқу барысында осы күні өндірісте пайдаланылып жүрген жабдықтармен емес, өткен ғасырда жасалған көнерген технологиялармен танысады. Астаналық мемлекеттік колледждердің бірін былтыр электр-техник мамандығы бойынша бітірген Ілияс Еркебұлан оқу орнында инфрақұрылымның ескіріп, компьютерлердің бірнеше жылдар бойы жаңартылмай отырғанын айтады. Десе де, нарықта бәсекеге қабілетті колледждер де жоқ емес. Жекеменшік «Медициналық-техникалық колледжінде» 1-курс студенті Ахмед Есенгелді оқу материалдары заманға сай жабдықталған дейді. Бірақ студенттердің шәкіртақысын кешіктіру, электронды журнал жүйесінің әлі де іске қосылмауы, жатақханадағы орындардың қымбат болуы сапалы білім алуға кедергі. Сондықтан техникалық бағытта маман дайындау мәселесін қайта қарау кезек күттірмейді.

Қазақстанда МӘМС жүйесі 2017 жылы енгізіле бастағаны белгілі. Алайда 2020 жылдың 1 қаңтарында ғана жүзеге асты. Яғни осы кезден бастап барлық жұмыс істейтін азамат МӘМС жарнасын төлеуге міндетті болды. Ал мемлекеттік көмекке мұқтаж әлеуметтік топтар мен жұмыссыздар үшін жарна мемлекет есебінен еді.

Гүлмира АЙМАҒАНБЕТ

МӘМС-тің МӘНІСІ КЕТТІ МЕ?

ЖЕТІСТІГІНЕН ЖЕТПЕГЕНІ КӨП ЖҮЙЕ

Ашығын айту керек, МӘМС жүйесі 2020 жылы толық іске қосылғаннан кейін барлық азаматқа қолжетімді болды. Соңғы 4 жылда медициналық қызметтердің тізімі кеңейіп, түрғындар үшін көрсетілетін қызмет сапасына мән беріле бастады. Медициналық қызметтерді цифрландыру және онлайн-қызметтерді дамытуға көңіл бөлінді. Осы уақыт аралығында пациенттерге телемедицина, онлайн-жазылу, электрондық денсаулық паспорты секілді қызметтер ұсыныла бастады. Әсіресе жекеменшік және мемлекеттік медициналық мекемелер арасында бәсекелестік күшейді. Дегенмен еліміздің өңірлерінде қызмет сапасына қатысты сын толастамады. Ауылдарда, шағын қалаларда дәрігерлер мен медициналық мекемелердің саны әлі де жеткіліксіз. Көп жағдайда медициналық қызмет алу үшін кезектің ұзақ болуы түйінді мәселеге айналды. Әсіресе жоспарлы емдеулер мен мамандарға жазылу қиынға соғуда. Халық арасында МӘМС жүйесіне қатысты сенімсіздік көбейді. Сарапшылар жүйе толықтай тиімді әрі үйлесімді жүйеге айналуы үшін әлі де кейбір салаларды жетілдіру қажет екенін алға тартады. Бірақ тәжірибе жинақталып, уақыт өте келе жақсара түседі деп күткенімізге де 5 жыл өте шығыпты. Күні кеше Үкімет сағатында Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесін одан әрі жетілдіру мәселелері талқыланған тұста біраз кемшілік ортаға салынды. Халық қалаулылары МӘМС жүйесіне қатысты сын-пікірді қарша боратты.

ТҮБІ ТЕСІК ҚАЙЫҚТАН ҚАЙРАН ЖОҚ

Депутат Асхат Аймағамбетов бұл жүйені дәл осылай сынады. «Қайықтың түбі тесіліп, оған су жинала береді. Су тоқтар емес, ал қайықшы бұл тесікті жамаудың орнына қолына шелек алып, сол суды сыртқа төгумен әлек. Әрине, бұл ештеңе бермейді. Су әрі қарай жинала береді, қайық әрі қарай бата береді. Міне, дәл осындай жағдай бүгінде МӘМС жүйесінде орын алып жатыр. Мәселенің негізгі себебін жоюдың орнына тек оның салдарымен ғана күрес жүріп жатыр. Жүйелі реформаның орнына уақытша шаралар, бастысы стратегиялық көзқарас жетіспейді. МӘМС-тің қазіргі моделі медицинаны халыққа қолжетімсіз етіп, шығынды көбейтіп, қаражаттың тиімсіз жұмсалуына әкеліп отыр» дейді. Ол МӘМС бойынша 5 айлық сәбидің тісінің қалай емдеуге болатынын, сонымен қатар бір адам 82 тісін емдеткенін, соған қаражат төлеу үшін қорға тісті есеп бергендерге күйінді.

Тағы бір белгілі болған дерек, бір күнде бір адамға бір аурухана 32 қызмет түрін көрсеткен. Міне, МӘМС аясында енгізілген қаржыландыру жүйесінің өзі артық есеп көрсетуге итермелеп отыр.

«Қазір қаражат әр емделген жағдай үшін емес, әр қызмет үшін төленеді. Нормативтер жоқ, цифрландыру жоқ, ал клиникалық хаттамалар мен тиісті стандарттар бұлыңғыр, ашық емес» деп сынады депутат.

Ал әріптесі Нартай Сәрсенғалиев, МӘМС-тің жұмыс істеп жатқанына 6 жыл болғанына қарамастан, өзекті мәселелер сол күйі қалып қойғанына тоқталды.

«Былтыр Президент тапсырған медициналық көмектің бірыңғай топтамасы да жасалған жоқ. Оған қоса, Мемлекет басшысы айтқан «Жергілікті билік өкілдері, әкімдіктер әлеуметтік осал топтардың кейбірінің медициналық сақтандыруын жергілікті бюджеттен төлесін» деген бастамасы да жүзеге асқан жоқ. Осы МӘМС-ті жасау арқылы халықты сынақ алаңына салып жіберген сияқтымыз. Бұрынғы жүйе де, қазіргісі де жұмыс істеп тұрған жоқ. Халық қайда барып ем аларын білмейді. Онсыз да басы қатып жүрген халықтың басын қатырмай, егер мүмкіндік болса, осы жүйені жүйелеп, нақты 100 пайыз дұрыс жұмыс істейтін деңгейге жеткенше, неге МӘМС жүйесін тоқтата тұрмасқа?! Өйткені елімізде 20 млн адам бар. Оның 3,5 млн-ы тіркелмеген, ал 14 млн адамның медициналық шығынын мемлекет көтереді. Сонда сақтандыру жарнасын төлеп отырған 2 млн адам ғана қалады. МӘМС-ті бір жүйеге келтірсек, оны басқаша емдеудің жолын табармыз» деді ол.

ТИІМСІЗ ТҰСТАРЫН ТАРҚАТСАҚ...

Жалпы еліміз бойынша 3 миллионнан астам адам МӘМС жүйесінен тыс қалып, медициналық қызметтерге қол жеткізе алмай отыр. Денсаулық сақтау жүйесінің кейбір салаларына қаражат жетіспейді екен. КТ, МРТ секілді компьютерлік зерттеулер жүргізуге шамадан тыс жүктеме көп. Кредиторлық берешек туралы мәселе өз алдына талқылауды қамтамасыз етеді. Осы ретте денсаулық сақтау саласының сарапшысы Аяулым Тұрапбекқызы МӘМС жүйесінің бірнеше тиімсіз тұсын тарқатып берді.

«Ең алдымен қызмет сапасының төмендігін айтуымыз керек. Жарна мөлшері, оның ішінде жұмыссыздар немесе өз бетінше жұмыс істейтін азаматтар үшін ай сайын өз қалтасынан төлеу оңай емес. Медициналық ұйымдардың инфрақұрылымын жаңартып, техникалық жабдықтарын модернизациялайтын уақыт әлдеқашан келді. Қолжетімділік пен әкімшілік процестерді жеңілдету, қаржылық басқаруға шынайы мониторинг жасап, қате шығындар мен бюджеттік алшақтықты жою керек. Жалпы соңғы жылдары жүйе дамып келе жатыр, бірақ әлі де шешімін табуы керек мәселелер бар» дейді ол.

Айтуынша, Қазақстанда МӘМС жүйесін жақсарту үшін аталған мәселелерді шешу уақытты, ресурстарды және жүйелі реформаларды талап етеді. Бірақ осы бағытта нақты қадамдар жасалса, медициналық қызметтердің сапасы артып, халықтың денсаулық деңгейі жоғарылайтыны сөзсіз екенін тілге тиек етті.

ҚАНДАЙ ҰСЫНЫСТАР БАР?

Парламент Мәжілісінің депутаты Жанарбек Әшімжан дәл осы жүйені жетілдіруге қатысты бірнеше ұсыныс айтты. Оның пікірінше, қазір емханалар іс жүзінде ай сайын квота арқылы қаражат алады. Мысалы, бір айға КТ, МРТ жасауға белгілі бір квота беріледі. Ал егер науқастар саны бұдан көп болса, онда дәрігер науқасты келесі айға жазуға мәжбүр. Осыны ескерсек, ай сайынғы қаржыландыруды әр емхана өздері шешуі керек.

«Медициналық ақпараттық жүйелер (КМИС, Damumed, РБиЖФВ, ХПН-портал, гепатит-портал, НРБТ) арасында байланыс жоқ. Дәрігерлер науқастардың дерегін түрлі медициналық ақпараттық жүйеге енгізуге мәжбүр болғандықтан, науқастарды қарауға уақыты да жоқ. Бір науқасты тексеруге берілетін стандартты уақыт компьютер толтыруға кетіп отыр. Сондықтан дәрігерлердің жүктемесін азайту мақсатында бірыңғай ақпараттық жүйені іске қосу керек немесе жоғарыда аталған медициналық ақпараттық жүйелер арасында байланыс болуы керек» деп есептейді депутат.

Одан бөлек, медициналық ұйымдарға жалпы жасалған қызметіне қарай қаржы төлену керектігін, азаматтарда «сақтандырылған» мәртебесі болмаған жағдайда онымен медицина қызметкерлері емес, азаматтарды қолдау орталығы немесе әлеуметтік қызметкерлер айналысу керектігін ұсынады.

«Тағы бір түйткілді мәселе – сызықтық шкаланың (линейная шкала) қолданылуы. Сызықтық шкала әр емхана мен аурухананың емдейтін сырқаттарының санын квоталап, шектейді. Салдарынан медициналық ұйымдар науқас қанша жерден медициналық сақтандырылған болса да бетін қайтаруға мәжбүр. Ол үшін МӘМС ақша төлемейді. Осы себепті сызықтық шкаланы алып тастауды ұсынамыз» деп мәлімдеді Ж.Әшімжан.

Ал депутат Асхат Аймағамбетов төлеушілердің жеке пайдасына бағытталған қосымша ынталандыру шаралары қажет деп есептейді.

«Ұсынылған шешімдердің бірі – қызметкердің жарнасының бір бөлігін жеке шотқа аудару арқылы жеке жинақтар қалыптастыру мүмкіндігін беру. Мысалы, бұл жарна сомасының 30-50 пайызын құрауы мүмкін. Бұл қаражат тек азаматтың өз қалауы бойынша емделуге, ерікті медициналық сақтандыру жүйесі арқылы немесе жинақ ретінде сақталуға пайдаланылады. Азаматтар сонда өз жарналарының бір бөлігіне ие болып, жинап, басқарып, қажет болған жағдайда, ерікті полис сатып алып, денсаулығын сақтандыра алатынын түсінетін болады. Сонда ғана МӘМС-ке деген қызығушылық пен сенім артады» деген ұсынысын білдірді.

> Жалпы 2024 жылы денсаулық сақтау саласына 2,8 трлн теңге бөлінді, оның 1,2 трлн теңгесі – сақтандыру пакеті аясында. Бұрын бір адамға 56 мың теңге бөлінсе, қазір бұл көрсеткіш 163 мың теңгеге жеткен. Жеке клиникалар саны екі есе өсіп, 1268-ге жетті. Дәрігерлердің орташа жалақысы 454 мың теңгені, ал орта медициналық персоналдың жалақысы 236 мың теңгені құрайды. Компьютерлік томография мен магниттік-резонанстық томография саны 2019 жылмен салыстырғанда 7 есеге өсті. Статистика осылай сөйлегенмен, МӘМС жүйесі одан әрі жетілдіруді талап етіп отыр

РЕФОРМА ЖАЛҒАСАДЫ

Жалпы 2024 жылы денсаулық сақтау саласына 2,8 трлн теңге бөлінді, оның 1,2 трлн теңгесі – сақтандыру пакеті аясында. Бұрын бір адамға 56 мың теңге бөлінсе, қазір бұл көрсеткіш 163 мың теңгеге жеткен. Жеке клиникалар саны екі есе өсіп, 1268-ге жетті. Дәрігерлердің орташа жалақысы 454 мың теңгені, ал орта медициналық персоналдың жалақысы 236 мың теңгені құрайды. Компьютерлік томография мен магниттік-резонанстық томография саны 2019 жылмен салыстырғанда 7 есеге өсті. Статистика осылай сөйлегенмен, МӘМС жүйесі одан әрі жетілдіруді талап етіп отыр.

Сейсенбі күні Президент Қасым-Жомарт Тоқаев Үкіметтің кеңейтілген отырысында бұл мәселені назардан тыс қалдырмады. Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесін реформалауды жалғастыруды тапсырды.

«Былтыр денсаулық сақтау саласының өзінде 140 миллиард теңгеден астам орынсыз шығын анықталып, тиімді жұмсалды. Демек жауапкершілікпен қараған кезде қосымша қаражат көзін де табуға болады. Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесін реформалауды жалғастыру керек. Сонымен қатар бірқатар заңнамалық шара қабылдау қажет. Үкімет Парламентпен бірге міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесін жетілдіру туралы заң жобасын жедел пысықтауы керек. Құжат осы сессияның соңына дейін қабылдануға тиіс» деді Мемлекет басшысы.

P.S: ***Жетілдіру жұмыстары одан әрі жалғасатын болды. Заң жобасы қолданысқа енгеннен кейін МӘМС жүйесін жақсарту үшін атқарылатын нақты қадамдардың нәтижесін алда уақыт көрсетеді.***

Маржан ЕРШУ, ақын, халықаралық «Алаш» әдеби сыйлығының лауреаты, филология ғылымдарының кандидаты:

ӨЛЕҢІМ – ӨМІРБАЯНЫМ

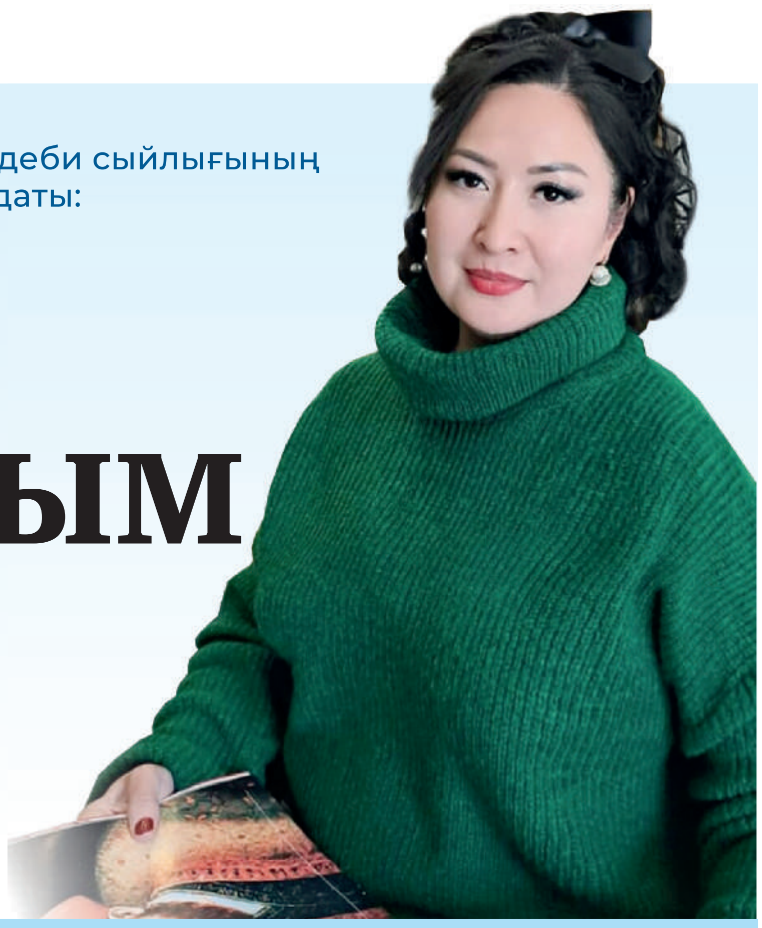

– Маржан Аманқосқызы, өзіңізді көзі қарақты оқырман тәуелсіздіктен кейінгі кезеңде өнімді еңбектенген қаламгерлердің бірі деп біледі. Жақында «Кемел-Кітап» баспасынан «Қыпшақ Қоңыр», «Әйелдер галереясы», «Шығармашылық лаборатория», «Кітапхана педагогикасы: ертегітерапия», «Кадрия» атты бес бірдей кітабыңыз жарық көрді. Бес кітап бес түрлі жанрда екен. «Қыпшақ Қоңыр» деректі проза кітабыңызда ғұмырын мажар мен күллі түркі халықтарының бірлігі мен бауырластығы өрістеуіне арнаған белгілі түркітанушы, тегі қыпшақ мажар ғалымы Қоңыр Иштван Мандоки мен атыраулық Оңайша – Айша Мақсымқызының тоғысқан тағдыры және түркі дүниесінің алыптары мен тарих шежіресі туралы баяндалған екен. Қоңыр Иштван Мандокидің 80 жылдығына арналған бұл кітап оқырманға ұнайтын туынды болып шығыпты. Қоңыр қандай адам болған? Қандай сипаттама берер едіңіз?

– Қоңыр Иштван Мандокидің болмысында рухани ақсүйектік қасиет бар. Бұлбұл құсқа ән шырқау қандай қажет болса, Қоңырға да ғылыммен айналысу, тамырын тереңнен іздеу идеясы өмірлік қажеттілік болды. Бар мен жоқ араласқан ащы-тұщылы өмірінде қуанышты да, ауыр азапты да көп көрді. Жеті ғасырдан соң қыпшақтық санамызды жаңғыртып, тарихтың құм астында қалған парақтарын аршып алып, жадымызға ізгілік нұрын септі.

– Назарымызды аударғаны – «Әйелдер галереясы» мен «Шығармашылық лабораториясы» атты кітаптарыңызды поэзия падишасы Фариза Оңғарсынованың 85 жылдығына арнаймын» деп жазыпсыз...

– Менің өлеңге құмартып, қолыма қалам алуыма Фариза ақынның мінезді жырлары әсер етті. Бұл күнде әйелдер поэзиясындағы Фариза салған мектептің өрісі кеңейді, құлашы өсті, табалдырығы биіктеді. Қиын да қызықты шығармашылық жолымда Фариза апайдың қолдауынан гөрі шетқақпай қылғанын көп көрдім. Мен бұған әсте қамыққан емеспін. Керісінше өлең көшінде «Фаризаның қайрағына» қайралдым. Осылайша әдебиетте өз жолымды таптым, өз соқпағымды салдым. Ақын болу – өзің болу, өлеңге өзіңше өң беру деген сөз. «Адамдық негізі – әйелден» деген еді заманымыздың заңғар жазушысы Мұхтар Әуезов. Әуезов қазақ әйелі, қазақ қызы, қазақ анасының бейнелерін образдық тұрғыда шебер суреттеп, әдебиетте «Әйелдер галереясын» жасады. Әуезов дәстүрін кейін Ғабит Мүсірепов, Фариза Оңғарсынова бастаған т. б. қаламгерлер жалғастырды. Әдебиеттегі осы дәстүрін жалғастырып, мен де әйелдер әлеміндегі сан түрлі образды ашуды мақсат тұттым. Кітабым поэзия, проза, аударма, драма, сатира, публицистика секілді алты жанрдан тұрады.

– «Шығармашылық лаборатория» кітабыңыздың да оқуға қызықты дүние екені даусыз. Жақында Людмила Улицкаяның «Қасиетті қоқыс» атты кітабын оқып шықтық, жазушы қай шығармасына қалай келгенін, қалай жазғанын айтады. Сіз де әр шығармаңыздың жазылуына не түрткі болғанына тоқталасыз. Жалпы бізде бұл бағытта жазылған дүние сирек.

– «Шығармашылық лаборатория» – қаламгердің басынан кешкен қилы-қилы оқиғалардың жиынтығынан туатын шығармашылық процестер, жаңа шығарманың дүниеге келу тарихы. Бұл – тек қаламгердің өзі ғана сезініп, түсіне алатын дүниелер. Әр шығарма шығармашылық лабораторияда әбден қызып қайнайды. Оны қалай қайнату – қаламгердің өз еркінде. Яғни ми мен жүректің қызметі. Сонымен, бұл кітап не жайлы десеңіздер, бұл кітап – өзім жайлы, өлеңім жайлы, шығармаларымның өмірге келуі және бүгінгі әдебиет мәселесі жайлы. Өлеңім – өмірбаяным. Менің жазған шығармаларым белгілі бір себептермен жазылған екен. Әрқайсысының өзіндік қызық хикая тарихы бар. Демек өмір мен көңіл маған әсер еткені ғой. Шынында солай. Қадыр Мырза Әли «Жазмыш» кітабында: «Кейде ақын-жазушылар өздерінің шығармашылық лабораториясы туралы сыздықтап бірдеңе айтады. Бірақ қатпар-қатпар құпияларын аша түсуге олар да құштар емес» деп жазған екен. Ақын табиғаты деген не? Оның басқалардан айырмашылығы қандай? Осы сұрақтар кейде қойылып қалады. Дұрыс, қаламгердің шығармасы зерттелуі керек. Сонымен қатар қаламгердің жеке басының зерттелуі бізде әзірге жүзеге аспай жатыр деп ойлаймын.

– Мұны біреулер өзіне жарнама деп ойлап қалмай ма? Сондай-ақ бұл кітаптан оқырман не жайында біле алады? Жалпы не береді деп ойлайсыз?

– Жарнама деген – тәтті сөз. Бірақ бұл тәтті сөз әдебиетті айналып кетіп жатыр. Жақсы қаламгерлер бар, жақсы шығармалар жазылып жатыр. Бірақ насихаты жоқ. Сын жоқ. Тек мақтау бар. Ақпарат бар. Мақтау мен ақпарат бізге шығарма туралы не автор туралы маңызды мағлұмат бермейді. Қазір ақындар арасында «қара пиар да пиар» деген пікір қалыптасып кетті. Қара пиар тек ат шығару болса, оның әдебиетке әкелер пайдасы жоқ. Әдебиеттің құралы, тақырыбы, мәні – адам. Оқырман санасын ізгілендіру, үмітін ояту, көркемдік әлемін байыту бұл әдебиеттің ежелгі мақсаты емес пе?! Не болса соны тықпалап, әдебиет деген осы ғой деп насихаттау – оқырманды адастыру. Сол тұрғыдан қарағанда, мен бұл кітабымды жарнама үшін жазылды деп айта алмаймын.

– Мысалы, Агата Кристидің детектив шығармаларын жазар алдында ваннада алма жеп отырған күйі қылмыс болған жерден түсірілген фотосуреттерге ұзақ қарап ойланатын әдеті болған екен-міс. Өзі ваннада отырады, қолында фотосуреттер және алма жеп отырады, бұл деген адам таңғаларлық нәрсе, бірақ жазушының осы біртүрлі мінезінен қаншама шығарма туды. Ф.Достоевский «Жеткіншек» романының негізгі сюжетін алдымен түсінде көрген дейді. Ағылшынның ұлы жазушысы Чарльз Диккенс те әуелі түс көріп барып жазуға отырған деседі. Мұндай мысалдар көп. Шынымен де, ақындардың әр өлеңінің жазылу тарихы болатын секілді, өзіңіз осыған мысал келтіре аласыз ба?

– 2003 жылы ақын һәм батыр бабамыз Махамбет Өтемісұлының 200 жылдығы ЮНЕСКО көлемінде аталып өтті. Сол жылы Махамбет туралы поэма жазсам деп ойлап жүрдім. Бірақ неден бастарымды білмей қиналдым. Сондай күндердің бірінде түс көрдім. Ол түс киіз үй ішіндегі Махамбеттің трагедиялық өлімі туралы. Бұл түсім маған қорқынышты кино сияқты қатты әсер етті. Осы түсімді «Бас» деген өлеңге айналдырдым. Бұл менің Махамбет туралы поэмамның ең алғашқы болып қағазға түскен бөлімі еді. Осыдан кейін қаламым жүріп кетті. Бірақ өкіністісі, осы поэмамнан кейін бір топ атыраулық ақындар жабылып, «Махамбет» поэмамды және барлық өлеңдерімді бар бояуынан айырып, бүлдіріп, кітап қылып шығартты, бірнеше басылымға жариялатып, кітапханаларға таратып жіберді. Бұл жағдайлар мені қатты қапаландырды. Бірақ содан кейін өршеленіп, жазғыш боп кеткен жоқпын ба?..

– Қадыр ағамыз «Жазмыш» кітабында: «Шынында, автордың өзі жан-жақты зерттелуі тиіс. Мінез-құлқы қандай? Қандай қағазға, немен жазады? Көп түзете ме? Ол қалай тамақтанады? Қалай демалады? Киімді қалай киеді? Аяқ киімі қалай тозады? Байсалды ма? Күйгелек пе? Тағысын тағы, толып жатқан сұрақтар. Бұл сұрақтарға қайтарылған жауаптардан ақын-жазушының табиғаты, болмысы ашылмақ» деп жазған ғой.

– Қадыр аға дұрыс жазған. Мен ол кісіні ақын ғана емес, философ деп бағалаймын. Өйткені ол өз заманынан елу жыл бұрын жүріп, озық ойларын айтып кетті. Әр ақын-жазушы – жеке адам. Өз көзқарасы, өз таным-түсінігі бар. Бірақ бұл күнде біреудің көзқарасымен қарап, біреудің танымымен өлшейтін қаламгерлер көбейіп барады. Бұл жақсы емес. Әдебиет үшін жақсы емес. Өзіндік мінезі жоқ қаламгерде өзіндік көзқарас қалыптаспайды. «Бәленшекең не айтып жатыр, мен де солай ойлаймын ғой» дей салады. Мінезі жоқ ақыннан оның табиғаты мен болмысын іздеп шаршаудың керегі жоқ шығар. Мінез деген қолға таяқ ұстап алып айқайлап шабу ма, жоқ, олай емес. Мінез – мінезден. Қазір кейбір ақындар «мен ақынмын, оқырман емеспін ғой» деген сөзді көп айтады. Модный сөз деп, дәреже көтеретін сөз деп ойлайтын шығар олар, білмеймін. Ақын оқырман ғана емес, сыншы да болуы керек.

– «Кітапхана педагогикасы: ертегітерапия» кітабыңыз ұлттық тәрбиеге негізделген тұңғыш әдістемелік құрал ретінде кітапханашылар мен педагогикалық сала мамандарына арналып отыр екен. Қазір кітап оқу мәселесі қоғамдағы күрделі мәселеге айналды. Ертегітерапияның кітап оқу тәрбиесінде қаншалықты маңызы бар?

– Ертегі – халық педагогикасының ең қуатты тәрбиелік құралы. Ертегі – көркем әдебиетке баулу, баланы тәрбиелеуге арналса, ертегітерапия – сол тәрбие арқылы баланың көзқарасын бағдарлау, ішкі әлемінен хабардар болу және ой-қиялын дамыту, жанын емдеу тәсілдері. Жаңа ғасырдың жетістіктерімен қоса, өз қиыншылықтары да жыл өткен сайын көбейе түсуде. Ашығын айтсақ, «Ертегітерапия» – оқитын ұлт қалыптастырудың алғышарты.

– Әдебиеттің бүгінгі жайы, ахуалына қандай баға берер едіңіз?

– Әдебиет әлемінде бір толқу, қуатты қозғалыс бар. Қазақ талантқа кенде болмаған. Жаңа ғасырдағы әдебиет өкілдері де осы жағынан өзін танытып келеді. Қазіргі жас қаламгерлер шетел әдебиетіне көбірек ден қояды, данышпандық ойлар тек сол жақта екен деп ойлайды. Алдыңғы толқын өкілдерін социалистік реализм өкілдері, ортаңқол ақын-жазушы деп бағалай салады. Өткенге құрмет сезімі төмендеп кетті. Ауыз әдебиетінен алыстап барамыз. Нағыз ұлттық құндылық фольклорда емес пе?! Осы тұрғыдан алғанда, Қадыр Мырза Әлидің сөзін сәл өзгертіңкіреп айтсақ, «Өзге әдебиеттің бәрін біл, өз әдебиетіңді құрметте» дер едім.

– Эпик ақынсыз. Бірақ тек өлең, поэмалар емес, бірнеше жанрда жазасыз. Мысалы, драма жанрына қалам тербеуіңізге не себеп? Сосын өзіңіз осының бәріне қалай үлгересіз?

– 2004 жылы «Шырақ» деген кітабымды шығардым. Белгілі режиссер Болат Атабаев сол кітабымды оқыған екен. Маған «Сен поэзияда неғып жүрсің? Сен драматургияның адамысың ғой. Сенің мына кітабыңдағы шұбатылған поэма, ертегі-аңыздарыңды оқып шықтым. Композицияны жақсы құрасың, сюжетті ойната аласың. Бұл – ақындарда сирек кездесетін қасиет. Маған бір драма жазып берші» дегені. Бұл сөздерді естігенде өзім қатты таңғалдым. Содан арада бірнеше жыл өткен соң драмалар жаза бастадым. «Динаның домбырасы» мистикалық-музыкалық драма, «Исатай-Махамбет» тарихи драма, Айша бибі мен Қараһан туралы «Махаббат туралы аңыз» мюзиклін жаздым. «Динаның домбырасы» атты драмам келер айларда көрерменге жол тартпақшы деген хабар бар. Жақында «Фаризаның қаламы» деген поэтикалық драма жазып бітірдім. Бұл драманың басты кейіпкерлері – Фариза, ақынның анасы Халима, Меңдекеш, Қабиболла, Әбіш, Клара, Ақұштап және алпысыншы жылдардағы Фаризамен қаламдас, қанаттас болған көрнекті поэзия өкілдері. Хиуаз Доспанова туралы «Қыранның күлкісі» психологиялық драма, «Қожанасырдың шапаны» атты сатиралық драманың жөн-жобасын қағазға түсіріп қойдым. Алдағы уақытта қолға алатын жұмыстар бар десе болады. Жұмекен, Бопай ханым туралы да ойларым бар.

– Үнемі шығармашылық қозғалыста болатын қаламгерге жаңа идея да жақын жүретін болу керек, сурет өнері және музыка бағытында да шығармашылық ізденіс-байланыстарыңыз байқалады.

– Белгілі суретші Камила Жапалова «Дина», «Хиуаз» атты поэмаларыма картина салды. Атыраулық композитор Болат Қоқамановтың оншақты әніне сөз жазып едім. Соның ішіндегі ең танымалы «Атырау қаласының гимні» болып тұр. Келер жылы осы әннің шыққанына 30 жыл толмақ. Арман Жайым деген керемет композитор бар. Классикалық музыкалар жазады. «Бейбарыс» операсы, «Алпамыс» балеті сияқты т. б. үлкен еңбектері бар. Музыка саласында ертеректе Н.Жұбаниязовтың «Махамбет» операсы жазылды. Өнер тақырыбында жазылған туындыларда көбінесе Махамбеттің образы бар да, Исатайдың образы жоқ. Шындығын айтсақ, екеуі біріншбірі толықтырып тұратын тұлға ғой. Исатайсыз Махамбет жоқ, Махамбетсіз Исатай жоқ. Осыны ойлап жүретінмін, содан Арман Жайымға ұсыныс айттым «Исатай-Махамбет» деген опера жазсаң, мен либреттосын жазып берем деп. Сен әуелі либреттосын жаз, мен соған музыка жазайын деді ол. Сонымен іске кірісіп кеттік. Айтқали Жайымов ағамыз бұл жайында естігенде, «Мен сендерге кеңесші боламын, операның атауы «Қайран Нарын» болады» деді. Қазіргі уақытта «Қайран Нарынның» бірінші актісін (либреттосы мен музыкасын) жазып бітірдік. Енді екінші акт бойынша жұмыс істеудеміз. Бұл жаңашыл туынды болар деп ойлаймыз.

– Жақсы жаңалықтарыңыз баршылық екен. Осылай істесем деген арманыңыз көп шығар?

– Арман деген кісіде көп болады. Осы кезге дейін мемлекеттік тапсырыспен бір кітабым да жарық көрмеді. Екі рет комиссия өткізбей тастады кітабымды. Бірде қаражат тауып, бірде баспа тапсырысымен 20-ға жақын кітаптарым шықты. Бұл кітаптарымның тиражы аз болғандықтан, республикалық кітапханаларға таралмады. «Махамбеттің жарығы» деген жыр кітабымның қолжазбасын дайындап жатырмын. Шамасы 40 баспа табақтай. Өлеңдер, поэмалар, ертегі-аңыздар, аудармаларым топтастырылған. Шығармаларымда Махамбет тақырыбына қайта айналып келе беруім де жайдан-жай емес шығар деп ойлаймын. Махамбет бабамыздың «Өтемістен туған он едік» деп басталатын атақты өлеңі бар емес пе? Өтемістің оныншы ұлының аты – Досмаил. Менің анам Алтын – осы Досмаилдан тарайтын ұрпақ. Сонда мен Махамбет бабамызға жиеншар болып келемін. Содан ба, білмеймін, Махамбет тақырыбы маған жақын әрі оңай жазылады. Мені алға қарай жетелеп, батыр бабам аруағымен желеп-жебеп жүргендей болады.

– Әңгімеңізге рақмет! Шығармашылық табыстар тілейміз.

**Сұхбаттасқан
Жадыра ШАМҰРАТОВА**

БАТЫРДЫ ТАНЫТАТЫН ТУЫНДЫ

Астана қаласы Мемлекеттік архиві Ұлы Жеңістің 80 жылдығына орай «Даңқ» орденінің толық иегері Әлмұқан Сембинов туралы «Тағдыры тарихқа айналған...» атты кітап дайындап жатыр.

Аманғали ҚАЛЖАНОВ

Батырдың ұрпақтары құжаттарын қалалық архив қорына тапсырған еді. Кітаптың жазылуына байланысты қазір құжаттар әлі де жинақталу үстінде.

Әлмұқан Сембинов 1924 жылдың 21 сәуірінде Ақмола облысы Жаңабірлік ауылында туған. 1942 жылдың ақпанында қызыл әскер қатарына шақырылып, 1210-атқыштар полкының барлаушылар взводына қосылып, соғыстың соңына дейін алғы шепте соғысқан. 1-інші және 3-інші Беларусь майданында қатардағы жауынгерден барлаушылар взводының командиріне дейін өсті. 1944 жылдың жазында Беларусь жерінде Днепр өзенінен алғашқылардың бірі болып өтіп, Быхов қаласын азат ету үшін болған шайқаста ерен ерлігімен көзге түсіп, III дәрежелі «Даңқ» орденімен, соңынан «Қызыл жұлдыз» орденімен марапатталды. 1944 жылдың жазында Кулеше елді мекені маңында болған ұрыста ерлік көрсеткені үшін II дәрежелі «Даңқ» орденін иеленді. Ал соғыстың аяқталуына аз күн қалғанда, 1945 жылдың 17 сәуірінде Одердегі Франкфурт қаласынан оңтүстік-батысқа қарай орналасқан Мюльрозе елді мекеніндегі шайқаста Әлмұқан Сембинов 9 фашистті тұтқынға алды. Өзі жараланса да, бөлімшеге басшылық етуді тоқтатқан жоқ. 22 сәуірде, 26 сәуірдегі ұрыстарда да Сембинов ерлікпен көрінді. 1945 жылдың 15 мамырындағы КСРО Жоғарғы Кеңесі алқасының жарлығымен Сембинов I дәрежелі «Даңқ» орденімен марапатталып, осы орденнің толық иегері атанды. Соғысты Әлмұқан Сембинов Эльба өзеніндегі Рудерштат қаласында аяқтады. 1945 жылдың желтоқсанында әскерден босап, Ақмола қаласына оралды. Қалалық партия комитетінің нұсқаушысы, қалалық комсомол комитетінің бірінші хатшысы болып жұмыс істеді. Қазіргі «Астаналық» саябақта болған балалар теміржолы кезінде Сембиновтің бастамасымен салынды. Жоғары партия мектебін, 1951 жылы Абай атындағы Алматы педагогика институтын бітірді. Тарихшы мамандығын алып шығып, сол жылдары Целиноградта жаңа ашылған құрылыс техникумының ең алғашқы директоры болды. Ақмола-Павлодар теміржолы құрылысы саяси бөлім жетекшісінің орынбасары, ал өмірінің соңғы жылдары Көлік жолдары министрлігінің оқу комбинатын басқарды.

ПОЛКОВНИКТІҢ АРМАНЫ

Шекарашы-жауынгер, Ауған еліндегі соғысқа қатысқан полковник Қалиәскер Қасымұлы Джантемиров бала кезінен әкесіндей әскери адам боламын деп ержетеді.

Әкесі Қасым Әділұлы Екінші дүниежүзілік соғыс жылдары Солтүстік майданның Заполярье мен Мурманск бағытындағы 112-атқыштар полкі мен 52-атқыштар полкі құрамында соғыста болады. Осы шайқаста ол басынан қатты жарақат алып, госпитальда емделеді. Кейіннен Волхов және Сталинград маңындағы майданда ерлікпен шайқасып, екі аяғынан жараланып, Челябинск қаласындағы госпитальға түседі. Жеңіспен елге оралғаннан кейін Көкшетау облысының Чкалов ауданында аудандық әскери комиссариаттың басшысы болады. Майдандағы ерлігі үшін «Қызыл Ту» және «Ұлы Отан соғысының II дәрежелі» орденімен наградталған. Міне, майдангердің осындай ерлігіне еліктеп өскен бала Қалиәскер әкесінің әскери формасын киіп алып, әкемдей Отанымды қорғасам деп қиялдап өседі. Содан бері қаншама жыл өтті, бала Қалиәскер ержетіп, өзі де Отанын қорғап, шекара күзетті. «Әскери қызмет – Отан алдындағы қасиетті парызым» деп алдына үлкен міндет жүктеді. Бұл ой әкесі Қасымның өмірден өтер алдында баласына жазған ақтық хатынан кейін әке аманатын орындаймын деген ойдан туындаған еді. Сонда әкесінің хатында былай деп жазылыпты:

«Ұлым, Қалиәскер! Сенің арманың менің жолымды жалғастыру болды. Әскери маман болғың келді. Ол үшін қандай болуың керек, айтып өтейін: әскери адам болу үшін, бірінші, өзіңе де, айналаңа да адал болуың керек. Туған Отаныңды сүйіп, оны қастерлеуің абзал. Отанды сүю – әрқайсымыздың перзенттік парызымыз. Қасиетті байтақ даламызды шайқастарда қорғаған батыр бабаларымыздай біз Отанымызды қорғауымыз керек. Олар тәуелсіздікті аңсады, біртұтас, қуатты мемлекет құруды армандады. Біз сол тәуелсіз мемлекетімізді сақтап, сендерге табыстадық. Енді сендер сол тәуелсіздігімізден айырылмай, қазақтың туын биік ұстауларың керек. Отан деген тек туып өскен жерің ғана емес, ол – сенің ата-бабаларың, отбасың, тұрып жатқан кең байтақ жерің. Ақ жаулықты анасы бар алтын бесігің, құрметті ата-анаң, бірге өскен достарың, сүйікті жарың, туған балаларың! Осыны ұмытпа, балам!» депті. Осылайша, Қалиәскер Джантемировтың өмір жолын ести отырып, әкесінің айтқанын екі етпей орындағанының куәсі болдық.

Қалиәскердің анасы да тегін адам болмапты. Анасы Бопаш Мырзахметқызы ерекше жан дейді. Ауылдағылар ұлағатты ұстаз деп құрметтепті. Анасының білімі мен өнері талайды тамсандырған. Домбырамен әнді өте тамаша айтыпты. Әншілік қасиет оған өзінің анасы Ақши Нұрсейітқызынан дарыған. Анасының өнерге деген дарыны мен ұстаздық қызметі жайлы кезінде «Жұлдыз», «Мәдениет және тұрмыс» журналдарында да жазылыпты. Әкесі Қасым да өнерімен талайды тамсандырған екен. Әкесі мен анасы бірге қосылып ән салғанда, бүкіл ауыл-аймақ тыңдаған деседі. Қалиәскер Джантемировтың әпкесі Сайрам да музыкаға әуес болыпты. Ол баянда жақсы ойнапты. Бүгінде ол кісі өмірде жоқ. Дегенмен қазір қасында жүрген Айман, Шолпан, Мәдина мен Дариға апалары ағалары Қалиәскермен балалық шағын еске түсіріп, өткен күндердің мағыналы да мазмұнды болғанын жарыса айтады. Аяулы анасы Бопаш

> Қалиәскер Қасымұлы «Ерен еңбегі үшін» және «Ұлттық қауіпсіздікті сақтау еңбегі үшін» медалімен, құрмет грамоталарымен, армия генералдары Сағадат Нұрмағамбетов пен Бауыржан Момышұлының медальдарымен марапатталған

46 жасында сегіз баламен жесір қалады. Қиындықтарға қарамай, балаларын оқытып, жоғары білім беріп, аяққа тұрғызады. Ардақты ана Бопаш Джантемирова Кеңес Одағының «Ана даңқы» орденінің II, III дәрежелі, «Ана» медалінің I, II дәрежелі медалімен марапатталыпты. Міне, осындай ата-анадан туған Қалиәскер Қасымұлы жылдар өте өзінің отансүйгіштік қабілеті мен өнерге деген құлшынысын айналасына таныта білді. Бала кезінде скрипкада, күйсандықта ойнауды үйренеді. Мектепте оқып жүргенінде көркемөнерпаздар үйірмесіне қатысып, белсенділік көрсетті. Мектептің мақтанышы болды.

1965 жылы Қалиәскер Қасымұлы Алматыдағы Ұлттық қауіпсіздік комитеті жанындағы шекарашылардың Дзержинский атындағы жоғары әскери училищесіне түскенінде де көркемөнерпаздар үйірмесіне қатысып, қатарластарының алды болады. 1969 жылы училищені бітіріп, Мақаншыдағы шекарашылардың Қызыл жұлдызды шығыс округінде әртүрлі қызметте – саяси бөлімде, одан кейін шұғыл бөлімде бастықтың орынбасары болады.

«Өздеріңіз білесіздер, ол кезде екі ел билігі – КСРО мен Қытай арасындағы шекара сызықтарына қатысты келіспеушілік көп болды. Даулар мезгіл-мезгіл қарулы қақтығыстарға ұласты, олардың ішіндегі ең ірілерінің бірі – 1969 жылдың тамызында Жалаңашкөл маңында болған жанжал. Осы кезеңде біз өз міндетімізді мүлтіксіз атқардық. Бұл мәселелер еліміз тәуелсіздік алып, Қазақстан мен Қытай арасында 1994 жылы 26 сәуірде Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекарасы туралы келісімге қол қойылғаннан кейін ғана шешілді» дейді Қ.Қасымұлы.

Осы әңгімені айтып отырғанда Қалиәскер Джантемировтың жұбайы Сайра Джантемирова да өткен күндерді еске алды.

«Жолдасым шекара күзетінде болғанда күн-түн демей, үй көрмей, ел іргесін жан аямай қорғады. Кей кезде түнгі сағат екі-үштің кезінде келетін. Үй көрмеген кезі көп болды. Етімді асып, күні бойы сарғайып тосқан күндерімді қалай ұмытайын?! Бүгінде осы жайлар кино лентасындай көз алдымнан өтіп жатады. Біз оның қызметіне байланысты қайда болмадық! Тіпті Мәскеу, Алматы, Владивосток, Ашхабад, Мақаншыға барғанда да балалармен қасында бірге жүрдім. Ауған жеріне шекараны қорғауға аттанғанда оны іздеп барған кезім де болды. Қай жерге барса да мен қызметтен қалған жоқпын. Мамандығым ағылшын пәнінің мұғалімі болғандықтан, қызметке орналасу маған қиын болған жоқ. Тек мектепте оқып жүрген балаларымыз Талғат пен Тимурға қиын болды. Тимурымыз 10 жыл ішінде 7 мектеп ауыстырды» дейді шекарашы-жауынгердің жұбайы.

Қалиәскер Джантемиров зейнет жасына келіп, құрметті демалысқа шыққаннан кейін де бос қарап отырмады. Бірден басқа қызметке жұмысқа шығады. Астанадағы «Заслон» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің күзет бөліміне қызметке орналасады. Астана қалалық, Сарыарқа аудандық Ардагерлер кеңесінде қоғамдық жұмыстармен айналысады.

Мен бұл кісіні алғаш рет 2008 жылы көрдім. Ол жылдары құрметті демалысқа шыққан едім. Сарыарқа ауданындағы Ардагерлер кеңесіне келіп тіркеліп, қоғамдық жұмыстармен айналыса бастағанымда Қалиәскер Джантемировпен таныстым. Ол – Сарыарқа ауданы Ардагерлер кеңесінің тұңғыш төрағасы. Осы кезде Қалиәскер Қасымұлы қалталылардан көмек сұрап, талай отбасына қамқор болды. Аудан ардагерлері оны ерекше құрметтейтін! Полковникпін деп кеуде көтермей, аудан ардагерлері алдында қарапайымдылық танытып, олармен бірлесіп жұмыс атқарып жүрді.

Мінезі биязы, қарапайым, мәдениетті, көпшіл, айналасындағыларды адамгершілігімен тартады. Аудан ардагерлерінің басын қосып, үлкен-үлкен жобалар жасап, түрлі кештер өткізуде белсенділік көрсетіп жүрді. Осы күнге дейін Астана қалалық Ардагерлер кеңесінде әлеумет-тұрмыс бөлімінің жетекшісі болса, Сарыарқа аудандық Ардагерлер кеңесінде президиум мүшесі. Жасым келді деп қарап отырмай, зыр жүгіріп жүреді. Барған жерінде сыйлы, беделі жоғары, басшылардың да тілін тауып, сөзін өткізе алады.

«Бос уақытыңызды қалай өткізесіз?» десем, «Менде бос уақыт жоқ. Қызметім, екі ауданның Ардагерлер кеңесіндегі қоғамдық жұмыстарым, одан қалды негізгі жұмысым, апа-әпкелерімнің, олардың балаларының шешімін таппай жатқан шаруаларына көмектесемін. Той-томалақтар ұйымдастыруға араласамын. Сайра да, мен де үлкен болғандықтан туған-туыстарымызға қамқор боламыз» дейді өзі.

Қалиәскер Қасымұлы «Ерен еңбегі үшін» және «Ұлттық қауіпсіздікті сақтау еңбегі үшін» медалімен, құрмет грамоталарымен, армия генералдары Сағадат Нұрмағамбетов пен Бауыржан Момышұлының медальдарымен марапатталған.

Арман – адам бойындағы ізгі ниет. Ол үнемі пендені алға жетелеп, ерлікке, батыл істерге бастайды. Кейіпкеріміз полковник Қалиәскер Қасымұлының бала арманы орындалғанына біз де куәміз. Шынында, арман кім-кімге болсын орасан күш-қуат пен ерік-жігер сыйлайтын құдірет екен!

Ғалия БАЛТАБАЙ,
Қазақстан Республикасының мәдениет қайраткері,
«Құрмет» орденінің иегері

23 қаңтардан бастап Рамазан Амантайдың «Мәди in China» комедиялық киносы Қазақстандағы барлық кинотеатрдан көрсетіле бастады. «Оралман емес, оянған жастар киносы бар қазаққа арналады» деп жар салған соң біз де алғашқылардың бірі болып аталған киноны көріп қайттық. Киноның тіліне тиек еткен негізгі тақырыбы қазақтың ішкі бірлігін нығайту, әлемнің әр түкпірінде тарыдай шашылып жүрген қазақты атажұртқа жинау болғанмен, киноның тілі, ондағы анайы сөздер мен «артық қылам деп тыртық қылған» тұстары көңілімізді күпті етті.

КҮЛДІРЕМ ДЕП БҮЛДІРМЕ!

Қалиакбар ҮСЕМХАНҰЛЫ

Киноның бар қазақтың басын атажұртта қосу, қазақты қазақ кемсітпесін деген идеясы дұрыс болғанмен, сол ойын айту үшін шетелден келген қандастарды сайқымазақ етіп, түк түсінбейтін надан, аяғын күс басқан арам етіп көрсетудің, керек десеңіз, көлденең көк аттының аузында жүрген «ел басына күн туғанда ата-бабасы қашып кетіп, Қазақстан тәуелсіздік алғанда дайын асқа тіккасық болды» дейтін бұралқы сөзге дейін алып келіп, экраннан айтқызудың қажеті қанша?! Ең бастысы, бұл комедия тақырыбына сұранып тұрған идея ма еді? Керісінше, қазақтың жылап отырып айтатын тағдыры еді ғой. Ендеше соны арзан күлкіге айналдырып, қандастарды күс аяқ, тесік нәскимен қызға баратындай бейшара халде көрсету, «Қытайдан адам көшкенмен, адамнан Қытай көшпейді», «киіз үйде тұрасыңдар ма, малдан басқа не бар сендерде?» деген ойсыз, мағынасыз диалогтар мен «қу қытай», «моңғол» деп «атын тергеудің», «пигуыңды айырайын» сияқты боқтаудың астарында не мақсат жатқанын түсіне алмадық. Қытайша айттың не, қазақша айттың не, ел экранынан «к...і айырам» деп боқтау ұлттық дәстүрге де, қазіргі заманғы этикаға да сыймайтынын қарапайым адам түсінсе керек. Тіпті қытайдың тілін қыңсылатып осы фильмге қосудың қажеті қанша?! «Оралмандар жаман арам болады, ә, көшіп келген кезде не малы, не үйі жоқ еді, бір жылдан кейін үй салып алды, қора-қора малы болды» деп мақтап тұр ма, даттап тұр ма? Бұл сөздерді кино авторының оралмандарды қаралау үшін ойдан әдейі шығармағанын, керісінше, көп аузында жүрген көлденең сөздерді жиып әкелгенін біз де түсініп отырмыз. Бірақ көше тілімен кино жасауға, бұралқы сөз, бос әңгімемен бәрін бас шұлғытатын бітімді ой айтуға бола ма? Мәселе сонда. Киноны көрген жастардың күлкіге қарық болып, жоғары бағалап жатқанын байқадық. Талғамға талас жоқ. Бірақ ұлттық құндылық, өнер тұрғысынан, тілі мен ішкі иірімі жағынан алып

> Кино – бүтін ұлтты ұйытатын, сол арқылы жас ұрпақтың санасына әсер ететін күшті қару. Әр халықтың ұлттық болмысы, тарихы, салт-дәстүрі, діни ұстанымы, әлеуметтік жіктелісі бар. Әсіресе дәл қазіргідей қазақ қоғамы шетелдік сериалдарды тамсана тамашалап, жастардың санасын бөтен жұрттың мәдениеті жаулап жатқан тұста ұлттық киноға көңіл бөлудің маңызы сәт сайын артып тұр

қарасақ, бұл киноны «баланың ойыны, бақсының жыны» деп бағаласақ та болатын секілді.

Аталған киноны көріп отырып, депутат Жанарбек Әшімжанның Парламент мінберіндегі «Экран мен эфирде көшенің тілі үстемдік алды» деген жанайқайы есіме түсті. «Кино – бүтін ұлтты ұйытатын, сол арқылы жас ұрпақтың санасына әсер ететін күшті қару. Әр халықтың ұлттық болмысы, тарихы, салт-дәстүрі, діни ұстанымы, әлеуметтік жіктелісі бар. Әсіресе дәл қазіргідей қазақ қоғамы шетелдік сериалдарды тамсана тамашалап, жастардың санасын бөтен жұрттың мәдениеті жаулап жатқан тұста ұлттық киноға көңіл бөлудің маңызы сәт сайын артып тұр» деп сөз бастаған халық қалаулысы «найзағайдың отына нан пісіріп жатқан қазіргі кезеңде кино бірінші кезекте бизнес емес, өнер, ұлттық ұстаным миссиясын атқаруы керек. Сондықтан режиссерлер мен сценаристер ең әуелі кинофестивальдардан сыйлық алуды емес, киноның ұлтқа әкелер пайдасын, ұрпаққа берер тәлімін көбірек ойлағаны лəзім» дейді. Сонымен қатар киноның тіліне айрықша тоқталған ол «бала-шағамызбен қатар отырып фильм көрсек, бетіңнен отың шығып, кірерге тесік таппайсың. Анайы эпизодтар мен сүйегіңнен өтетін бейпіл диалогтар, шұпшұбар тіл, атыс-шабыс, жадағай жаргон сөздер, одан қалса әр жерден ұрлап-жырлап, көшіріп алған инкубатор-фильмдер. Керек десеңіз, мұндай теріс имидж тудыратын фильмдер ақылесі түзу жұрттың ашуын туғызуда. Қатаң сүзгінің жоғынан қазақтың көркем де шұрайлы тілі күйреп жатыр. Экран мен эфирде көшенің тілі үстемдік ала бастады. 2024 жылы қазақстандық 90 фильм прокатқа шығыпты. Соның 56-сы – комедия. Күлдіреміз деп бүлдіріп жатырмыз. Жалпы қазір күлетін кезең бе?» деп ой тастайды.

«Мәди in China» киносы – Жанарбек Әшімжанның сол айтқанына жақсы мысал. Сондықтан ел бойынша (мейлі мемлекет болсын, мейлі жеке тұлғалар болсын) түсірілетін фильмдердің идеологиялық, тілдік, ұлттық ұстанымын реттеу тетігін қарастыратын арнайы көркемдік-сараптамалық кеңес құрмай, фильмдерде мемлекеттік тілдің нормаларын бұзуды қатаң қадағаламай, кинодағы келеңсіздіктер оңалмайды.

ДҮЙСЕНБІ
3 АҚПАН

QAZAQSTAN

6:00 Әнұран
6:05 «Жәдігер».
6:30 «Інжу-маржан».
7:00 «TAŃSHOLPAN».
10:10 «Тағдыр жазуы». Телехикая.
12:10 «Тату-тәтті». Реалити шоу
14:00 АҚПАРАТ
14:10 «Апта». Сараптамалық бағдарлама.
15:00 Телехикая.
17:00 АҚПАРАТ
17:10 «Қызық екен...».
18:00 «ТАҒДЫР ЖАЗУЫ». Телехикая.
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «АШЫҚ АЛАҢ».
21:25 «БІР ҮЙДІҢ БАЛАЛАРЫ». Телехикая.
22:15 «ӨГЕЙ ӨМІР». Телехикая.
23:10 «1001 ТҮН».
0:45 «Ашық алаң».
1:35 «Сана».
2:35 «Тату-тәтті». Реалити шоу
4:05 «Ауылдастар».

05:00 «Кім мықты?»
07:00 «Оян!»
09:00 Мультсериал. «Фиш и Чипс»
09:30 Телесериал. «Мама»
11:30 «Бауыржан шоу»
12:00 «President»
12:30 Телехикая. «Келінжан 4»
14:00 Телехикая. «Өмір ғажап»
16:00 Телесериал. «У каждого своя ложь»
18:00 Новости
18:30 «Әлеумет»
19:00 Жаңалықтар
19:30 «Тамаша»
20:00 Телехикая. «Өмір ғажап»
21:45 Телехикая. «Келінжан 4»
22:45 Телесериал. «У каждого своя ложь»

ASTANA TV

06.10 «Адасқан сезім» телехикаясы
07.30 «Лакшми» телехикаясы
09.00 «Алпарслан 2» телехикаясы
10.15 «Дорога в пустоту» сериал
11.10 «Склифосовский 8» сериал
12.10 «Осман 2» телехикаясы
14.15 «Шаньян ханшайым» телехикаясы
15.10 «Ангел-хранитель» сериал
16.40 «Сәке 2» телесериал
17.10 «Ради любви я все смогу»
19.00 «Дорога в пустоту» сериал
20.00 «Astanatimes»
21.00 «Алпарслан 2» телехикаясы
21.55 «Адасқан сезім» телехикаясы
23.10 «Осман 2» телехикаясы
00.45 «Ради любви я все смогу»

6:00 «ТАМАША CITY» бағдарламасы
7:00 «KÖREMIZ-ШОУ» бағдарламасы
8:00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
9:00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
10:10 «ПРОВИНЦИАЛЬНАЯ МАДОННА»
14:15 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
14:30 «QOSLIKE» бағдарламасы
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMIZ-ШОУ» бағдарламасы
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:35 Многосерийный фильм «НЕВСКИЙ. ПРОВЕРКА НА ПРОЧНОСТЬ»
0:25 Ночной кинотеатр. «ИКРА»
1:20 «НОВОСТИ»
1:35 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
1:50 «П@УТІNA» бағдарламасы
2:35 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
3:00 «ЕҢ АЛҒАШҚЫ» бағдарламасы
4:00 «ТАМАША CITY» бағдарламасы

КТК

7:05 «КЕЛ, ШЫРҚАЙЫҚ!» (қайталау)
8:05 «ҚЫЛ ҮСТІНДЕГІ ТАҒДЫР-2»
9:30 «ПАРАД ЮМОРА»
11:30 «ПОТЕРЯННОЕ СЧАСТЬЕ», мелодрама
13:30 «МАРУСЯ», мелодрама
15:30 «САШКА», мелодрама.
17:30 «РЕАЛЬНАЯ МИСТИКА»
19:30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20:00 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ», ток-шоу.
21:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21:40 «ГРОМ СРЕДИ ЯСНОГО НЕБА»
23:40 «ЗОЛОТО-1»
1:40 «САШКА», мелодрама (повтор)
2:25 «ӨТКЕН КҮНДЕР-1»
5:20 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ» (қайталау)
6:05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)

31

06:00 «Әзіл студио»
06:30 «31 әзіл» бағдарлама
07:30 «TikTok show»
08:00 Мультсериал «Буба»
09:00 Мультсериал «Команда Мстители»
09:30 «Құйынды мекен» телехикаясы.
11:00 Телесериал «Нархоз. Студент көке»
12:00 «Күліп All»
12:30 «Солай болып қалды»
14:30 «2012» (повтор)
20:00 Информбюро (рус/каз)
21:00 «Последний замок»
23:30 «Құйынды мекен» телехикаясы.
00:50 «31 әзіл» ойын-сауық бағдарлама
01:30 Реалити-шоу «Келіндер бәйгесі»
02:20 «Time Vine»
02:50 «TikTok show»
04:00 «Әзіл студио»
04:20 «1001 әзіл»
04:30 Телевикторина «BALA BATLLE»
05:20 «Ризамын»

7

6:00 Әнұран
6:02 «Ата-ана. Бала-шаға» телехикая.
7:00 «Сезім үшін» телехикая (Түркия)
8:00 «Абысындар-2». Телехикая
10:00 «Великолепный век. Хюррем».
11:00 «Бесценное время». Телесериал
12:50 «Полосатый рейс» к/ф
14:30 «ИСЧЕЗАЮЩИЕ СЛЕДЫ» телесериал
17:00 «АБЫСЫНДАР-2». Телехикая
18:00 ЖАҢАЛЫҚТАР. ТІКЕЛЕЙ ЭФИР
18:15 «АБЫСЫНДАР-2». Телехикая
18:30 «СЕЗІМ ҮШІН». Телехикая
19:30 НОВОСТИ. ПРЯМОЙ ЭФИР
19:50 Кухня Великолепного Века
20:00 «ВЕЛИКОЛЕПНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
21:00 «БЕСЦЕННОЕ ВРЕМЯ». Телесериал
22:40 «ЧЕЛНОЧНИЦЫ-2» телесериал
0:30 ШОУ «МАСКА» (2023, Россия)
3:35 «Әкесінің баласы» телехикая
4:05 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:45 «Қуырдақ»

НТК

07.00 «Разминка» (каз/рус)
07.15 «Қызық Live» (каз.)
08.00 Телехикая «Шыңға шық» (каз.)
08.50 «Екі езу» (каз.)
09.45 «ГДЕ УОЛЛИ?» (мультсериал)
10.10 «ОСОБЕННОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ РАБОТЫ» (трэвел-шоу)
11.00 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
12.00 «СЕЗІМ БАҒЫ» (каз.)
16.00 Телехикая «Қатыгез Ыстанбұл»
17.10 Әзіл-күлкі бағдарламасы «Екі езу»
17.40 «РЕВЮ» (каз.)
18.00 «УЦЕЛЕВШИЙ»
20.10 «ОДНАЖДЫ В РОССИИ»
20.30 «КЛАУСТРОФОБЫ» (триллер, Тейлор Расселл, Логан Миллер)
22.20 «ОН – ЭТО ПУЛЯ»
00.30 «Қызық Live» (каз.)
01.10 «Ұ-NIGHT SHOW» (каз.)
01.50 Телехикая «Шынғашық» (каз. закл.)
02.30 Телехикая «Мезгілсіз сезім»
03.30 «INSTA TV» (каз.)
04.10-05.00 «Екі езу» (каз.)

СЕЙСЕНБІ
4 АҚПАН

QAZAQSTAN

6:00 ӘНҰРАН
6:05 «ЖӘДІГЕР».
6:30 АҚПАРАТ
7:00 «TAŃSHOLPAN».
10:00 АҚПАРАТ
10:10 «ТАҒДЫР ЖАЗУЫ». ТЕЛЕХИКАЯ.
12:10 «ТАТУ-ТӘТТІ». РЕАЛИТИ ШОУ
14:00 АҚПАРАТ
14:10 «АҚОРДА»
14:25 «ӘЛЕМ ЖӘНЕ БІЗ»
14:45 «ДАЛА ДӘМІ»
15:00 «БІР ҮЙДІҢ БАЛАЛАРЫ».
16:00 ТЕЛЕХИКАЯ.
17:00 АҚПАРАТ
17:10 «ҚЫЗЫҚ ЕКЕН...».
18:00 «ТАҒДЫР ЖАЗУЫ». ТЕЛЕХИКАЯ.
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «АШЫҚ АЛАҢ».
21:25 «БІР ҮЙДІҢ БАЛАЛАРЫ». ТЕЛЕХИКАЯ.
22:15 «ӨГЕЙ ӨМІР». ТЕЛЕХИКАЯ.
23:10 «1001 ТҮН».
0:50 «АШЫҚ АЛАҢ».
1:40 «САНА».
2:40 «ӘЛЕМ ЖӘНЕ БІЗ»
3:00 «ТАТУ-ТӘТТІ». РЕАЛИТИ ШОУ
4:30 «АУЫЛДАСТАР».

05:00 «ДҮЛДҮЛДЕР ДҮБІРІ»
06:00 «КІМ МЫҚТЫ?»
07:00 «ОЯН!»
09:00 МУЛЬТСЕРИАЛ. «ФИШ И ЧИПС»
09:30 ТЕЛЕСЕРИАЛ. «МАМА»
11:30 «БАУЫРЖАН ШОУ»
12:00 «КӨЗҚАРАС»
12:30 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН 4»
14:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «ӨМІР ҒАЖАП»
16:00 «У КАЖДОГО СВОЯ ЛОЖЬ»
18:00 НОВОСТИ
18:30 ТОК-ШОУ. «ИТОГИ»
19:00 ЖАҢАЛЫҚТАР
19:30 «ТАМАША»
20:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «ӨМІР ҒАЖАП»
21:45 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН 4»
22:45 «У КАЖДОГО СВОЯ ЛОЖЬ»

ASTANA TV

06.10 «Адасқан сезім» телехикаясы
07.30 «Лакшми» телехикаясы
09.00 «Алпарслан 2» телехикаясы
10.15 «Дорога в пустоту» сериал
11.10 «Склифосовский 8» сериал
12.10 «Осман 2» телехикаясы
14.15 «Шаньян ханшайым» телехикаясы
15.10 «Ангел-хранитель» сериал
16.40 «Сәке 2» телесериал
17.10 «Ради любви я все смогу» телесериал
19.00 «Дорога в пустоту» сериал
20.00 «Astanatimes»
21.00 «Алпарслан 2» телехикаясы
21.55 «Адасқан сезім» телехикаясы
23.10 «Осман 2» телехикаясы
00.45 «Ради любви я все смогу» телесериал

6:00 «ТАМАША CITY» бағдарламасы
7:00 «KÖREMIZ-ШОУ» бағдарламасы
8:00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
9:00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
10:10 «МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
11:00 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
11:50 Многосерийный фильм «ШУЛЕР»
13:00 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
14:15 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
14:30 «QOSLIKE» бағдарламасы
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMIZ-ШОУ» бағдарламасы
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:35 Многосерийный фильм
0:25 Ночной кинотеатр. «ИКРА»
1:50 «П@УТІNA» бағдарламасы
3:00 «ЕҢ АЛҒАШҚЫ» бағдарламасы
4:00 «ТАМАША CITY» бағдарламасы

КТК

7:05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)
7:30 «ҚЫЛ ҮСТІНДЕГІ ТАҒДЫР-2»
9:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ (повтор)
9:40 «ЗОЛОТО-1», детектив (повтор)
11:40 «ГРОМ СРЕДИ ЯСНОГО НЕБА»
13:30 «МАРУСЯ», мелодрама
15:30 «САШКА», мелодрама.
17:30 «РЕАЛЬНАЯ МИСТИКА», реалити-шоу.
19:30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20:00 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ», ток-шоу.
21:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21:40 «ГРОМ СРЕДИ ЯСНОГО НЕБА»
23:40 «ЗОЛОТО-1»
1:40 «САШКА», мелодрама (повтор)
2:25 «ӨТКЕН КҮНДЕР-1»
5:20 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ» (қайталау)
6:05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)

31

06:00 «Әзіл студио»
06:30 «31 әзіл»
07:00 Информбюро (рус/каз)
07:50 «TikTok show»
08:30 Мультсериал «Буба»
09:00 Мультсериал «Команда Мстители»
09:30 «Құйынды мекен» телехикаясы.
11:00 Телесериал «Нархоз. Студент көке»
12:00 «Күліп All»
12:30 «Әзіл студио»
13:10 «Три мушкетера: Д’Артаньян»
15:40 «Последний замок» (повтор)
18:20 «13 район»
20:00 Информбюро (рус/каз)
21:00 «Последний рубеж»
23:00 «Құйынды мекен» телехикаясы.
00:20 «31 әзіл» ойын-сауық бағдарламасы
01:30 Реалити-шоу «Келіндер бәйгесі»
02:20 «Time Vine» ойын-сауық бағдарламасы
02:50 «TikTok show»
03:20 «What’s up?»
04:00 «Әзіл студио»
04:20 «1001 әзіл»
04:30 Телевикторина «BALA BATLLE»
05:00 «What’s up?»
05:20 «Ризамын»

7

6:00 Әнұран
6:02 «Ата-ана. Бала-шаға» телехикая.
7:00 «Сезім үшін» телехикая (Түркия)
8:00 «Абысындар-2». Телехикая.
9:25 Жаңалықтар
9:40 Новости
10:00 «Великолепный век. Хюррем».
11:00 «Бесценное время». Телесериал
13:00 «Челночницы-2» телесериал
14:50 «ИСЧЕЗАЮЩИЕ СЛЕДЫ» телесериал
17:10 «АБЫСЫНДАР-2». Телехикая.
18:10 ЖАҢАЛЫҚТАР. ТІКЕЛЕЙ ЭФИР
18:25 «АБЫСЫНДАР-2». Телехикая.
18:40 «СЕЗІМ ҮШІН». Телехикая.
19:40 НОВОСТИ. ПРЯМОЙ ЭФИР
20:00 Кухня Великолепного Века
20:10 «ВЕЛИКОЛЕПНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
21:10 «БЕСЦЕННОЕ ВРЕМЯ». Телесериал
22:50 «ЧЕЛНОЧНИЦЫ-2» телесериал
0:40 ШОУ «МАСКА» (2023, Россия)
3:45 «Әкесінің баласы» телехикая
4:35 «Жеңіп көр». Бағдарлама
5:25 «Қуырдақ»

НТК

07.00 «Разминка» (каз/рус)
07.15 «Қызық Live» (каз.)
08.00 Телехикая «Шыңға шық»
08.45 Телехикая «Қатыгез Ыстанбұл»
09.45 «ГДЕ УОЛЛИ?» (мультсериал)
10.10 «ОСОБЕННОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ РАБОТЫ» (трэвел-шоу)
11.00 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
12.00 «СЕЗІМ БАҒЫ» (каз.)
16.00 Телехикая «Қатыгез Ыстанбұл»
17.10 Әзіл-күлкі бағдарламасы «Екі езу»
17.40 «РЕВЮ» (каз.)
18.00 «КЛАУСТРОФОБЫ» (триллер, Тейлор Расселл, Логан Миллер)
19.40 «ОДНАЖДЫ В РОССИИ»
20.30 «12 РАУНДОВ: БЛОКИРОВКА» (боевик, Джонатан Гуд, Роджер Кросс)
22.10 «КЛАДБИЩЕ ДОМАШНИХ ЖИВОТНЫХ: КРОВНЫЕ УЗЫ»
00.00 «Қызық Live» (каз.)
00.40 «Ұ-NIGHT SHOW» (каз.)
02.00 Телехикая «Мезгілсіз сезім» (каз. Түркия)
02.50 «INSTA TV» (каз.)
04.00-05.00 Әзіл-күлкі бағдарламасы «Екі езу» (каз.)

СӘРСЕНБІ
5 АҚПАН

QAZAQSTAN

6:00 ӘНҰРАН
6:05 «ЖӘДІГЕР».
7:00 «TAŃSHOLPAN».
10:00 АҚПАРАТ
10:10 «ТАҒДЫР ЖАЗУЫ». ТЕЛЕХИКАЯ.
12:10 «ТАТУ-ТӘТТІ». РЕАЛИТИ ШОУ
14:00 АҚПАРАТ
14:10 «ҚОС ПАЛАТА»
14:30 ДЕРЕКТІ ФИЛЬМ
15:00 «БІР ҮЙДІҢ БАЛАЛАРЫ».
16:00 ТЕЛЕХИКАЯ.
17:00 АҚПАРАТ
17:10 «ҚЫЗЫҚ ЕКЕН...».
18:00 «ТАҒДЫР ЖАЗУЫ». ТЕЛЕХИКАЯ.
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «АШЫҚ АЛАҢ».
21:25 «БІР ҮЙДІҢ БАЛАЛАРЫ».
22:15 ТҰСАУКЕСЕР! «ЛӘЙЛӘ».
23:15 «1001 ТҮН».
0:20 АҚПАРАТ
0:55 «АШЫҚ АЛАҢ».
1:45 «САНА».
2:45 «ТАТУ-ТӘТТІ». РЕАЛИТИ ШОУ

05:00 «ДҮЛДҮЛДЕР ДҮБІРІ»
06:00 «КІМ МЫҚТЫ?»
07:00 «ОЯН!»
09:00 МУЛЬТСЕРИАЛ. «ФИШ И ЧИПС»
09:30 ТЕЛЕСЕРИАЛ. «МАМА»
11:30 «БАУЫРЖАН ШОУ»
12:00 «БІЗДІҢ НАЗАРДА»
12:30 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН 4»
14:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «ӨМІР ҒАЖАП»
16:00 «У КАЖДОГО СВОЯ ЛОЖЬ»
18:00 НОВОСТИ
18:30 ТОК-ШОУ. «ТАЛҚЫ»
19:00 ЖАҢАЛЫҚТАР
19:30 «ТАМАША»
20:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «ӨМІР ҒАЖАП»
21:45 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН 4»
22:45 «У КАЖДОГО СВОЯ ЛОЖЬ»

ASTANA TV

06.10 «АДАСҚАН СЕЗІМ» ТЕЛЕХИКАЯСЫ
07.30 «ЛАКШМИ» ТЕЛЕХИКАЯСЫ
09.00 «АЛПАРСЛАН 2» ТЕЛЕХИКАЯСЫ
10.15 «ДОРОГА В ПУСТОТУ» СЕРИАЛ
11.10 «СКЛИФОСОВСКИЙ 8» СЕРИАЛ
12.10 «ОСМАН 2» ТЕЛЕХИКАЯСЫ
14.15 «ШАНЬЯН ХАНШАЙЫМ»
15.10 «АНГЕЛ-ХРАНИТЕЛЬ» СЕРИАЛ
16.40 «СӘКЕ 2» ТЕЛЕСЕРИАЛ
17.10 «РАДИ ЛЮБВИ Я ВСЕ СМОГУ»
19.00 «ДОРОГА В ПУСТОТУ» СЕРИАЛ
20.00 «ASTANATIMES»
21.00 «АЛПАРСЛАН 2» ТЕЛЕХИКАЯСЫ
21.55 «АДАСҚАН СЕЗІМ» ТЕЛЕХИКАЯСЫ
23.10 «ОСМАН 2» ТЕЛЕХИКАЯСЫ
00.45 «РАДИ ЛЮБВИ Я ВСЕ СМОГУ»

6:00 «ТАМАША CITY» БАҒДАРЛАМАСЫ
7:00 «KÖREMIZ-ШОУ» БАҒДАРЛАМАСЫ
8:00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
9:00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
10:10 «МОДНЫЙ ПРИГОВОР»
11:00 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
11:50 «ШУЛЕР»
13:00 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
14:15 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
14:30 «QOSLIKE» БАҒДАРЛАМАСЫ
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMIZ-ШОУ» БАҒДАРЛАМАСЫ
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:35 МНОГОСЕРИЙНЫЙ ФИЛЬМ
0:25 «ИКРА»
1:50 «П@УТІNA» БАҒДАРЛАМАСЫ
3:00 «ЕҢ АЛҒАШҚЫ» БАҒДАРЛАМАСЫ
4:00 «ТАМАША CITY» БАҒДАРЛАМАСЫ

КТК

7:05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (ҚАЙТАЛАУ)
7:30 «ҚЫЛ ҮСТІНДЕГІ ТАҒДЫР-2»
9:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ (ПОВТОР)
9:40 «ЗОЛОТО-1»
11:40 «ГРОМ СРЕДИ ЯСНОГО НЕБА»
13:30 «МАРУСЯ», МЕЛОДРАМА
15:30 «САШКА», МЕЛОДРАМА.
17:30 «РЕАЛЬНАЯ МИСТИКА»
19:30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20:00 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ», ТОК-ШОУ.
21:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21:40 «ГРОМ СРЕДИ ЯСНОГО НЕБА»
23:40 «ЗОЛОТО-1», ДЕТЕКТИВ
1:40 «САШКА», МЕЛОДРАМА (ПОВТОР)
2:25 «ӨТКЕН КҮНДЕР-1»
5:20 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ» (ҚАЙТАЛАУ)

31

06:00 «ӘЗІЛ СТУДИО»
06:30 «31 ӘЗІЛ»
07:00 ИНФОРМБЮРО (РУС/КАЗ)
07:50 «TIKTOK SHOW» ОЙЫН-САУЫҚ БАҒДАРЛАМАСЫ
08:30 МУЛЬТСЕРИАЛ «БУБА»
09:00 «КОМАНДА МСТИТЕЛИ»
09:30 «ҚҰЙЫНДЫ МЕКЕН» ТЕЛЕХИКАЯСЫ.
11:00 «НАРХОЗ. СТУДЕНТ КӨКЕ»
12:00 «ДЕТИ ШПИОНОВ 3. ИГРА ОКОНЧЕНА»
13:30 «NEED FOR SPEED: ЖАЖДА СКОРОСТИ» (ПОВТОР)
16:00 «ПОСЛЕДНИЙ РУБЕЖ» (ПОВТОР)
18:00 «КРАСНАЯ ЖАРА»
20:00 ИНФОРМБЮРО (РУС/КАЗ)
21:00 «ГЕРАКЛ: НАЧАЛО ЛЕГЕНДЫ»
22:50 «ҚҰЙЫНДЫ МЕКЕН» ТЕЛЕХИКАЯСЫ.
00:10 «31 ӘЗІЛ»
01:30 РЕАЛИТИ-ШОУ «КЕЛІНДЕР БӘЙГЕСІ»
02:20 «TIME VINE»
02:50 «TIKTOK SHOW»
04:00 «ӘЗІЛ СТУДИО»
04:20 «1001 ӘЗІЛ»
04:30 ТЕЛЕВИКТОРИНА «BALA BATLLE»
05:20 «РИЗАМЫН»

7

6:00 Әнұран
6:02 «Ата-ана. Бала-шаға» телехикая.
7:00 «Сезім үшін». Телехикая.
8:00 «Абысындар-2». Телехикая.
9:25 Жаңалықтар
10:00 «Великолепный век. Хюррем».
11:00 «Бесценное время». Телесериал
13:00 «Челночницы-2» телесериал
15:00 «ИСЧЕЗАЮЩИЕ СЛЕДЫ» телесериал
17:00 «АБЫСЫНДАР-2». Телехикая.
18:00 ЖАҢАЛЫҚТАР. ТІКЕЛЕЙ ЭФИР
18:15 «АБЫСЫНДАР-2». Телехикая.
18:30 «СЕЗІМ ҮШІН». Телехикая.
19:30 НОВОСТИ. ПРЯМОЙ ЭФИР
19:50 Кухня Великолепного Века
20:00 «ВЕЛИКОЛЕПНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
21:00 «БЕСЦЕННОЕ ВРЕМЯ». Телесериал
22:40 «ЧЕЛНОЧНИЦЫ-2» телесериал
1:05 «Әкесінің баласы» телехикая
1:55 Жайдарман
2:55 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:25 «Қуырдақ»

НТК

07.00 «Разминка» (каз/рус)
07.15 «Қызық Live» (каз.)
08.00 Телехикая «Достық 99» (каз.)
08.45 Телехикая «Қатыгез Ыстанбұл»
09.45 «ГДЕ УОЛЛИ?» (мультсериал)
10.10 «ОСОБЕННОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ РАБОТЫ» (трэвел-шоу)
11.00 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
12.00 «СЕЗІМ БАҒЫ» (каз.)
16.00 Телехикая «Қатыгез Ыстанбұл»
17.10 Әзіл-күлкі бағдарламасы «Екі езу»
17.40 «РЕВЮ» (каз.)
18.00 «12 РАУНДОВ: БЛОКИРОВКА» (боевик, Джонатан Гуд, Роджер Кросс)
19.30 «ОДНАЖДЫ В РОССИИ»
20.30 «ТИХОЕ МЕСТО» (фантастический триллер, Эмили Блант, Джон Красински)
22.10 «НОСИТЕЛИ» (фантастический триллер, Крис Пайн, Пайпер Перабо)
23.50 «Қызық Live» (каз.)
00.30 «Ұ-NIGHT SHOW» (каз.)
01.50 Телехикая «Мезгілсіз сезім» (каз. Түркия)
02.40 «INSTA TV» (каз.)
04.00-05.00 Әзіл-күлкі бағдарламасы «Екі езу» (каз.)

БЕЙСЕНБІ
6 АҚПАН

QAZAQSTAN

6:00 ӘНҰРАН
6:05 «ЖӘДІГЕР».
6:30 АҚПАРАТ
7:00 «TAŃSHOLPAN».
10:00 АҚПАРАТ
10:10 «ТАҒДЫР ЖАЗУЫ». ТЕЛЕХИКАЯ.
12:10 «ТАТУ-ТӘТТІ». РЕАЛИТИ ШОУ
14:00 АҚПАРАТ
14:10 «ӘЙЕЛ ӘЛЕМІ».
14:40 АРНАЙЫ ЖОБА
15:00 «БІР ҮЙДІҢ БАЛАЛАРЫ». ТЕЛЕХИКАЯ.
16:00 ТЕЛЕХИКАЯ.
17:00 АҚПАРАТ
17:10 «ҚЫЗЫҚ ЕКЕН...».
18:00 «ТАҒДЫР ЖАЗУЫ». ТЕЛЕХИКАЯ.
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «АШЫҚ АЛАҢ».
21:25 «БІР ҮЙДІҢ БАЛАЛАРЫ». ТЕЛЕХИКАЯ.
22:15 «ЛӘЙЛӘ». ТЕЛЕХИКАЯ.
23:15 «1001 ТҮН».
0:20 АҚПАРАТ
0:55 «АШЫҚ АЛАҢ».
1:45 «САНА».
2:45 «ТАТУ-ТӘТТІ». РЕАЛИТИ ШОУ

05:00 «Дүлдүлдер дүбірі»
06:00 «Кім мықты?»
07:00 «Оян!»
09:00 Мультсериал. «Фиш и Чипс»
09:30 Телесериал. «Мама»
11:30 «Бауыржан шоу»
12:00 «Көзқарас»
12:30 Телехикая. «Келінжан 4»
14:00 Телехикая. «Өмір ғажап»
16:00 Телесериал. «У каждого своя ложь»
18:30 Ток-шоу. «Итоги»
19:00 Жаңалықтар
19:30 «Тамаша»
20:00 Телехикая. «Бахар»
21:45 Телехикая. «Келінжан 4»
22:45 Телесериал. «У каждого своя ложь»

ASTANA TV

06.10 «Адасқан сезім» телехикаясы
07.30 «Лакшми» телехикаясы
09.00 «Алпарслан 2» телехикаясы
10.15 «Дорога в пустоту» сериал
11.10 «Склифосовский 8» сериал
12.10 «Осман 2» телехикаясы
14.15 «Шаньян ханшайым» телехикаясы
15.10 «Ангел-хранитель» сериал
16.40 «Сәке 2» телесериал
17.10 «Ради любви я все смогу»
19.00 «Дорога в пустоту» сериал
20.00 «Astanatimes»
21.00 «Алпарслан 2» телехикаясы
21.55 «Адасқан сезім» телехикаясы
23.10 «Осман 2» телехикаясы
00.45 «Ради любви я все смогу»

АСТАНА ҚАЛАСЫНЫҢ ҚОҒАМДЫҚ КЕҢЕСІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ЖҰМЫС ТОБЫНЫҢ МҮШЕЛЕРІН ІРІКТЕУ БОЙЫНША КОНКУРС ӨТКІЗУ ТУРАЛЫ ХАБАРЛАНДЫРУ

Астана қаласының мәслихаты Астана қаласының Қоғамдық кеңесін қалыптастыру жөніндегі жұмыс тобының мүшелерін іріктеу бойынша конкурс өткізу туралы хабарлайды.

Жұмыс тобының сандық құрамы – 9 адам, олардың 3-еуі – мемлекеттік органның өкілдері, 6-уы – коммерциялық емес ұйымдардың өкілдері, Қазақстан Республикасының азаматтары.

Конкурс «Қоғамдық кеңес туралы» үлгі ережені бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ақпарат және қоғамдық даму министрінің 2021 жылғы 26 ақпандағы №69 бұйрығының талаптарына сәйкес коммерциялық емес ұйымдардың өкілдері, Қазақстан Республикасының азаматтары арасында өткізіледі.

Конкурсқа қатысу үшін конкурсқа қатысуға ниет білдірген азаматтар, коммерциялық емес ұйымдардың өкілдері мынадай құжаттарды қолма-қол табыстайды немесе төменде көрсетілген электрондық поштаға жібереді:

1) нысан бойынша өтініш (1-қосымша);

2) коммерциялық емес ұйымның жұмыс тобының мүшелігіне кандидатура (бар болса) ұсыну туралы жазбаша ұсынысы;

3) кандидаттың өмірбаяндық деректері көрсетілген кәсіптік және (немесе) қоғамдық қызметі туралы мәліметтер;

4) соттылығының болуы не болмауы туралы анықтама;

5) психикалық, мінез-құлық бұзылыстарының (ауруларының), оның ішінде психоактивті заттарды пайдаланумен байланысты бұзылыстардың (аурулардың) болуы не болмауы туралы анықтама;

6) кандидаттың дербес деректерін жинауға, өңдеуге, таратуға және жариялауға келісімі.

Жұмыс тобының отырыстарына қатысуға үкіметтік емес ұйымдардың, бұқаралық ақпарат құралдарының, мемлекеттік органдардың, халықаралық ұйымдардың өкілдері болып табылатын дауыс беру құқығы жоқ байқаушылар жіберілетініне назар аударамыз.

Астана қаласының Қоғамдық кеңесін қалыптастыру жөніндегі жұмыс тобының отырысына байқаушы ретінде қатысу үшін байқаушы болуға ниет білдірген адам нысан бойынша өтініш береді (2-қосымша).

Құжаттарды қабылдау 2025 жылғы 29 қаңтар мен 4 ақпан аралығында жүргізіледі.

Құжаттар Астана қаласы, Бейбітшілік көшесі, 11, 218-кабинет мекенжайындағы «Астана қаласы мәслихатының аппараты» ММ-не табысталады немесе astana@maslihat01.kz электрондық поштасына жолданады.

Анықтама телефондары: 55-66-37.

№ 1 қосымша

Кімге ________________________
(жергілікті өкілді органның атауы)
____
____
тұратын
(елді мекен, көше, үй, пәтер)
кімнен__________________________
____
(өтініш берушінің ТАӘ,
жеке куәлік № ____,
берілді (қашан, кім)

Өтініш

Қоғамдық кеңесті қалыптастыру жөніндегі жұмыс тобының құрамына енгізу үшін өз кандидатурамды ұсынамын.

Мен осы өтініш арқылы «Қоғамдық кеңестер туралы» 2015 жылғы 2 қарашадағы Қазақстан Республикасы заңының ережелерімен танысқанымды растаймын және оның талаптарын сақтауға міндеттенемін.

6:00 «ТАМАША CITY» бағдарламасы
7:00 «KÖREMIZ-ШОУ» бағдарламасы
8:00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
9:00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
10:10 «ЖИТЬ ЗДОРОВО»
11:00 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
11:50 «АНАТОМИЯ СЕРДЦА»
13:00 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
14:15 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
14:30 «QOSLIKE» бағдарламасы
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMIZ-ШОУ» бағдарламасы
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:35 Многосерийный фильм
0:25 Ночной кинотеатр. «ИКРА»
1:50 «П@УТINA» бағдарламасы
3:00 «ЕҢ АЛҒАШҚЫ» бағдарламасы
4:00 «ТАМАША CITY» бағдарламасы

7:05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)
7:30 «ҚЫЛ ҮСТІНДЕГІ ТАҒДЫР-2»
9:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ (повтор)
9:40 «ЗОЛОТО-1»
11:40 «ГРОМ СРЕДИ ЯСНОГО НЕБА»
13:30 «МАРУСЯ», мелодрама
15:30 «САШКА», мелодрама.
17:30 «РЕАЛЬНАЯ МИСТИКА»
19:30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20:00 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ», ток-шоу.
21:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21:40 «ГРОМ СРЕДИ ЯСНОГО НЕБА»
23:40 «ЗОЛОТО-1»
1:40 «САШКА», мелодрама (повтор)
2:25 «ӨТКЕН КҮНДЕР-1»
5:20 «АСТАРЛЫ АҚИҚАТ» (қайталау)
6:05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)

06:00 «Әзіл студио»
06:30 «31 әзіл» ойын-сауық бағдарламасы
07:00 Информбюро (рус/каз)
07:50 «TikTok show»
08:30 Мультсериал «Буба»
09:00 Мультсериал «Команда Мстители»
09:30 «Құйынды мекен» телехикаясы.
11:00 Телесериал «Нархоз. Студент көке»
12:00 «Күліп All»
12:20 «Красная жара» (повтор)
14:20 «Мои счастливые звезды»
16:20 «13 район» (повтор)
18:00 «13-й район: Ультиматум»
20:00 Информбюро (рус/каз)
21:00 «Противостояние»
22:40 «Құйынды мекен» телехикаясы.
00:00 «31 әзіл» ойын-сауық бағдарламасы
01:30 Реалити-шоу «Келіндер бәйгесі»
02:20 «Time Vine»
02:50 «TikTok show»
04:00 «Әзіл студио»
04:20 «1001 әзіл»
04:30 Телевикторина «BALA BATLLE»

6:00 Әнұран
6:02 «Ата-ана. Бала-шаға» телехикая.
7:00 «Сезім үшін». Телехикая.
8:00 «Абысындар-2». Телехикая.
9:25 Жаңалықтар
10:00 «Великолепный век. Хюррем».
11:00 «Бесценное время». Телесериал
13:00 «Челночницы-2» телесериал
15:00 «ИСЧЕЗАЮЩИЕ СЛЕДЫ» телесериал
17:00 «АБЫСЫНДАР-2». Телехикая.
18:00 ЖАҢАЛЫҚТАР. ТІКЕЛЕЙ ЭФИР
18:15 «АБЫСЫНДАР-2». Телехикая.
18:30 «СЕЗІМ ҮШІН». Телехикая.
19:30 НОВОСТИ. ПРЯМОЙ ЭФИР
19:50 Кухня Великолепного Века
20:00 «ВЕЛИКОЛЕПНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
21:00 «БЕСЦЕННОЕ ВРЕМЯ». Телесериал
22:40 «ЧЕЛНОЧНИЦЫ-2» телесериал
1:05 «Әкесінің баласы» телехикая
2:05 Жайдарман
3:05 «Жеңіп көр». Бағдарлама

07.00 «Разминка» (каз/рус)
07.15 «Қызық Live» (каз.)
08.00 Телехикая «Достық 99» (каз.)
08.45 Телехикая «Қатыгез Ыстанбұл»
09.45 «ГДЕ УОЛЛИ?» (мультсериал)
10.10 «ОСОБЕННОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ РАБОТЫ» (трэвел-шоу)
11.00 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
12.00 «СЕЗІМ БАҒЫ» (каз.)
16.00 Телехикая «Қатыгез Ыстанбұл»
17.10 Әзіл-күлкі бағдарламасы «Екі езу»
17.30 «РЕВЮ WEEKLY» (каз.)
18.00 «ТИХОЕ МЕСТО»
19.40 «ОДНАЖДЫ В РОССИИ»
20.30 «КАЗИНО РОЯЛЬ»
23.00 «МАРГО»
00.50 «Қызық Live» (каз.)
01.30 «Ұ-NIGHT SHOW» (каз.)
02.50 Телехикая «Мезгілсіз сезім» (каз.
03.40 «INSTA TV» (каз.)
04.00-05.00 «Екі езу» (каз.)

ЖҰМА
7 АҚПАН

6:00 ӘНҰРАН
6:05 «ЖӘДІГЕР».
7:00 «TAŃSHOLPAN».
10:10 «ТАҒДЫР ЖАЗУЫ». ТЕЛЕХИКАЯ.
12:10 «ТАТУ-ТӘТТІ». РЕАЛИТИ ШОУ
14:00 АҚПАРАТ
14:10 «ТЕЛЕДӘРІГЕР».
14:40 «АТАМЕКЕН»
15:00 «БІР ҮЙДІҢ БАЛАЛАРЫ».
16:00 «ҚАРА ШАҢЫРАҚ». ТЕЛЕХИКАЯ.
17:00 АҚПАРАТ
17:10 «ҚЫЗЫҚ ЕКЕН...».
18:00 «ТАҒДЫР ЖАЗУЫ». ТЕЛЕХИКАЯ.
20:00 АҚПАРАТ
20:30 «АШЫҚ АЛАҢ».
21:25 «ЖАҚСЫЛЫҚ ЖАСА».
22:15 «ЛӘЙЛӘ». ТЕЛЕХИКАЯ.
23:10 АҚПАРАТ
23:45 «ПАРАСАТ МАЙДАНЫ».
0:15 «АШЫҚ АЛАҢ».
1:05 «САНА».
2:05 «ТАТУ-ТӘТТІ». РЕАЛИТИ ШОУ
3:55 «ТЕЛЕДӘРІГЕР».

05:00 «ДҮЛДҮЛДЕР ДҮБІРІ»
06:00 «КІМ МЫҚТЫ?»
07:00 «ОЯН!»
09:00 МУЛЬТСЕРИАЛ. «ФИШ И ЧИПС»
09:30 ТЕЛЕСЕРИАЛ. «МАМА»
11:30 «БАУЫРЖАН ШОУ»
12:00 «NEOСЕТЬ»
12:15 «НАРОДНЫЙ КОНТРОЛЬ»
12:30 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН 4»
14:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «БАХАР»
16:00 ТЕЛЕСЕРИАЛ.
18:00 НОВОСТИ
18:30 ТОК-ШОУ. «ТАЛҚЫ»
19:00 ЖАҢАЛЫҚТАР
19:30 «ТАМАША»
20:00 ТЕЛЕХИКАЯ. «БАХАР»
21:45 ТЕЛЕХИКАЯ. «КЕЛІНЖАН 4»

06.10 «Адасқан сезім» телехикаясы
07.30 «Лакшми» телехикаясы
09.00 «Алпарслан 2» телехикаясы
10.15 «Дорога в пустоту» сериал
11.10 «Склифосовский 8» сериал
12.10 «Осман 2» телехикаясы
14.15 «Шаньян ханшайым» телехикаясы
15.10 «Ангел-хранитель» сериал
17.10 «Ради любви я все смогу» телесериал
19.00 «Дорога в пустоту» сериал
20.00 «Astanatimes»
21.00 «Алпарслан 2» телехикаясы
21.55 «Адасқан сезім» телехикаясы
23.10 «Осман 2» телехикаясы
00.45 «Ради любви я все смогу» телесериал

6:00 «ТАМАША CITY» бағдарламасы
7:00 «KÖREMIZ-ШОУ» бағдарламасы
8:00 «ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, ҚАЗАҚСТАН!»
9:00 «ДОБРОЕ УТРО, КАЗАХСТАН!»
10:10 «ЖИТЬ ЗДОРОВО»
11:00 «ДАВАЙ ПОЖЕНИМСЯ!»
11:50 «АНАТОМИЯ СЕРДЦА»
13:00 «ПУСТЬ ГОВОРЯТ»
14:15 «ЖАҢАЛЫҚТАР»
14:30 «QOSLIKE» бағдарламасы
18:30 «БАСТЫ ЖАҢАЛЫҚТАР»
19:00 «KÖREMIZ-ШОУ» бағдарламасы
20:00 «ГЛАВНЫЕ НОВОСТИ»
20:30 «ПАРЛАМЕНТ ONLINE»
20:50 «ПОЛЕ ЧУДЕС»
22:00 Премьера. Многосерийный фильм
2:00 «П@УТINA» бағдарламасы
3:10 «ЕҢ АЛҒАШҚЫ» бағдарламасы
4:10 «ТАМАША CITY» бағдарламасы

7:05 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР (қайталау)
7:30 «ҚЫЛ ҮСТІНДЕГІ ТАҒДЫР-2»
9:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ (повтор)
9:40 «ЗОЛОТО-1», детектив
11:40 «ГРОМ СРЕДИ ЯСНОГО НЕБА»
13:30 «МАРУСЯ», мелодрама
15:30 «САШКА», мелодрама.
17:30 «РЕАЛЬНАЯ МИСТИКА»
19:30 КЕШКІ ЖАҢАЛЫҚТАР
20:00 «ДАУ-ДАМАЙСЫЗ».
21:00 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ
21:40 «МАТЬ ЗА СЫНА», мелодрама
1:40 «САШКА», мелодрама (повтор)
2:25 «ӨТКЕН КҮНДЕР-1»
5:20 «ДАУ-ДАМАЙСЫЗ» (қайталау)

06:00 «Әзіл студио»
06:30 «31 әзіл» ойын-сауық бағдарлама
07:00 Информбюро (рус/каз)
07:50 «TikTok show»
08:30 Мультсериал «Буба»
09:00 Мультсериал «Команда Мстители»
09:30 «Құйынды мекен» телехикаясы.
11:00 Телесериал «Нархоз. Студент көке»
12:00 «Күліп All» ойын-сауық бағдарламасы
12:30 «Мои счастливые звезды» (повтор)
14:30 «Противостояние» (повтор)
16:10 «13-й район: Ультиматум» (повтор)
18:10 «Геракл: Начало легенды» (повтор)
20:00 Информбюро (рус/каз)
21:00 «Крид 3»
23:10 «Құйынды мекен» телехикаясы.
00:30 «31 әзіл» ойын-сауық бағдарламасы
01:30 Реалити-шоу «Келіндер бәйгесі»
02:20 «Time Vine» ойын-сауық бағдарламасы
02:50 «TikTok show»
04:00 «Әзіл студио»
04:20 «1001 әзіл» бағдарлама
04:30 Телевикторина «BALA BATLLE»

6:00 Әнұран
6:02 «Ата-ана. Бала-шаға» телехикая.
7:00 «Сезім үшін». Телехикая.
8:00 «Абысындар-2». Телехикая.
9:25 Жаңалықтар
9:40 Новости
10:00 «Великолепный век. Хюррем».
11:00 «Бесценное время». Телесериал
13:00 «Челночницы-2» телесериал
15:00 «ИСЧЕЗАЮЩИЕ СЛЕДЫ» телесериал
17:00 «АБЫСЫНДАР-2». Телехикая.
18:00 ЖАҢАЛЫҚТАР. ТІКЕЛЕЙ ЭФИР
18:15 «АБЫСЫНДАР-2». Телехикая.
18:30 «СЕЗІМ ҮШІН». Телехикая.
19:30 НОВОСТИ. ПРЯМОЙ ЭФИР
19:50 Кухня Великолепного Века
20:00 «ВЕЛИКОЛЕПНЫЙ ВЕК. ХЮРРЕМ».
21:00 «БЕСЦЕННОЕ ВРЕМЯ». Телесериал
22:40 «ЧЕЛНОЧНИЦЫ-2» телесериал
3:15 «Әкесінің баласы» телехикая
4:15 «Жеңіп көр». Бағдарлама

07.00 «Разминка» (каз/рус)
07.15 «Қызық Live» (каз.)
08.00 Телехикая «Достық 99» (каз.)
08.45 Телехикая «Қатыгез Ыстанбұл»
09.45 «ГДЕ УОЛЛИ?» (мультсериал)
10.10 «ОСОБЕННОСТИ НАЦИОНАЛЬНОЙ РАБОТЫ» (трэвел-шоу)
11.00 «МИР НАИЗНАНКУ» (трэвел-шоу)
12.00 «СЕЗІМ БАҒЫ» (каз.)
16.00 Телехикая «Қатыгез Ыстанбұл»
17.10 Әзіл-күлкі бағдарламасы «Екі езу»
17.30 «OZMZ ғой» (каз.)
18.00 «ПОЛЕ БИТВЫ: ПАДЕНИЕ МИРА»
20.00 «КВАНТ МИЛОСЕРДИЯ»
22.00 «ОДИНОКИЙ ВОЛК»
23.40 «МОНСТР» (фантастический триллер, Ли Сяньян, У Сяоли)
01.10 «Қызық Live» (каз.)
01.50 «Ұ-NIGHT SHOW» (каз.)
03.10 Телехикая «Мезгілсіз сезім» (каз. Түркия)
04.00 «INSTA TV» (каз.)
04.20-05.00 «Екі езу» (каз.)

СЕНБІ
8 АҚПАН

6:00 Әнұран
6:05 «Ауылдастар»
6:30 АҚПАРАТ
7:00 «Көңіл толқыны»
8:00 «TAŃSHOLPAN».
10:00 «Тағдыр жазуы». Телехикая.
12:00 Дисней ұсынады: «Күлшеқыз-3». Мультфильм
13:10 «Замандастар».
14:25 «Көңіл толқыны».
15:00 «Мұқағали. Бұл ғасырдан емеспін...». Телехикая.
17:00 АҚПАРАТ
17:20 «ҚОС ПАЛАТА»
17:40 «ӘЛЕМ ЖӘНЕ БІЗ»
18:00 «ТАҒДЫР ЖАЗУЫ». Телехикая.
20:00 «ЗАМАНДАСТАР».
21:15 «Жарқын жүздесу»
22:30 «Түркиядағы қазақша бизнес». Көркем фильм (Қазақстан, 2021 ж.)
0:40 АҚПАРАТ
1:00 «Қос палата»
1:20 «Әлем және біз»
1:40 Деректі фильм.
2:25 «Атамекен»
2:50 «Әйел әлемі».
3:25 «Ауылдастар»

05:00 «МАҢДАЙ ТЕР»
07:00 КОНЦЕРТ. «ЖОЛДАР, ЖОЛДАР...»
09:00 «ПРЕЗИДЕНТТІК РЕЗЕРВ»
09:30 «КУЛЬТУРНЫЙ КОНТЕКСТ»
10:00 МУЛЬТФИЛЬМ.
11:20 МУЛЬТСЕРИАЛ.
12:00 БОЕВИК. «ОХРАННИК»
14:00 «ҚЫЗЫҚ TIMES»
15:30 «АСЫЛ ДОМБЫРА»
16:45 «ТАМАША»
17:30 «ВЛЮБЛЕН БЕЗ ПАМЯТИ»
19:00 «COVER SHOW»
21:00 «7 КҮН»
21:45 БОЕВИК. «ОХРАННИК»
23:45 «ОЙНАIQ»

06.10 «Адасқан сезім» телехикаясы
07.30 «Лакшми» телехикаясы
09.00 «Алпарслан 2» телехикаясы
10.15 «Алдараспан»
12.00 «Зу-зу Күлпәш 2» телехикаясы
13.00 «Ән мен әнші»
15.50 «Уравнение любви» телесериал
20.00 «Saraptimes»
21.00 «Алпарслан 2» телехикаясы
21.55 «Адасқан сезім» телехикаясы
23.10 «Осман» телехикаясы
01.00 «Жұлдызбысың»

6:00 «ТАМАША CITY» бағдарламасы
7:50 «П@УТINA» бағдарламасы
9:30 «ҚАЙМАҚ»
10:05 Многосерийный фильм
13:45 «КРИВОЕ ЗЕРКАЛО ДУШИ»
17:20 Премьера. «ТРИ АККОРДА»
19:00 «KÖREMIZ-ШОУ» бағдарламасы
20:00 «АСАУ ЖАҢАЛЫҚТАР»
20:30 «ЗАҢ МЕН ЕЛ» бағдарламасы
20:55 «МИНУТА ТИШИНЫ»
1:35 Ночной кинотеатр. «МИРАЖ»
3:00 «П@УТINA» бағдарламасы
3:45 «ТАМАША CITY» бағдарламасы

7:05 «ЗАКИРА», отандық телехикая
8:45 «ӨНЕРЛІ ОТБАСЫ»
9:35 ВЕЧЕРНИЕ НОВОСТИ (повтор)
10:15 «МАТЬ ЗА СЫНА», мелодрама
13:45 «РЕАЛЬНАЯ МИСТИКА», реалити-шоу
17:30 «ШАНШАР», әзіл мен ән думан кеш
21:00 «ПРИВЕТ ОТ АИСТА», мелодрама
1:00 «САШКА», мелодрама (повтор)
2:40 «ӨТКЕН КҮНДЕР-1»
4:00 «СЕНСІЗ ӨМІР БОС» өзбек фильм (к/ф)
5:35 «ӨНЕРЛІ ОТБАСЫ» (қайталау)

06:00 «Әзіл студио»
07:00 «Time Vine»
07:30 «TikTok show»
08:00 Мультсериал «Буба»
09:00 Мультсериал «Команда Мстители»
09:30 «Готовим с Адель»
10:00 «Шаншар» әзіл-сықақ театры
13:00 «Ауылбайский участковый»
15:00 Анимационный фильм
16:40 «Храбрая сердцем»
18:30 «Мулан»
20:30 «Тор: Рагнарёк»
23:00 «Крид 3» (повтор)
01:00 Реалити-шоу «Мен лайықпын!»
01:50 «Bizdin show»
02:40 «Time Vine»
03:00 «31 әзіл» ойын-сауық бағдарламасы
04:20 «TikTok show»
04:40 «Әзіл студио»
05:10 Телевикторина «BALA BATLLE»

6:00 Әнұран
6:02 Q-елі
7:00 «Ата-ана. Бала-шаға» телехикая.
7:30 «Абысындар-2». Телехикая.
9:00 ЮМОР! ЮМОР! ЮМОР!
10:00 «Великолепный век. Хюррем».
12:30 «Бесценное время». Телесериал
14:10 «27 СВАДЕБ» к/ф (США, 2008)
16:30 «Шаншар» әзіл-сықақ театры
17:00 «АБЫСЫНДАР-2». Телехикая.
19:00 МЕГА-ШОУ «МАСКА KAZAKHSTAN»
21:00 «БЕСЦЕННОЕ ВРЕМЯ». Телесериал
23:00 «27 свадеб» к/ф (США, 2008 г.)
1:10 «Әкесінің баласы» телехикая
2:00 Жайдарман
3:00 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:30 «Қуырдақ»

07.00 Әзіл-күлкі бағдарламасы «Екі езу»
07.20 «Жұлдызды Weekend» (каз.)
08.00 Телехикая «Ауылдастар» (каз.)
09.30 «ЩЕНЯЧИЙ ПАТРУЛЬ» (мультсериал)
10.10 «СОНИК В КИНО»
12.10 «МОНСТРЫ НА КАНИКУЛАХ»
14.00 «СЕЗІМ БАҒЫ» (каз.)
18.00 «ШОУ УРАЛЬСКИХ ПЕЛЬМЕНЕЙ»
18.30 «ЧЕРЕПАШКИ-НИНДЗЯ»
20.20 «ГИПНОТИК»
22.00 «ИГРА ТЕНЕЙ»
23.50 «ПОСЕТИТЕЛЬ»
01.20 «ТАВОО» (каз.)
02.40 «Қызық Live» (каз.)
04.00 «Ұ-NIGHT SHOW» (каз.)
04.40-05.00 «Екі езу» (каз.)

ЖЕКСЕНБІ
9 АҚПАН

6:00 ӘНҰРАН
6:05 «АУЫЛДАСТАР»
7:00 ДЕРЕКТІ ФИЛЬМ.
7:50 «КҮЛШЕҚЫЗ-3». МУЛЬТФИЛЬМ
9:00 «АҚСАУЫТ».
9:25 «ТЕЛЕДӘРІГЕР».
10:00 «ТАҒДЫР ЖАЗУЫ». ТЕЛЕХИКАЯ.
12:00 «ТҮРКИЯДАҒЫ ҚАЗАҚША БИЗНЕС». КӨРКЕМ ФИЛЬМ (ҚАЗАҚСТАН, 2021 Ж.)
14:15 «КӨҢІЛ ТОЛҚЫНЫ».
15:00 «МҰҚАҒАЛИ. БҰЛ ҒАСЫРДАН ЕМЕСПІН...». ТЕЛЕХИКАЯ.
17:00 «ЖЫРЛАЙДЫ ЖҮРЕК». МҰҚАҒАЛИ МАҚАТАЕВТЫҢ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫНА АРНАЛҒАН КЕШ.
18:00 «ТАҒДЫР ЖАЗУЫ». ТЕЛЕХИКАЯ.
20:00 «АПТА». САРАПТАМАЛЫҚ БАҒДАРЛАМА. ТІКЕЛЕЙ ЭФИР
20:50 «АҚОРДА»
21:00 «КӨҢІЛ ТОЛҚЫНЫ»
22:20 «ТОМИРИС». КӨРКЕМ ФИЛЬМ
1:05 «АПТА». 1:55 «АҚОРДА»
2:10 ДЕРЕКТІ ФИЛЬМ.
2:55 «ТЕЛЕДӘРІГЕР».
3:25 «КҮМІС КӨМЕЙ»
4:10 «АУЫЛДАСТАР»

05:00 «Маңдай тер»
07:00 Концерт. «Өмір-өзен» Ұлықпан Жолдасов
09:15 «Президентский резерв»
09:45 Мультфильм. «Пончары. Глобальное закругление»
10:45 Мультфильм. «Мы – монстры»
12:00 Боевик. «Иностранец»
14:00 «Cover show» Мейрамбек Бесбаевпен
15:30 «ОйнаIQ»
16:45 «Тамаша»
17:00 Комедия. «Ауылбайский участковый»
18:30 Концерт. «Махаббат әлемі»
21:00 «7 күн»
21:45 «Қызық times»
23:15 Боевик. «Иностранец»

06.10 «Адасқан сезім» телехикаясы
07.30 «Лакшми» телехикаясы
09.00 «Алпарслан 2» телехикаясы
10.15 «Ауылға барамын» концерт
12.00 «Зу-зу Күлпәш 2» телехикаясы
15.00 «Сәке 2» сериал
16.50 «Уравнение любви» телесериал
21.00 «Алпарслан 2» телехикаясы
21.55 «Адасқан сезім» телехикаясы
23.10 «Осман» телехикаясы
01.00 «Жұлдызбысың»

6:00 «ТАМАША CITY» бағдарламасы
7:30 «П@УТINA» бағдарламасы
9:10 «ВОСКРЕСНЫЕ БЕСЕДЫ»
9:25 Фильм «АРТИСТКА»
11:20 Многосерийный фильм
14:50 Многосерийный фильм «ДЖИНН»
18:20 Премьера. Фильм «ВИШЕНКА НА ТОРТЕ»
20:00 «АНАЛИТИКА»
20:45 Премьера. Многосерийный фильм «МИНУТА ТИШИНЫ»
1:25 Премьера. «ФАНТАСТИКА». СЛЕДУЮЩИЙ УРОВЕНЬ
3:05 «П@УТINA» бағдарламасы
3:50 «ТАМАША CITY» бағдарламасы

7:05 «МЕРЕКЕЛІК КОНЦЕРТ»
7:25 «ШАНШАР» (қайталау)
10:05 «ПРИВЕТ ОТ АИСТА», мелодрама
13:45 «РЕАЛЬНАЯ МИСТИКА», реалити-шоу
17:30 «ҚАЙТАР МАҒАН», Лашын Мұратқызының ән шашуы
20:00 «КЕЛ, ШЫРҚАЙЫҚ!», музыкалық халықтық-шоу.
21:00 «ӘНІМ СЕН ЕДІҢ». Тұсаукесер!
22:00 «ПОРТРЕТ НЕДЕЛИ» с Артуром Платоновым
23:00 «МНЕ ТЕБЯ ОБЕЩАЛИ»
1:00 «САШКА», мелодрама (повтор)
1:45 «ӨТКЕН КҮНДЕР-1», өзбек телехикаясы.
4:15 «КЕЛ, ШЫРҚАЙЫҚ!» (қайталау)
5:10 «ШАНШАР» (қайталау)

06:00 «Әзіл студио» ойын-сауық бағдарламасы
07:00 «Time Vine» ойын-сауық бағдарламасы
07:30 «TikTok show» ойын-сауық бағдарламасы
08:00 Мультсериал «Буба»
09:00 Мультсериал «Команда Мстители»
09:30 «Готовим с Адель»
10:00 Телевикторина «TeleBingo»
10:20 Мультсериал «Буба»
11:00 Анимационный фильм
12:40 Анимационный фильм «Храбрая сердцем» (повтор)
14:30 КИНО. Лю Ифэй в фэнтези «Мулан»
16:40 «Тор: Рагнарёк» (повтор)
19:10 «Бегущий в лабиринте»
21:20 «Валериан и город тысячи планет»
00:00 «Алдараспан» әзіл-сықақ театры
02:20 «Күліп All» ойын-сауық бағдарламасы
02:50 «TikTok show» ойын-сауық бағдарламасы
03:20 «Time Vine» ойын-сауық бағдарламасы
03:50 «1001 әзіл» ойын-сауық бағдарламасы
04:00 Телевикторина «BALA BATLLE»
05:00 «Әзіл студио» ойын-сауық бағдарламасы
05:30 «Ризамын» ойын-сауық бағдарламасы

6:00 Әнұран
6:02 «Ата-ана. Бала-шаға» телехикая.
7:00 «Абысындар-2». Телехикая.
8:00 ЮМОР! ЮМОР! ЮМОР!
10:00 «Великолепный век. Хюррем».
12:30 «Бесценное время». Телесериал
14:10 «СТАРИК ХОТТАБЫЧ» к/ф
16:00 «ОРЕЛ И РЕШКА. КАЗАХИ» тревел-шоу (Казахстан, 2024)
17:00 «АБЫСЫНДАР-2». Телехикая.
19:00 «ТАПТЫМ-АУ СЕНІ» мега-шоуы.
21:00 «БЕСЦЕННОЕ ВРЕМЯ». Телесериал (Турция, 2010 г.)
23:00 ӘЙГЕРІМ СЕЙФОЛЛАНЫҢ СЫРЛАСУЫ
0:00 «Әкесінің баласы» телехикая
0:50 Әзіл MAN
1:50 Жайдарман
3:10 «Жеңіп көр». Бағдарлама
4:40 «Қуырдақ»
5:50 Әнұран
5:52 Үзіліс

07.00 Әзіл-күлкі бағдарламасы «Екі езу» (каз.)
07.20 «Жұлдызды Weekend» (каз.)
08.00 Телехикая «Ауылдастар» (каз.)
10.00 «ЩЕНЯЧИЙ ПАТРУЛЬ» (мультсериал)
10.50 «МОНСТРЫ НА КАНИКУЛАХ: ТРАНСФОРМАЦИЯ» (анимационный фильм)
12.50 «ВОЛШЕБНЫЙ ПАРК ДЖУН» (анимационный фильм)
14.30 «ЧЕРЕПАШКИ-НИНДЗЯ» (семейное фэнтэзи, Меган Фокс, Уилл Арнет)
16.30 «ГИПНОТИК» (фантастический боевик, Бен Аффлек, Алиси Брага)
18.20 «АВАНГАРД: АРКТИЧЕСКИЕ ВОЛКИ» (боевик, Джеки Чан)
20.10 «НАЁМНИК» (боевик, Крис Пайн, Бен Фостер)
22.10 «SHEKER. ПОСЛЕДНИЙ ШАНС» (криминальная драма, Берик Айтжанов, Азат Жумадил, Ансар Ильясов)
00.00 «ТАВОО» (каз.)
01.20 «Қызық Live» (каз.)
02.00 «Ұ-NIGHT SHOW» (каз.)
03.20 «INSTA TV» (каз.)

Мынадай құжаттарды қоса беремін:

1) ____________________
2) ____________________
3) ____________________
4) ____________________
5) ____________________
6) ____________________
7) ____________________

20___ жылғы «____» Өтініш берушінің қолы ________

№ 2 қосымша

Кімге ____________________
(жергілікті өкілді органның атауы)
____
____
тұратын (елді мекен, көше, үй, пәтер)
кімнен____________________
(өтініш берушінің ТАӘ,
жеке куәлік № ____,
берілді (қашан, кім)

Өтініш

Қоғамдық кеңесті қалыптастыру жөніндегі жұмыс тобының мүшелерін іріктеу бойынша конкурсқа байқаушы ретінде енгізу үшін өз кандидатурамды ұсынамын.

Мынадай құжаттарды қоса беремін:
1) ____________________
2) ____________________
3) ____________________
4) ____________________
5) ____________________
6) ____________________
7) ____________________

20___ жылғы «____» Өтініш берушінің қолы ________

ХАБАРЛАНДЫРУ

«Астана қаласының Сәулет, қала құрылысы және жер қатынастары басқармасы» ММ, Қазақстан Республикасы Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрінің 30.09.2020 жылғы №505 бұйрығымен бекітілген қала құрылысы жобаларын әзірлеу, келісу және бекіту қағидаларының нормалары мен талаптарына сәйкес, Астана қаласы, Нұра ауданы, М.Мәметова көшесі «2 қабатты балалар ойын-сауық орталығы», объектісін орналастыру бөлігінде, Ташимов Б. А. тапсырыс берушісі.

Қоғамдық талқылаулар 2025 жылғы 18 ақпан сағат 11:00-де Республика даңғылы, 32, 1-қабат мекенжайы бойынша өтеді.

Дәлелді ескертулер мен ұсыныстар қоғамдық талқылаулар басталған күнге дейін 3 жұмыс күнінен кешіктірілмейтін мерзімде s.alkuatova@astana.kz электрондық мекенжайға немесе Астана қ., Ә.Мәмбетов к-сі, 24-үй мекенжайындағы ұсыныстар жәшігінде (холл) қолма-қол қабылданады.

«ASTANA AQSHAMY» ГАЗЕТІНЕ ЖАЗЫЛУ ЖҮРІП ЖАТЫР

«Қарағанды облысы педагогтарының «Өркен» (БСН 161040016416) бірлестігінің жабылатынын хабарлаймыз. Талаптар келесі мекенжай бойынша қабылданады: Қарағанды қ., Әлихан Бөкейхан ауданы, «Голубые пруды» шағын ауданы, тел.: +7-775-071-24-91.

Астана қаласының МАЭС 2025 жылғы 24 қаңтардағы ұйғарымымен «Fruit City Service» («Фрут Сити Сервис») ЖШС-ке қатысты (БСН 180340004810) оңалту рәсімін қолдану туралы азаматтық іс қозғалды. Талаптар мына мекенжайларда қабылданады: Қазақстан, Астана қаласы, Байқоңыр ауданы, Алаш тасжолы, 31/1 ғимараты (нарық әкімшілігінің ғимараты) немесе Шымкент қаласы, Отырар шағын ауданы, 41-үй, 24-пәтер (кеңсе). Телефон: +7-701-733-97-32, электронды пошта: erzhan_karabalin@mail.ru

ТАМАША ТАНГО КЕШІ

Роза Бағланова атындағы «Қазақконцерт» мемлекеттік академиялық концерттік ұйымы бір сахнада скрипка, виолончель, баян және фортепиано аспаптары тоғысқан «Танго кеші» концертін ұйымдастырды.

Бұл кеште танго әндері шырқалып, би қойылды, сондай-ақ аспаптық өңдеудегі шығармалар да орындалды. Кештің қызықты өтуі үшін көрермендерге тангоның қысқаша тарихы туралы ақпарат берілді. Қазақстандық шоу-бизнес жұлдызы Заттыбек Көпбосынұлының «Жаным» туындысы композитор Әділжан Толықпаевтың танго стилінде қайта өңделіп, тыңдармандарға ерекше әсер сыйлады. Кештің соңғы кульминациясы ретінде театрландырылған қойылымда El Tango De Roxanne әні мен биі ұсынылды.

Концерттік бағдарламада XX ғасырдағы танго әлемінің атақты композиторларының бірі Астор Пьяццолланың «Қыс», «Обливион» және «Либертанго» шығармалары, сондай-ақ француз композиторы Ришар Гальяноның «Нью-Йорк Танго» мен «Клодқа арналған танго» сияқты музыкалық туындылары орындалды. Сонымен қатар көрермендерге «Кумпарсита», «Әйелдің хош иісі», «Роксанно», «Либертанго» сияқты танымал классикалық танго әуендері әуеледі.

Saz&Soul тобының әртісі, халықаралық байқаулардың лауреаты Самғар Толқынхан (баян), «Гүлдер» ансамблінің концертмейстері, республикалық және халықаралық байқаулардың лауреаты Дана Молдағалиева (фортепиано), танымал композитор, мультиинструменталист, Saz&Soul тобының көркемдік жетекшісі Әділжан Толықпаев, «Дарын» мемлекеттік жастар сыйлығының лауреаты Әлібек Әлмадиев, «Астана сазы» қазақ мемлекеттік фольклорлық ансамблінің әртісі Заңғар Мүбараков, «Гүлдер» ансамблінің әртістері Әміре Нұрсәулет, Ақерке Батырбек, Камилла Шкибаева өнер көрсетті. Сондай-ақ халықаралық және республикалық конкурстардың лауреаттары, Президенттік оркестрдің әртісі Еңлік Қасымбекова және «Астана Балет» театры оркестрінің әртісі Мәдина Рахманқұлова, әнші, I.MUSIC.U музыкалық жобасының негізін қалаушы nasiafromasia (Назия Әлжанова), кәсіби фингерстайл гитарист, Қытайдағы екі маңызды халықаралық фингерстайл гитара жарыстарының жеңімпазы Мұрат Зайнула да сахнаға шықты.

Олжас СҮЛЕЙМЕНОВ

МЕКТЕПТЕГІ КОНЦЕРТ

Елордадағы М.Мақатаев атындағы №74 мектеп-гимназияда Абай Құнанбайұлының 180 жылдығы және Мұқағали Мақатаевтың туған күніне орай Е.Рахмадиев атындағы Мемлекеттік академиялық филармониясы қазақ оркестрінің «Асыл мұра» атты лекция-концерті өтті.

Іс-шара оқушылардың бойына ұлттық сана-сезімді, мәдени құндылықтарды сеуіп, қалыптастыру және көрнекті тұлғалардың өнерін құрметтеу мақсатында ұйымдастырылды. Аталмыш оркестр дирижері, күйші, композитор, Қазақстанның Мәдениет қайраткері Нұрлан Бекенов орындалған әр күйдің шығу тарихын айта отырып, музыканың, ән-күйлердің тәрбиелік мәніне тоқталды. Филармония солистері, мәдениет саласының үздігі Нұрай Танабаев, Сәулежан Тағзия, Мұратбек Хайролда ұлы Абайдың, Мұқағали Мақатаевтың өлеңдеріне жазылған әндерді және патриоттық туындыларды шырқады. Концерт соңында аталған мектеп директоры Еркінжан Бөкейханұлы сөз сөйлеп, филармония ұжымына алғысын жеткізді.

ҚАЛАМГЕР МҰРАСЫ ТАЛҚЫЛАНДЫ

«Бозоқ» мемлекеттік тарихи-мәдени музей-қорығында көрнекті жазушы, ҚазКСР Мемлекеттік сыйлығының лауреаты Ілияс Есенберлиннің 110 жылдығына арналған республикалық дөңгелек үстел отырысы өтті.

«Ілияс Есенберлиннің шығармаларындағы тарихи мұра» атауын алған іс-шараға зиялы қауым өкілдері, ғалымдар, №91 мектеп оқушылары қатысты. Жазушының «Көшпенділер» және «Алтын Орда» сияқты әйгілі шығармалары талқыланды. Бұл туындылар қазақ халқының тарихындағы маңызды кезеңдерді айқын бейнелейді.

Дөңгелек үстелге қаламгердің туған жері Ақмола облысы Атбасар ауданындағы І.Есенберлин атындағы мемориалдық музей директоры Ұлболсын Комбатурова қатысты. Ол өз баяндамасында жазушының өміріне, шығармашылық мұрасына тоқталып, музейдің ашылу тарихы және қаламгердің тарихи-көркем туындыларынын насихатталуы туралы әңгімеледі. «Бозоқ» музей-қорығының бас инспекторы Жанболат Қазанбаев Ілияс Есенберлиннің қазақ әдебиетін дамытудағы рөлі мен оның шығармалары арқылы әлемдік қауымдастықтың қазақ тарихы мен мәдениетін қабылдауы жайлы пікірін жеткізді. Қаламгер атындағы музейден жеткізілген жәдігерлерден көрме ұйымдастырылды.

Дайындаған **Аманғали ҚАЛЖАНОВ**

Астана қаласы әкімдігінің Музыкалық жас көрермен театрының жетекші актрисасы, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Самал Еслямова Ресейдің «Ақ піл-2024» ұлттық сыйлығының лауреаты атанды.

САМАЛ СЫЙЛЫҚ АЛДЫ

Аталмыш сыйлықты РФ киносыншылары, киножурналистері және кинотанушылары тағайындаған. Канн кинофестиваліндегі жеңісі арқылы танылған Самал Еслямова «Әке сенбі күні қайтыс болды» фильміндегі рөлі үшін «Екінші пландағы үздік актриса» аталымында топ жарды.

Бұл кинотуынды режиссері – Ресейге қоныс аударған қазақ қызы, Қарағанды мемлекеттік университеті филология факультетінің түлегі Зака Абдрахманова. Ол Марина Разбежкина мен Михаил Угаровтың деректі фильм мен театр мектебін бітірді. Сонда оқи жүріп, «Жаным» атты автобиографиялық фильмін түсірді. Режиссер, сценарист, оператор ретінде «Мерейтойлық жыл», «Мандариндер», «Қыздар», «ГУЛАГ балалары» секілді фильмдердің түсіріліміне қатысты.

Бұған дейін деректі фильмдерді түсірумен айналысқан Заканың «Әке сенбі күні қайтыс болды» фильмі – алғашқы көркем фильмі. Бұл туынды «Ақ піл-2024» ұлттық сыйлығында «Үздік толықметражды дебют» аталымын да иеленді. Қазақстанда түсірілген аталмыш кинотуындыға Самал Еслямова арнайы шақырылды. Сонымен қатар фильмде бірқатар қазақстандық әртістер ойнайды. Атап айтқанда, Азат Сейтметов, Данагүл Темірсұлтанова, Венера Нигматулина, Лаура Тұрсынханова, т. б. көрінеді.

БАЙҚАУ МӘРЕСІНЕ ЖЕТТІ

Әзірбайжан Мәмбетов атындағы Мемлекеттік драма және комедия театры жариялаған «Үздік комедиялық пьеса» республикалық драматургия байқауы өз мәресіне жетті.

Байқаудың негізгі мақсаты – комедияға құралған сахналық қойылымның жазылуына қозғау салу, әзілдей отырып, бүгінгі қоғамның бейнесін көркем жеткізетін туындылардың дүниеге келуіне жол ашу. Үш айға созылған байқауда 30-дан аса туынды іріктеліп алынып, сарапшылар құрамының және театрдың көркемдік кеңес мүшелерінің талқылауынан өтті. Комиссия мүшелері шығармаларды оқи келе, мынадай қорытындыға келді: шығармалардың I орынға қойылған талаптарға сай келмеуіне байланысты кеңес мүшелері тек екінші және үшінші орындарды берді. II орын – «Мұнай» комедиялық драмасы. Авторы – Эльдар Тоқтасынов (Астана қаласы). III орын – «Жанды қуыршақтар мен жандайшаптар» сатиралық комедиясы. Авторы – Жұмагүл Солтиева (Алматы қаласы).

www.astana-akshamy.kz
Редакция қолжазба иелерінің пікірлері мен көзқарасын бөлісуі шарт емес.

ELORDA AQPARAT

Газет ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 23.05.2018 ж. тіркеліп, №17120-Г куәлігі берілген. Меншік иесі: «Elorda Aqparat» ЖШС

Директор – **Олжас СЫДЫҚБЕК**

Бас редактор – **Еркін ҚЫДЫР**

Бас редактордың орынбасары – **Ғалым ҚОЖАБЕКОВ**

Газетте жарияланған материалдарды сілтемесіз көшіріп басуға болмайды.

Газет сейсенбі, бейсенбі және сенбі күндері шығады.

Жарнама мен хабарландырулардың мазмұнына жарнама беруші жауап береді.

Газет «ASTANA AQSHAMY» газеті редакциясының компьютерлік орталығында теріліп, қатталды.

Тираж – 5100. Апталық таралымы – 15 300

Тапсырыс №11

Баспахана: Астана қаласы, Сілеті көшесі, 30-үй «Медиа-холдинг «ERNUR» ЖШС

Редакция мекенжайы:
010000, Астана қаласы, Достық көшесі, 13, «Нұрсая-2» ТК

Қабылдау бөлмесі:
тел./факс: +7 (7172) 42-43-81
Тілшілер бөлімі: 42-41-03
Жарнама: 42-43-52
Va-reklama@mail.ru

aqsham1990@mail.ru

Кезекші редактор – **Шапағат ӘБДІР**